

Nota

Jeugd en Onderwijs

#opvoedeninheemstedeallemaalsamen

Afdeling Welzijnszaken
Oktober 2011

Voorwoord

De afgelopen maanden is ons veelvuldig de vraag gesteld: “Wat is de rol van de gemeente?” of “Waarom maak je een lokale jeugd- en onderwijsnota?” Het antwoord is simpel. De gemeente heeft als taak te zorgen voor een sluitende jeugdketen en draagt zorg voor een samenhangend aanbod in voorzieningen en activiteiten op het terrein van jeugd en jongeren. Bovendien zou een zichzelf respecterende gemeente de inbreng van jongeren, met inbegrip van de lastige gevallen, als belangrijke input moeten zien bij de beleidsvorming. Het leren participeren op jonge leeftijd maakt dat burgers ook op latere leeftijd zelfredzaam zijn en zich eigenstandig een mening kunnen vormen. In die zin kan jeugdbeleid dat gericht is op participatie een bijdrage leveren aan actief burgerschap.

Begin 2011 heeft de commissie samenleving gesproken over de outline van de nota Jeugd en Onderwijs. Vanuit de commissie kwam overwegend een positief geluid op de voorstellen en de onderwerpen die in de nota behandeld zouden worden. Dit was eveneens het geval bij de vertegenwoordigers van de verschillende deelnemers in de klankbordgroep. Een klankbordgroep die speciaal voor de begeleiding van deze nota in het leven is geroepen met vertegenwoordigers uit het domein Jeugd en Onderwijs. In de bijlage treft u een lijst aan met de vertegenwoordigers van deze groep.

Het is ons thans een groot genoegen dat wij de nota Jeugd en Onderwijs aan u voorleggen. Een nota zonder titel en in een eenvoudige lay-out. Dat heeft een reden. De nota die voorligt, is het resultaat van veel bijdragen van jongeren, ouders en deskundigen. Het is een proces waarbij wij vanuit de gemeente hebben getracht zoveel mogelijk inbreng van diverse partijen te verzamelen. Partijen die met en voor de jeugd werken, maar ook vooral van de jongeren zelf. Ook de titel en de lay-out zijn het resultaat zijn van het participatietraject. Wanneer de nota het groene licht krijgt van de raad zal er een prijsvraag voor een titel worden uitgeschreven. De nota zoals die nu voorligt is qua vormgeving gemaakt door de volgende 4^e klas scholieren van de Heemstede Barger: Tamara Haggerty, Sabine Huijsmans, Thomas van Giezen, Jorrit van Baak, Robert Rekelhof, Robin Stut, Menno van Dam, Zalja Jaff, Mira Boukes, Charlotte de Gruyter, Renee van Kesteren, Chiraine Rosina, Serena Kramer en Sophie en Esmee van Dommelen.

Maar dat is de titel en de vorm. Nog veel belangrijker is de inhoud. En die inhoud mag er wat ons betreft zijn. Alle domeinen die met jeugd en onderwijs te maken hebben komen aan bod. Het is een samenhangend verhaal geworden waarin opvoeding, vrije tijd, sport, gezondheid en participatie naadloos op elkaar aansluiten. Een verhaal dat inzicht geeft in de wijze waarop het jeugd- en onderwijsbeleid in Heemstede zijn georganiseerd en wie daarin de belangrijkste spelers zijn. Een verhaal ook, dat inzicht geeft in de leefwereld van jongeren en wat hen beweegt en bezighoudt.

Veel gaat goed in Heemstede en de jeugd is overwegend tevreden. Enkele dingen zijn ons opgevallen. In de eerste plaats de enorme hoeveelheid instellingen en instanties die zich met jeugd bezig houden. Op zich is de aandacht natuurlijk goed, maar ouders en jongeren moeten natuurlijk wel weten waar ze met hun vraag terecht kunnen. Nu is dat niet altijd even helder. In de komende periode zullen we daarom nadrukkelijk kijken hoe wij de regierol van de gemeente invullen. En of er mogelijkheden zijn instellingen te bundelen of nog beter met elkaar te laten samenwerken. Het volgende punt dat ons opviel, is dat de jongeren zelf spreken over een tweedeling tussen verschillende “groepen” jongeren in Heemstede. Deze scheiding voltrekt zich vooral langs sociaal economische status. Het laatste punt dat ons is opgevallen is het ogenschijnlijke gebrek aan tolerantie tussen de generaties. De laatste twee punten willen wij niet overdrijven, maar toch is het belangrijk om hiervoor aandacht te hebben. De jongeren zelf hebben dat ook.

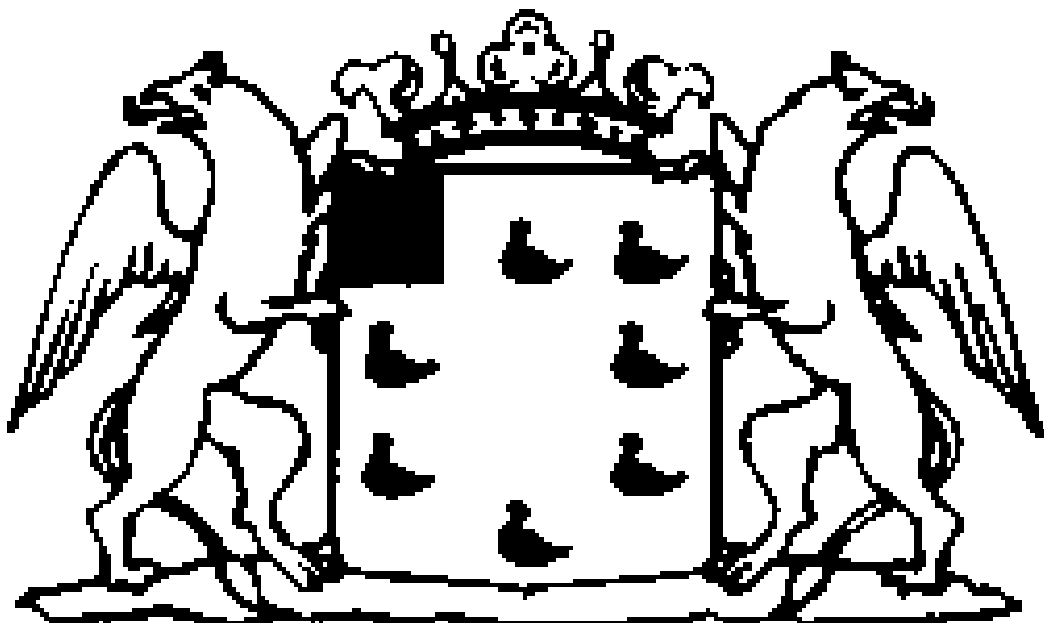
Tolerantie ten opzichte van elkaar en tussen de generaties heeft vooral betrekking op de manier waarop “overlast” wordt ervaren. Het lijkt er op alsof ouderen moeilijk kunnen omgaan met jongeren wanneer jongeren nadrukkelijk in groepjes aanwezig zijn en wanneer zij druk pratend op straat rondhangen. Erger wordt het wanneer jongeren rondhangen op bankjes en buurtgenoten het gevoel krijgen dat zij geïntimideerd worden of dat er gevoelens van onveiligheid bestaan. Deze groepen (opnieuw) met elkaar in gesprek laten gaan, kan een oplossing bieden. Jong en oud moeten weer leren met elkaar om te gaan. Het aanspreken op gedrag vanuit wederzijds respect hoort daar zeker bij.

In deze nota Jeugd en Onderwijs hebben wij ervoor gekozen het positieve jeugdbeleid te benadrukken en in samenhang te benaderen. Ook hebben we met jongeren gesproken over het participeren in de samenleving en hoe aan hen een nadrukkelijke stem te geven in besluitvormingsprocessen. Daarnaast zullen we jongeren betrekken bij de vormgeving van hun directe leefomgeving.

Met ouders en opvoeders is er eveneens een belangrijke afspraak gemaakt om activiteiten beter zichtbaar en kenbaar te maken. Ook moet er meer aandacht komen voor het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Verder moet eveneens aandacht komen voor ouderparticipatie op scholen en bij het CJG.

Wij zijn blij dat alle instellingen die betrokken zijn geweest bij de nota zoveel tijd en moeite hebben genomen om mee te doen. Tijdens de startconferentie in september 2010, tijdens de bijeenkomsten van de klankbordgroep. In de bilaterale gesprekken met schooldirecties en besturen. Tijdens de ronde- (en koffie)tafelgesprekken met ouders en opvoeders. En natuurlijk dank aan de jongeren die hebben meegedaan aan de filmpjes, de gesprekken op het raadhuis en de jongerenassemblee. Maar ook de raadsleden die aanwezig zijn geweest bij het werkbezoek aan Hilversum, of de momenten dat ze aanwezig waren als waarnemer bij de verschillende activiteiten. Tenslotte dank aan de ambtenaren die de belangrijkste rol hebben gespeeld bij het formuleren van de teksten en het organiseren van de bijeenkomsten. Volgens ons ligt er een mooi product.

Namens College van burgemeester en wethouders,
Jur Botter, wethouder Jeugd en Onderwijs.

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	4
2. Inleiding	6
3. Visie en centrale doelstelling	8
4. Opvoeden en opgroeien	10
4.1. Inleiding	10
4.2. Trends en ontwikkelingen	10
4.3. Voorgenomen beleidsmaatregelen gemeente Heemstede	11
4.4. Wat gaan we de komende periode doen?	15
5. Gezondheid	17
5.1. Inleiding	17
5.2. Trends en ontwikkelingen	17
5.3. Voorgenomen beleidsmaatregelen gemeente Heemstede	18
5.4. Wat gaan we de komende periode doen?	21
6. Onderwijs en opvang	23
6.1. Inleiding	23
6.2. Trends en ontwikkelingen	23
6.3. Voorgenomen beleidsmaatregelen gemeente Heemstede	25
6.4. Wat gaan we de komende periode doen?	33
7. Vrijtijdsbesteding	34
7.1. Inleiding	34
7.2. Trends en ontwikkelingen	34
7.3. Voorgenomen beleidsmaatregelen gemeente Heemstede	35
7.4. Wat gaan we de komende periode doen?	39
8. Jeugdparticipatie	41
8.1. Inleiding	41
8.2. Voorgenomen beleidsmaatregelen	41
8.3. Wat gaan we de komende periode doen?	42
9. Financiën en Planning	43
9.1. Financiën	43
9.2. Planning	44
Bijlagen	48

1. Samenvatting

Nederland is een prettig land voor kinderen om op te groeien en te wonen. Landelijk doet het Verwey-Jonker Instituut sinds 2006 jaarlijks onderzoek ('Kinderen in Tel') naar de kwaliteit van het jeugdbeleid in gemeenten. Heemstede scoort in dit onderzoek aanzienlijk beter dan het landelijk gemiddelde. De nota gaat over Heemstedse kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders.

Aan alle partijen die zich met jeugd in Heemstede bezig houden niet alleen de taak om er voor te zorgen dat Heemstede een gemeente blijft waar jongeren prettig kunnen opgroeien. Maar ook om ervoor te zorgen dat de gemeente een nog fijnere leefomgeving voor jongeren wordt. Om dit te bereiken denken we vooral een slag te kunnen maken op het gebied van samenwerking en afstemming tussen organisaties die met of voor jeugd bezig zijn.

In deze nota beschrijven we wat wij samen met organisaties zoals het onderwijs, de sportverenigingen en het welzijnswerk de komende vier jaren gaan doen om ervoor te zorgen dat Heemstedse jongeren ook in de toekomst floreren. Hierin is een duidelijke samenhang te zien tussen de diverse onderdelen van het gemeentelijke jeugd- en onderwijsbeleid en aanpalende beleidsvelden (zoals gezondheidszorg, vrijwilligerswerk, openbare ruimte, sport en cultuur).

De centrale doelstelling van het Heemstedse jeugd- en onderwijsbeleid is de jeugd optimale kansen geven om op te groeien, zich te ontwikkelen en te ontplooiën zodat zij nu en later actief kunnen deelnemen aan de samenleving. Voor de achterliggende visie zoeken we aansluiting bij het concept van de Pedagogische civil society. In deze visie is de sociale samenhang cruciaal voor het opgroeien en opvoeden van kinderen en is het essentieel om de kracht van netwerken rond het kind en het gezin te versterken.

Met ons beleid richten wij ons op de ondersteuning van de gewone positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren. Wij steunen gezinnen in hun belangrijke taak in opvoeding en samenleving en zetten sterk in op het voorkómen van problemen. Daarnaast is het uiteraard ook van belang dat er wordt ingegrepen als het moet zodat ongewenste situaties niet blijven voortbestaan.

Ons jeugd- en onderwijsbeleid omvat vijf thema's: opvoeden & opgroeien, gezondheid, onderwijs & opvang, vrijetijdsbesteding en jeugdparticipatie.

Opvoeden & opgroeien

Met het overgrote deel van de Heemstedse jongeren gaat het goed tot zeer goed. Ook uit de gesprekken met jongeren blijkt dat opgroeien in Heemstede fijn is. Als jongeren problemen hebben, dan kunnen ze daarvoor terecht bij hun ouders. In tweede instantie zijn er vrienden, en is er school om op terug te vallen. Ouders en opvoeders ervaren over het algemeen weinig problemen bij de opvoeding van hun kinderen. Dit betekent niet dat het thema opvoeden en opgroeien in Heemstede "af" is. De lat ligt in Heemstede voor ouders én jeugd hoog.

Ouders en verzorgers hebben behoefte aan informele steun bij de opvoeding, en kinderen en jongeren hebben profijt van een positief opvoedklimaat in de wijk. We willen de voorwaarden hiervoor versterken door:

- Kansen voor ontmoeting te creëren en verbindingen tussen mensen te stimuleren.
- De dialoog over opvoeden te stimuleren.
- Te stimuleren dat bij hulpverlening naast het gezin, ook de sociale omgeving wordt betrokken.

Gezondheid

Wij willen dat alle kinderen opgroeien in een omgeving die alle kansen biedt om gezond op te groeien.

Bekend is dat de gezondheid van jongeren negatief wordt beïnvloed door een ongezonde leefstijl en ongezond gedrag. We gaan ons de komende periode inzetten om Heemstedse kinderen uit te nodigen tot een gezonde leefstijl en tot gezond

gedrag. Dit doen we door samen met partijen een goed preventief aanbod neer te zetten. Hierbij gaan we uit van een integrale benadering en versterking van het aanbod.

In gevallen waarin dit preventieve aanbod niet voldoende is, willen we dat problemen en risico's zo snel mogelijk worden gesignaleerd en dat zo nodig wordt doorverwezen naar de reguliere zorg.

Onderwijs & opvang

Het Nederlandse onderwijsbeleid is erop gericht jongeren een optimaal opleidingsniveau te geven. En zo een bijdrage te leveren aan het welzijn en de welvaart van de Nederlandse bevolking. Door invulling te geven aan onze wettelijke taken, zoals de handhaving van de leerplicht en het zorgen voor voldoende, adequate onderwijshuisvesting bieden we de voorwaarden voor een zo optimaal mogelijke schoolloopbaan voor de Heemstedse kinderen en jongeren.

Maar onze inzet beperkt zich niet tot het voldoen aan wettelijke taken: we zien onderwijs als een onderdeel van de hele keten van voorzieningen voor de jeugd en willen via een integrale benadering van het onderwijsbeleid en andere beleidsvelden (zoals het jeugdbeleid, sport, cultuur, kinderopvang en zorg) kinderen optimale opgroei- en leermogelijkheden bieden.

Vrijtijdsbesteding

Een positieve vrijetijdsbesteding kan in belangrijke mate bijdragen aan de fysieke, psychosociale en emotionele ontwikkeling en gezondheid van jongeren. In hun vrije tijd kunnen jongeren doen wat ze leuk vinden en ontdekken waar ze goed in zijn en ontwikkelen ze vaardigheden als omgaan met anderen, plannen, organiseren et cetera.

De gemeente onderschrijft het belang dat jongeren hun vrije tijd op een positieve en constructieve manier doorbrengen en opgroeien tot evenwichtige en betrokken burgers. We willen de voorwaarden scheppen voor deelname van jongeren aan vrijetijdsactiviteiten. En die deelname verder bevorderen.

Jeugdparticipatie

In het traject om te komen tot deze nota hebben we zowel jongeren als ouders en instellingen betrokken. Natuurlijk willen we die betrokkenheid houden. Zodat we ons beleid zo nodig kunnen aanpassen en verbeteren. Het contact met en de participatie van de instellingen vindt plaats via reguliere en nog te initiëren overleggen. De betrokkenheid van ouders en opvoeders zullen we vooral vanuit het Centrum van Jeugd en Gezin laten plaatsvinden.

Aparte aandacht verdient jeugdparticipatie. We willen niet alleen beleid voor jongeren maken, we willen dat ook graag samen mét hen doen. De jeugdparticipatie waar we het in dit verband over hebben betreft de participatie van kinderen en jongeren die erop gericht is om hun inspraak, invloed en initiatief te stimuleren.

2. Inleiding

In Nederland zijn, volgens onderzoek van Unicef uit 2007, kinderen het gelukkigst ter wereld. Nederland is een prettig land voor kinderen om op te groeien en te wonen. Landelijk doet het Verwey-Jonker Instituut sinds 2006 jaarlijks onderzoek ('Kinderen in Tel') naar de kwaliteit van het jeugdbeleid in gemeenten. Dit aan de hand van 12 indicatoren¹. Heemstede scoort in dit onderzoek aanzienlijk beter dan het landelijk gemiddelde.

Dit betekent natuurlijk nog niet dat Heemstedse kinderen en jongeren op alle onderdelen een goed rapportcijfer geven voor de lokale voorzieningen voor jeugd in onze gemeente. De jeugd anno 2011 is kritisch en kijkt concreet naar de activiteiten en voorzieningen die er voor hen zijn. Zo blijkt uit het Emovo-onderzoek dat bijna de helft van de geënquêteerde scholieren uit Heemstede vindt dat er in de buurt te weinig voor jongeren georganiseerd wordt.²

Aan alle partijen die zich met jeugd in Heemstede bezig houden niet alleen de taak om er voor te zorgen dat Heemstede een gemeente blijft waar jongeren prettig kunnen opgroeien. Maar ook om er voor te zorgen dat de gemeente een nog fijnere leefomgeving voor jongeren wordt. Om dit te bereiken willen we vooral een verbetering realiseren op het gebied van samenwerking en afstemming tussen organisaties die met of voor jeugd bezig zijn. Weet iedereen elkaar te vinden en maken we voldoende gebruik van ieders kernkwaliteit? Spreekt iedereen dezelfde taal en staan alle neuzen dezelfde kant op? Sluit het aanbod aan voorzieningen en activiteiten goed aan op de vraag van de jeugd?

Met deze nota willen we het huidige gemeentelijke beleid tegen het licht houden en zo nodig actualiseren, onder andere uitgaande van trends en ontwikkelingen. Het is voor het eerst dat de gemeente haar beleid op het gebied van jeugd en onderwijs integraal, in één notitie opneemt. Hiermee willen we meer samenhang bereiken tussen de diverse onderdelen van het gemeentelijke jeugd- en onderwijsbeleid, en in relatie tot andere beleidsvelden zoals gezondheidszorg, vrijwilligerswerk, openbare ruimte, sport en cultuur. We beschrijven wat wij samen met organisaties zoals het onderwijs, de sportverenigingen en het welzijnswerk de komende vier jaren gaan doen om ervoor te zorgen dat Heemstedse jongeren ook in de toekomst floreren.

Doelgroep

De nota gaat over Heemstedse kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders. In Heemstede bestaat deze leeftijdsgroep uit ruim 6.700 kinderen en jongeren (ruim 26% van de totale Heemstedse bevolking). Procentueel wijkt Heemstede hiermee niet af van het landelijke gemiddelde.

Totstandkoming nota

Wij hebben er voor gekozen om het in de nota neergelegde beleid tot stand te laten komen in overleg met de jeugd in Heemstede en verder alle partijen die zich in Heemstede bezighouden met de jeugd. Hiervoor is een klankbordgroep van professionals samengesteld. Daarnaast zijn bijeenkomsten voor ouders en jeugd georganiseerd waarbij de huidige situatie, aandachtspunten, wensen en verbetervoorstellen zijn besproken.

In juni 2011 hebben we de conceptnota "Jeugd en Onderwijs" voorgelegd aan de Commissie Samenleving om haar zienswijze te vernemen. De commissie heeft hierbij positief gereageerd op het gestelde in de nota. De door de commissieleden aangegeven opmerkingen en gevraagde aanvullingen treft u aan in de nu voorliggende nota. Hiernaast hebben we de zomerperiode gebruikt om enkele onderdelen van de conceptnota nader uit te werken. Zo is er intensief overleg geweest met het peuterspeelzaalwerk, resulterend in de totstandkoming van een werkgroep bestaande uit de besturen van peuterspeelzalen. Deze werkgroep heeft recent een voorstel gedaan voor de vormgeving van het toekomstige peuterspeelzaalwerk in Heemstede.

¹ Dit zijn: kindersterfte, zuigelingensterfte, jeugdcriminaliteit, jeugdwerkloosheid, jeugdzorg, achterstandswijken, uitkeringsgezinnen, kindermishandeling, achterstandsleerlingen, voortijdig schoolverlaters, tienermoeders en georganiseerde speelruimte.

² Scholierenonderzoek E-MOVO GGD Kennemerland, 2010 (leerlingen van de klassen 2 en 4 van het VO).

Daarnaast zijn de resultaten van het eerste jaar van het Centrum voor Jeugd en Gezin geëvalueerd en opgenomen in de voorliggende nota. Hetzelfde geldt voor de Zorgadviesteams: ook hiervan zijn de gegevens van het eerste jaar verwerkt in deze nota.

In de zomerperiode is tevens intensief door verschillende partijen samengewerkt aan de invulling van de combinatiefuncties op het gebied van sport. En is het overleg gestart met de schoolbesturen om te komen tot een Meerjarenonderhoudsplan - en vervolgens een Integraal Huisvestingsplan - op het gebied van onderwijshuisvesting. Tevens heeft overleg plaatsgevonden (met Bureau HALT en de Stichting CASCA) om te komen tot een Jeugd Groepen Overleg per 2012, gericht op een verbetering van de aanpak van overlast door jongeren.

De gemeente Heemstede is met betrekking tot provinciale subsidieregelingen op het gebied van jeugd subsidieaanvragers, aanspreekpunt en budgethouder voor de regio Zuid-Kennemerland. In deze rol hebben wij de afgelopen periode subsidieverzoeken ingediend bij de provincie voor het vervolg voor het bemoeizorg jeugd project, voor de implementatie van een registratiesysteem in de regionale Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) en voor de inzet van programma's die de CJG's in Zuid-Kennemerland kunnen versterken (zodat zij beter zijn toegerust op de komende transitie van de jeugdzorg). Tevens hebben wij een subsidieaanvraag bij de provincie ingediend voor financiële ondersteuning van het CJG Heemstede bij de uitvoering van een pilot op het gebied van jeugdzorg. Ten behoeve van deze pilot heeft overleg plaatsgevonden met de provincie en OCK Spalier.

Tot slot merken we op dat de afgelopen periode overleggen hebben plaatsgevonden met de Rotaryclub Heemstede over een mogelijke rol van de club bij de stimulering van het vrijwilligerswerk door jongeren. Met de Haemstede Barger zijn we in overleg getreden over de mogelijke inzet van leerlingen (klassen 3 en 4) bij de vormgeving van de lay-out van deze nota.

Evaluatie

Het bovenstaande illustreert dat het jeugd- en onderwijsbeleid niet statisch is, maar altijd in beweging. Dit noopt tot het regelmatig actualiseren van dit beleid. We zullen de in deze nota neergelegde beleidsvoorstellen dan ook jaarlijks evalueren en zo nodig actualiseren.

Leeswijzer

De nota start met een beschrijving van de visie en de centrale doelstelling van het Heemstedse jeugd- en onderwijsbeleid. Vervolgens wordt het jeugd- en onderwijsbeleid beschreven aan de hand van vijf thema's: opvoeden & opgroeien, gezondheid, onderwijs & opvang, vrijetijdsbesteding en jeugdparticipatie. Per thema treft u beleidsvoorstellen aan. Hierbij zijn citaten opgenomen uit de diverse bijeenkomsten. We sluiten af met een overzicht en een planning van de beleidsvoornemens in de periode 2012 tot en met 2015 en een overzicht van de financiële gevolgen van onze voorstellen.

3. Visie en centrale doelstelling

Jeugd- en onderwijsbeleid zijn continu in beweging. Trends, ontwikkelingen en veranderingen in landelijke wet- en regelgeving vragen telkens om aanpassing van bestaand beleid en soms om nieuw beleid. Belangrijk is dat het beleid aansluit bij de tijd waarin we leven en antwoord geeft op de vragen waarvoor we de komende jaren staan.

Dit wordt door de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkelingen als volgt gekenschetst.

“Opvoeden is de afgelopen decennia steeds meer een individuele aangelegenheid geworden. Ouders ervaren steeds minder onderlinge steun bij de opvoeding van hun kinderen. Traditionele steunstructuren of gemeenschappen zoals kerk, nabuurschap en verenigingsleven waar mensen elkaar ontmoeten en steunen zijn grotendeels verdwenen. Dit heeft te maken met allerlei maatschappelijke ontwikkelingen zoals verhuisbewegingen, scheiding van woon- en werkomgeving, invloed van sociale media als socialisatieomgeving, de veranderende rol van de pedagogische basisvoorzieningen (meer verzakelijking, minder ruimte voor betrokkenheid) en de secularisering en daarmee gepaarde ontmanteling van het verenigingsleven. De informele netwerken van gezinnen zijn door deze ontwikkelingen verdund. Daarvoor in de plaats zijn formele instituties gekomen als kinderopvang, onderwijs en sport. Deze relaties zijn minder duurzaam en persoonlijk dan informele relaties en kunnen het wegvallen van informele netwerken dan ook niet compenseren”.

Voor het opgroeien en opvoeden van kinderen, is van belang dat er krachtige netwerken rond het kind en het gezin zijn. Voor de wijze waarop deze versterking plaats kan vinden, sluiten we aan bij het concept van de Pedagogische civil society van het Nederlands Jeugdinstituut en de Universiteit van Utrecht. De Pedagogische civil society gaat uit van het belang van de inzet van vrijwillige verbanden van organisaties en burgers voor opvoeden en opgroeien.

De veronderstelling is dat een sterke Pedagogische civil society - een sterke betrokkenheid tussen burgers onderling en burgers en organisaties - een positieve invloed heeft op het opvoedingsklimaat. De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling en de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg noemen deze sociale opvoedomgeving 'de village'. En 'It takes a village to raise a child'.

Vanuit onze regierol willen we bevorderen dat ook in Heemstede 'de village' goed vorm wordt gegeven. In de 'village' is er, naast de rol van ouders en opvoeders, ook een rol voor bijvoorbeeld scholen, kinderopvang en (sport)verenigingen. Zij kunnen vanuit hun rol als 'medeopvoeder' ouders steunen in de verantwoordelijkheid voor de opvoeding. Ouders kunnen zich hierdoor gesteund voelen in hun rol en verantwoordelijkheid als ouder.

De sociale opvoedomgeving kan verschillende functies hebben. Zij is:

- Medeopvoeder als kinderen buiten ouderlijk toezicht zijn;
- Tot steun voor ouders bij onzekerheden, vragen of problemen in de opvoeding, maar ook over wat goed is en wat niet, en over wat mag en wat niet mag;
- Ouders helpen als zij daar behoefte aan hebben;
- Een bron van kennis en kunde zijn waar het opgroeiende kinderen en opvoeden betreft.

De opvoedkundige kwaliteit van de leefomgeving kan bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen en kan een bijdrage leveren op preventief vlak: het voorkomen en signaleren van problemen als kindermishandeling, jeugdcriminaliteit en jongerenoverlast.

Het belang van de versterking van de Pedagogische civil society is groot en de vraag is welke rol de overheid hierin kan spelen? Ons uitgangspunt is dat wij hierbij een voorwaardenscheppende rol hebben. Deze rol willen we als volgt invullen:

1. Kansen voor ontmoeting creëren en verbindingen tussen mensen stimuleren.
2. De dialoog over opvoeden stimuleren.
3. Stimuleren dat de blik van professionals wordt verbreed van alleen het gezin³, naar ook de sociale omgeving.
4. Het verder vormgeven aan Jongerenparticipatie.

Via de versterking van de Pedagogische civil society steunen wij gezinnen in hun belangrijke taak in opvoeding en zetten we sterk in op het voorkómen van problemen. Daarnaast is het uiteraard ook van belang dat er wordt ingegrepen als het moet zodat ongewenste situaties niet blijven voortbestaan. Ook dit aspect komt in ons beleid tot uitdrukking.

Voor alles zetten wij in op een positief jeugdbeleid dat gericht is op het versterken van maatschappelijke kansen, sociale betrokkenheid en democratisch burgerschap.⁴

Bij de opstelling van ons beleid gaan we uit van de levensloopenadering. Zo vraagt elke levensfase om een andere mate van ondersteuning en verschuift daarmee ook de rol van de overheid en instanties.

In de baby en peutertijd zijn kinderen volledig aangewezen op ondersteuning van hun omgeving. Ouders, consultatiebureau maar ook peuterspeelzaal en kinderdagverblijf bieden die ondersteuning. Vanaf hun vierde begint voor de meeste kinderen de schoolloopbaan en is er grote invloed van de juf of meester op het welbevinden van het kind. Tot het twaalfde levensjaar (de basisschoolperiode) is de invloed van ouders en mede-opvoeders zoals docenten maar ook bijvoorbeeld de voetbaltrainer en de zweminstructeur groot. Met het ouder worden, neemt echter ook de invloed van leeftijdsgenootjes toe. Op de middelbare school en vooral in de puberleeftijd is de invloed van vrienden zeer groot. Meer en meer ontdekken jongeren wie ze zijn en komen ze los van het ouderlijk gezag. Dit leidt uiteindelijk tot het volwassen bestaan waarin jongeren op eigen benen komen te staan. De behoefte aan ondersteuning is dan gering.

De Pedagogische civil society draagt bij aan de centrale doelstelling van ons beleid:

De Heemstedse jeugd optimale kansen geven om op te groeien, zich te ontwikkelen en te ontplooien zodat zij nu en later actief kunnen deel nemen aan de samenleving.

³ Gezin wordt in deze nota gedefinieerd als elk leefverband van een of meer volwassenen die verantwoordelijkheid dragen voor de verzorging en opvoeding van een of meer kinderen.

⁴ Micha de Winter, Atriumlezing februari 2011.

4. Opvoeden en opgroeien

4.1 Inleiding

Alom wordt beseft dat wat er in de opvoeding en in de ontwikkeling van kinderen en jongeren gebeurt grote gevolgen heeft, niet alleen voor die kinderen en jongeren zelf, maar ook voor de samenleving.

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat het met het overgrote deel van de Heemstedse jongeren goed tot zeer goed gaat. Ook uit de gesprekken met jongeren blijkt dat opgroeien in Heemstede fijn is. Als jongeren problemen hebben, dan kunnen ze daarvoor terecht bij hun ouders. In tweede instantie zijn er vrienden, en is er school om op terug te vallen. Ouders en opvoeders⁵ ervaren over het algemeen weinig problemen bij de opvoeding van hun kinderen. Dit betekent niet dat het thema opvoeden en opgroeien in Heemstede “af” is. De lat ligt in Heemstede voor ouders én jeugd hoog.

Wettelijk kader

Wet maatschappelijke ondersteuning:

Gemeenten dienen de volgende vijf functies van het preventief jeugdbeleid uit te voeren:

1. Informatie en advies
2. Signaleren van problemen
3. Toegang tot het hulpaanbod
4. Licht-pedagogische hulp
5. Coördinatie van zorg.

Wet op de Jeugdzorg:

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor totstandkoming van Centra voor Jeugd en Gezin. Een CJG omvat minimaal de jeugdgezondheidszorg, de 5 preventieve WMO-functies en omvat een schakel met Bureau Jeugdzorg en het onderwijs.

Ouders en verzorgers hebben behoefte aan informele steun bij de opvoeding, en kinderen en jongeren hebben profijt van een positief opvoedklimaat in de wijk. Iedereen, zowel professional als niet-professional, levert hieraan een bijdrage. Dat kan in de buurt, rond de school of langs de zijlijn van het sportveld met andere woorden in de Pedagogische civil society.

Ouders en verzorgers hebben behoefte aan informele steun bij de opvoeding, en kinderen en jongeren hebben profijt van een positief opvoedklimaat in de wijk. Iedereen, zowel professional als niet-professional, levert hieraan een bijdrage. Dat kan in de buurt, rond de school of langs de zijlijn van het sportveld met andere woorden in de Pedagogische civil society.

Het belang van de versterking van de Pedagogische civil society is groot en de vraag is welke rol de overheid hierin kan spelen. Ons uitgangspunt is dat wij onze voorwaardenscheppende rol als volgt invullen:

- Kansen voor ontmoeting te creëren en verbindingen tussen mensen te stimuleren.
- De dialoog over opvoeden te stimuleren.
- Te stimuleren dat bij hulpverlening naast het gezin, ook de sociale omgeving wordt betrokken.

4.2 Trends en ontwikkelingen

De afgelopen jaren is er op het gebied van opvoeden en opgroeien veel nieuw beleid ingezet. Onder verantwoordelijkheid van het ministerie Jeugd en Gezin zijn de Centra voor Jeugd en Gezin ontwikkeld en zijn de Verwijsindex voor Risico Jongeren en het Digitaal dossier Jeugdgezondheidszorg ingevoerd. Ook het huidige kabinet heeft ambities op het terrein van jeugd.

Het kabinet vindt het belangrijk mensen te stimuleren zelf initiatieven te nemen. Ouders moeten kunnen aankloppen bij familie en vrienden voor vragen over opvoeding en als dat niet gaat bij de Centra voor Jeugd en Gezin. Zo wordt voorkomen dat normale opvoedvragen ook meteen zorgvragen worden. In overleg met ouders, maatschappelijke organisaties en gemeenten wil het kabinet de kwaliteit van het 'gewone' opvoeden agenderen om zodoende een veilige en stimulerende opvoedcontext binnen en buiten het gezin te versterken, waarmee uitval naar speciale voorzieningen zoveel mogelijk wordt voorkomen. De eerste verantwoordelijkheid voor een samenhangend en ontwikkelingsgericht jeugdbeleid ligt bij gemeenten. De positie van kwetsbare jongeren wordt beïnvloed door verschillende maatregelen uit het Regeerakkoord, zoals de stelselherziening jeugdzorg, bijstelling passend onderwijs en de regeling werken naar vermogen. Hoewel deze maatregelen door de regering nog moeten worden uitgewerkt, worden zij in deze nota wel benoemd.

⁵ In het vervolg van deze nota worden “ouders en opvoeders” aangeduid met ouders.

4.3 Voorgenomen beleidsmaatregelen in Heemstede

Binnen het thema opvoeden en opgroeien speelt het Centrum voor Jeugd en Gezin een belangrijke rol. Het CJG Heemstede is sinds maart 2010 geopend voor ouders, jeugdigen en professionals. In het CJG wordt in de frontoffice samengewerkt met het maatschappelijk werk, de jeugdgezondheidszorg, Streetcornerwork en Stichting MEE. De gemeente faciliteert de samenwerking via de aanstelling van de CJG-coördinator en de financiering van het CJG (met name de deelname van de participanten en de huur van de locatie). Daarnaast zijn er intensieve contacten met andere instellingen, zoals Jeugd-Riagg, Brijder Stichting, Bureau Jeugdzorg, Bureau HALT, Stichting Casca en OOK Pedagogische expertisegroep. De samenwerking met het onderwijs wordt onder andere vorm gegeven via de Zorgadviesteams (ZAT's) voor het basis- en voortgezet onderwijs.

Wat is regionaal gerealiseerd?

- Triple P werkwijze is ingevoerd
- Convenant Zorgcoördinatie en Convenant Verwijsindex risicojongeren zijn gesloten
- Digitaal Dossier in de jeugdgezondheidszorg is geïmplementeerd

Ter bevordering van het werken in het CJG is sinds de opening veel aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van en het op uniforme wijze werken binnen het team. Hierbij streven we naar een outreachende werkwijze uitgaande van één gezin, één plan. Uit het eerste jaarverslag blijkt dat het CJG voorziet in een behoefte.

Het CJG richt zich, naast de informatievoorziening aan professionals, met name op twee doelgroepen:

1. Alle Heemstedse ouders en jeugd;
2. Heemstedse ouders en jeugd die (tijdelijk) extra ondersteuning behoeven.

Hoewel de tweede groep onderdeel uitmaakt van de eerste is het voor de verdere ontwikkeling van het aanbod van belang om onderscheid te maken tussen deze twee groepen. De activiteiten en beleidsmaatregelen worden

analoog aan deze tweedeling ingedeeld.

4.3.1 Activiteiten voor alle ouders en jeugd

Wat heeft het CJG het eerste jaar gedaan?

- Ruim 150 klantdossiers behandeld
- 15 themabijeenkomsten georganiseerd
- ZAT's voor het primair en voortgezet onderwijs ondersteund en gefaciliteerd
- Eigen website opgezet
- Deskundigheidsbevordering team vorm gegeven
- Nieuw opvoedaanbod ontwikkeld
- Samenwerking met derden geïntensiveerd
- PR vorm gegeven: o.a. free cards, publicaties, folders, bezoeken instellingen.

In het CJG komt alle kennis over opvoeden en opgroeien samen. Het CJG is er voor alle ouders en jongeren én professionals met vragen over

opvoeden en opgroeien. Voorkomen is immers beter dan genezen. Zij kunnen hiervoor vier dagdelen per week terecht bij het CJG. Uit het verslag van het eerste jaar blijkt dat hier veelvuldig gebruik van wordt gemaakt.

Om het CJG onder de aandacht van ouders en jongeren te brengen zijn publicaties gedaan in 'Heemstede Nieuws', zijn kaarten verzonden aan jongeren en zijn folders ontwikkeld en verspreid. Omdat het CJG pas recent werkzaam is, is het logisch dat nog niet iedereen de weg naar het CJG weet te vinden. We zullen de PR van het CJG daarom vooralsnog veel aandacht blijven geven.

Hiernaast is het van belang dat het CJG bekend is bij professionals, bijvoorbeeld huisartsen, scholen, peuterspeelzalen en kinderopvanginstellingen. Ook ouders hebben dit aangegeven. Vanaf de opening van het CJG hebben we hierin sterk geïnvesteerd, bijvoorbeeld door het

Welke activiteiten voor opvoeden en opgroeien worden al aangeboden?

- Het Vriendenproject en Maatwerktraining van OOK Pedagogische Expertisegroep op alle basisscholen (bevordering sociaal-emotionele vaardigheden)
- Jaarlijks ruim 15 themabijeenkomsten vanuit CJG m.b.t. opgroei- en opvoedproblematiek
- Voorlichtingsactiviteiten -o.a. door HALT en de Brijderstichting - aan basisscholen (groep 8) en voortgezet onderwijs (groep 1 en 2) over bv. gebruik genotmiddelen en pesten
- Het project Nieuwe Kansen van Kontext (intensieve begeleiding van jongeren met complexe problemen op vlak van justitie, huisvesting, dagbesteding, verslaving etc.)
- Individuele begeleiding in de thuissituatie (pakketmaatregel AWBZ)
- Individuele en groepsbegeleiding van jongeren (Streetcornerwork)
- Eet- en beweegproject voor basisscholen
- Regulier aanbod jongerenwerk, jeugdgezondheidszorg en maatschappelijk werk
- Theatervoorlichtingsprojecten voor basis- en voortgezet onderwijs.

benaderen van huisartsen, peuterspeelzaalwerk en scholen. En het ontwikkelen van folders, niet alleen voor ouders en jongeren, maar ook speciaal voor professionals. Deze inzet zal worden gecontinueerd en uitgebreid. Bijvoorbeeld door de activiteiten van het CJG op te laten nemen in schoolgidsen en nieuwsbrieven.

Omdat de deelnemers in het CJG zich nog niet altijd onder de noemer van het CJG profileren, kan verwarring ontstaan bij de doelgroepen. Bijvoorbeeld: behoort het consultatiebureau nu wel of niet tot het CJG? We willen hier de komende periode samen met partijen meer duidelijkheid in scheppen.

Ook zullen we de samenwerking met partners in het CJG zullen we verder intensiveren: we streven ernaar alle opvoed- en opgroei-activiteiten voor Heemstedse ouders en jeugd onder de noemer van het CJG te kunnen aanbieden. Voorzover sprake is van subsidieverstrekingen zullen we dit als voorwaarde benoemen.

In 2010 is tevens de website van het CJG Heemstede opgezet. Deze site, die op regionaal niveau wordt onderhouden door de Stichting Stadsbibliotheek Haarlem e.o., richt zich met name op ouders en professionals. Met onze samenwerkende partijen in het CJG is afgesproken dat we op korte termijn een aparte site/link voor jongeren zullen ontwikkelen. Jongeren krijgen bij de ontwikkeling van deze site een rol. Bij het thema jongerenparticipatie komen we hierop terug.

Niet alleen kunnen de doelgroepen zich tot het CJG wenden, ook treedt het CJG naar buiten. Zo worden er themabijeenkomsten voor zowel ouders, jongeren als voor professionals georganiseerd. Deze bijeenkomsten worden zeer goed bezocht. De keuze van de thema's, de opzet, uitvoering en evaluatie van de bijeenkomsten heeft plaatsgevonden in overleg met de samenwerkingspartners. Dit zullen we voortzetten.

We willen hierbij komen tot een structureel jaarlijks programma aan themabijeenkomsten, dat inhoudelijk is afgestemd op de verschillende ontwikkelingsfasen - de levensloopbenadering - van het kind/de jongere. Het programma zullen we opnemen in een jaarkalender.

We vinden het bovendien van belang dat ook ouders en jongeren actief worden betrokken bij de invulling en zo mogelijk bij de uitvoering van de themabijeenkomsten. Hiervoor maken we gebruik van diverse sociale media.

Met de planning van activiteiten en themabijeenkomsten sluiten we waar mogelijk aan bij landelijke en regionale activiteiten. Zo zullen we jaarlijks in de nationale week van de opvoeding diverse activiteiten organiseren. Het CJG kan tevens een rol vervullen bij het met elkaar in contact brengen van mensen, zodat het gesprek over opvoeden op gang wordt gebracht. Dit initiatief wordt ondersteund door de organisatie ZonMw⁶, die ons een subsidie heeft verstrekt om in november 2011 een dergelijke bijeenkomst in het CJG te organiseren.

Natuurlijk is het van belang dat het aanbod opvoedondersteuning aansluit bij de behoeften van ouders en jongeren. De mening van ouders en jongeren zal daarom regelmatig gepeild worden, bijvoorbeeld via enquêtes en de inzet van sociale media.

⁶ ZonMw, is een landelijke organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie. De organisatie werkt voor het Ministerie van VWS en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Waarvoor consulteerde men het CJG in 2010-2011?

- school/opleiding:	20%
- gedragsproblemen:	18%
- opvoedingsvragen:	14%
- echtscheiding:	14%
- zorgsignalen:	14%
- medische vragen:	8%
- zindelijkheid:	6%
- financiën:	6%

Nu het CJG ervaring heeft opgedaan met de uitvoering van de werkzaamheden stuiten wij, evenals de andere gemeenten die gestart zijn met een CJG, op de vraag hoe op een efficiëntere wijze binnen het CJG gegevens vastgelegd kunnen worden ten behoeve van (a) het ondersteunen van werkprocessen en (b) het verkrijgen van management- en beleidsinformatie. Als aanspreekpunt en budgethouder voor subsidieaanvragen op het gebied van jeugd voor de regio Zuid-Kennemerland hebben we in dit verband recent een verzoek bij de provincie Noord-Holland ingediend gericht op het implementeren van een registratiesysteem in de CJG's van Zuid-Kennemerland in 2012⁷.

De provincie wil de resultaten van deze pilot in Zuid-Kennemerland vervolgens gebruiken voor de implementatie van een dergelijk systeem in de andere regio's van de provincie.

Zorgadviesteams

De samenwerking met het basis- en voortgezet onderwijs is sinds het schooljaar 2010-2011 vorm gegeven via de Zorgadviesteams (ZAT's).

In deze teams werken professionals en scholen samen om problemen van jongeren vroegtijdig te signaleren, te bespreken en passende hulp in te schakelen. Docenten en andere onderwijsprofessionals zijn vaak de eersten die signaleren dat een leerling extra zorg of ondersteuning nodig heeft. Zorgverleners kunnen vanuit hun expertise advies geven over een passende aanpak.

De gemeente faciliteert de deelname van externe partijen in de ZAT's en biedt ondersteuning vanuit het CJG (coördinatie en/of voorzitterschap). In het ZAT voor de basisscholen zijn de volgende externe partners vertegenwoordigd: GGD, Stichting Kontext, Jeugdriagg en OOK Pedagogische Expertisegroep. In het schooljaar 2010-2011 is de mogelijkheid van 20 bijeenkomsten in het CJG geboden, waarbij voor elke basisschool afzonderlijk tijd is ingeruimd.

In de ZAT's voor het voortgezet onderwijs (elke school heeft een eigen ZAT) zijn Bureau Jeugdzorg, GGD, Stichting Kontext, Jeugdriagg, Halt, de Brijder Stichting en de gemeente (Leerplicht) vertegenwoordigd. In het schooljaar 2010-2011 is in totaal voor beide Heemstedse scholen voor voortgezet onderwijs de mogelijkheid geboden van 18 bijeenkomsten.

Voor zowel de basisscholen als de scholen voor voortgezet onderwijs geldt dat men tevreden is over de resultaten van het eerste jaar. Duidelijk is wel dat het aantal geplande bijeenkomsten te hoog is geweest. Voor het schooljaar 2011-2012 zullen dan ook minder bijeenkomsten worden georganiseerd en gefaciliteerd. Belangrijke functie van het ZAT is tevens het signaleren van hiaten in het aanbod. Zo is met name op College Hageveld de behoefte aan schoolmaatschappelijk werk naar voren gekomen. Wij zullen hier vanuit het CJG en in samenwerking met de Stichting Kontext invulling aan geven.

Een vergelijkbaar overleg met inzet van professionals willen we ook opzetten gericht op kinderen in de leeftijd 0-4 jaar. We zullen hiervoor de samenwerking met kinderopvang en peuterspeelzalen intensiveren.

4.3.2 Activiteiten voor ouders en jeugd die (tijdelijk) extra ondersteuning nodig hebben

Soms is meer nodig om ouders en kinderen te ondersteunen. In die gevallen biedt het CJG of één van de samenwerkingspartners passende hulp. Dit aanbod is uitgebreid en divers. Door in een vroeg stadium hulp te bieden kan de weerbaarheid van gezinnen worden vergroot, bijvoorbeeld door het versterken van de sociale relaties.

We signaleren in het CJG dat het aanbod nog niet volledig sluitend is

⁷ Voor de regionale implementatie van een registratiesysteem is een subsidie van € 90.000 verzocht op grond van de Uitvoeringsregeling subsidies zorg en welzijn.

op de vraag. Bijvoorbeeld op de vraag om ondersteuning en hulp aan kinderen die te maken hebben met echtscheiding en de vraag om ondersteuning en hulp aan ouders met jonge, waaronder pasgeboren, kinderen, die problemen op verschillende terreinen ondervinden (zoals opvoedproblematiek, weinig sociale contacten, financiële problemen). Deze hulp kan geboden worden in de vorm van ondersteuningsactiviteiten/programma's als KIES (kind in een echtscheidings situatie) en Stevig Ouderschap (professionele inzet in de thuissituatie tijdens de zwangerschap en voor ouders van kinderen tot 4 jaar). Ook kan worden gedacht aan Home Start, een programma dat met inzet van vrijwilligers ondersteuning, praktische hulp en vriendschap biedt aan ouders van kinderen tot en met 6 jaar. Dit programma is door burgers opgezet en draagt bij aan de versterking van de Pedagogische civil society. In de komende periode zullen we deze programma's inzetten.

Ook willen we het aanbod aan opvoedingsondersteuning vanuit het CJG vergroten door het implementeren van de methodiek Eigen Kracht en de methodiek "wrap around care" ten behoeve van de ondersteuning van gezinnen. De methodiek Eigen Kracht stelt uitdrukkelijk het netwerk van en om het gezin centraal (familie, vrienden, betrokken bureaus etc.). Samen met het gezin wordt nagegaan wat het gewenste einddoel is en welke personen er nodig zijn om dit doel te bereiken. Dit vanuit de overtuiging dat het netwerk om het gezin een eigen kracht heeft om tot verbetering van de situatie te komen. Als een gezin geen netwerk heeft om de Eigen Krachtmethodiek te kunnen inzetten, is de methodiek "wrap around care" een optie. In dat geval wordt een team geformeerd dat om het gezin heen gaat staan. In deze methodiek wordt optimaal gebruik gemaakt van de krachten van de samenleving: er wordt specialistische hulp ingeschakeld waar nodig, waarbij gebruik wordt gemaakt van natuurlijke (sociale) steunbronnen.

Als penvoerder voor subsidieaanvragen op het gebied van jeugd voor de regio Zuid-Kennemerland hebben we recent een verzoek bij de provincie Noord-Holland ingediend om als regio in 2012 financieel ondersteund te worden in de uitvoering van Eigen Kracht methodiek en bij de implementatie van de methodiek "wrap around care".⁸

Project nieuwe structuur Bemoeizorg

Bureau Jeugdzorg Noord-Holland (BJZ) coördineerde tot november 2008 via het 'Vangnet Jeugd', de uitvoering van bemoeizorg ten behoeve van kinderen. Als gevolg van het besluit van BJZ om terug te gaan naar de kerntaken voert BJZ deze taak per genoemde datum niet langer uit. De GGD Kennemerland is bereid gevonden om tijdelijk zorg te dragen voor de (coördinatie van de) uitvoering van de bemoeizorg voor jeugd. Dit in afwachting van de structurele inbedding van deze zorg.

Definitie bemoeizorg voor kinderen

Bemoeizorg is het op basis van een gesignaleerde bedreiging van de ontwikkeling of gezondheid van jeugdigen bieden van ongevraagde hulp aan gezinnen die de problemen niet (h)erkennen en/of hulpverlening afwijzen en/of niet binnen de reguliere hulpverlening passen (multiproblematiek). Het doel van bemoeizorg is het toeleiden naar voorzieningen, melden bij het Advies- en meldpunt kindermishandeling (AMK) of de Raad voor de Kinderbescherming (RvK).

De provincie Noord-Holland heeft per regio jaarlijks subsidie beschikbaar gesteld (tot en met 2012) om gemeenten in staat te stellen om in overleg met partijen te komen tot een structurele inbedding van de bemoeizorg. En om de tijdelijke uitvoering van de bemoeizorg te financieren.

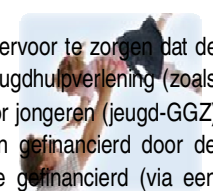
De gemeente Heemstede coördineert dit project voor de regio Zuid-Kennemerland en is subsidieaanvrager bij de provincie. Recent is een subsidieaanvraag voor de afronding van het project ingediend.⁹ Het centrale element in de nieuw op te zetten bemoeizorgketen is voor de gemeenten in Zuid-Kennemerland het CJG. Tevens zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van bestaande structuren en werkwijzen. En zal bezien worden op welke wijze de aansluiting bij de bemoeizorg voor volwassenen kan worden vorm gegeven. Het onderzoek naar de mogelijkheden van een structurele invulling wordt op dit moment met inzet van een extern bureau, onder aansturing van de gemeente Heemstede, uitgevoerd. Afronding van dit onderzoek wordt verwacht eind 2011, zodat de nieuwe structuur naar verwachting in 2012 geïmplementeerd kan worden.

⁸ O.g.v. de Regeling subsidieverlening aansluiting jeugdzorg-jeugdbeleid is een bedrag van circa € 80.000 aangevraagd.

⁹ Het maximaal aan te vragen subsidiebedrag ad € 140.000 is verzocht en recent door de provincie verleend.

Decentralisatie van de jeugdzorg

Als problemen te zwaar zijn om op te lossen met de gemeentelijke voorzieningen, dan is het zaak ervoor te zorgen dat de jongeren zo snel mogelijk terechtkomen bij de geïndiceerde zorg. Hieronder vallen de provinciale jeugdhulpverlening (zoals ambulante hulpverlening, dagbehandeling en residentiële zorg), de geestelijke gezondheidszorg voor jongeren (jeugd-GGZ) en de licht verstandelijke gehandicaptenzorg (jeugd-LVG). De jeugd-GGZ en jeugd-LVG worden gefinancierd door de zorgverzekeraars en vanuit de Awbz. De provinciale jeugdhulpverlening wordt door de provincie gefinancierd (via een doeluitkering van het rijk).

Naast de geïndiceerde, vrijwillige jeugdzorg kennen we de onvrijwillige jeugdzorgmaatregelen: de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Bij jeugdbescherming gaat het om civielrechtelijke maatregelen van kinderscherming: de onder toezichtstelling en de ontzetting en ontheffing van het ouderlijk gezag en de uitvoering van deze maatregelen (uitoefening van voogdij en gezinsvoogdij). Financiering van de onvrijwillige jeugdzorg vindt plaats door het rijk.

De toegang tot de geïndiceerde zorg verloopt via de Bureaus Jeugdzorg. Daarnaast voeren deze bureaus de volgende taken uit: uitvoering van maatregelen op het gebied van jeugdbescherming en jeugdreclassering, de kindertelefoon en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

Belangrijk onderdeel in het regeerakkoord is de decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten. Alle taken van de jeugdzorg worden in de periode 2013-2016 overgeheveld naar gemeenten. Daarbij gaan de Centra voor Jeugd en Gezin dienen als frontoffice. Met de decentralisatie wordt beoogd dat kinderen en jongeren sneller en beter worden ondersteund via een efficiëntere, effectievere en minder dure jeugdzorg met minder scheidslijnen. Er komt voor de jeugdzorg een nieuw wettelijk kader: de Wet zorg voor jeugd. En voor alle ondersteuning vanuit het CJG en de jeugdzorg één financiering.

In overleg met de provincie - en in nauwe samenwerking met jeugdzorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg - zal in 2012 en 2013 een pilot worden uitgevoerd in het CJG Heemstede gericht op overdracht van jeugdzorgtaken. In deze pilot zal worden onderzocht op welke wijze voor jongeren die een jeugdzorgtraject volgen al tijdens dit traject afspraken gemaakt kunnen worden over de nazorg. Tevens zal worden nagegaan op welke wijze en in welke gevallen vrijwillige jeugdzorg zonder indicatie van Bureau Jeugdzorg kan worden ingezet. In het kader van de pilot zullen we nauw gaan samenwerken met Bureau Jeugdzorg en OCK (Orthopedagogisch Centrum Kennemerland) het Spalier. OCK het Spalier is de grootste specialistische organisatie voor Jeugd & Opvoedhulp in Kennemerland.

De provincie heeft ter ondersteuning van de pilots in Noord-Holland een subsidieregeling opengesteld. Recent hebben we in dit kader een subsidieverzoek ingediend voor financiële ondersteuning van de Heemstedse pilot in 2012 en 2013.¹⁰

4.4 Wat gaan we de komende periode doen?

In het onderstaande treft u samengevat aan wat we, aanvullend op het al ingezette beleid, de komende periode van plan zijn.

- ❖ We geven in nauwe samenwerking met jongeren, ouders en partners binnen het jeugdbeleid vorm aan de invulling en uitvoering van themabijeenkomsten. De themabijeenkomsten nemen we per 2012 op in een jaarkalender.
- ❖ Met de planning van activiteiten en themabijeenkomsten sluiten we waar mogelijk aan bij landelijke en regionale activiteiten.
- ❖ Het CJG zal extra aandacht blijven besteden aan het informeren van professionals (inclusief het bieden van deskundigheidsbevordering) die direct contact hebben met ouders en jeugd.
- ❖ De samenwerking met partners in het CJG zullen we verder intensiveren: we streven ernaar alle opvoed- en opgroei-activiteiten voor Heemstedse ouders en jeugd onder de noemer van het CJG te kunnen aanbieden.
- ❖ Er zal, naast de aanwezige website voor ouders en professionals, in 2012 een speciale website/link met informatie voor jongeren worden ontwikkeld.
- ❖ Periodiek zullen we de mening van ouders en jongeren peilen over het aanbod van het CJG.

¹⁰ De provincie stelt per regio voor één pilot subsidie beschikbaar: het i.c. aangevraagde bedrag is €65.000.

- ❖ We blijven investeren in de deskundigheidsbevordering van het CJG-team. Hierbij streven we naar een outreachende werkwijze uitgaande van één gezin, één plan.
- ❖ We continueren het huidige aanbod op het gebied van opvoedingsondersteuning en gaan de volgende projecten inzetten: het bieden van ondersteuning aan kinderen die te maken hebben met een echtscheiding (KIES), het bieden van ondersteuning aan gezinnen (Home-Start en Stevig Ouderschap), het versterken van het netwerk van gezinnen (Eigen Kracht-methodiek), de methodiek van “wrap around care”. Tevens kijken we met de Stichting Kontext naar de mogelijkheden om invulling te geven aan het schoolmaatschappelijk werk.
- ❖ We zullen - in navolging van de implementatie van de ZAT's voor het basis- en voortgezet onderwijs - in 2012 een casusoverleg opzetten voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar.
- ❖ Er zal, in nauwe samenwerking met de regio, een structurele werkwijze voor de uitvoering van de bemoeizorg voor jongeren worden ontwikkeld, waarbij wordt uitgegaan van de centrale rol van het CJG. Implementatie zal plaatsvinden in 2012.
- ❖ We voeren in 2012 en 2013 in het CJG een pilot uit gericht op de overdracht van jeugdzorgtaken. Ook in dit kader blijven we investeren in de deskundigheidsbevordering van het CJG-team. En ook hierbij streven we naar een outreachende werkwijze, uitgaande van één gezin, één plan
- ❖ We implementeren, met ondersteuning van de provincie en in een gezamenlijk project met de regiogemeenten, in 2012 een registratiesysteem in het CJG.

5. Gezondheid

5.1 Inleiding

De aandacht voor gezondheid in zijn algemeenheid, en in het bijzonder die van de jeugd, is in de huidige maatschappij groot. Alom wordt belang gehecht aan een gezonde leefstijl, bestaande uit onder andere voldoende lichaamsbeweging en juiste voeding. Met als doel het fysieke en psychische welbevinden te bevorderen. Binnen dit hoofdstuk staat 'gezonder opgroeien' centraal.

Uit het E-MOVO onderzoek van de GGD Kennemerland¹¹ blijkt dat 83% van de Heemsteedse jongeren zijn gezondheid als goed of heel goed beoordeelt. Dit komt overeen met de regionale percentages. Natuurlijk willen we dat alle kinderen opgroeien in een omgeving die alle kansen biedt om gezond op te groeien.

Bekend is dat de gezondheid van jongeren negatief wordt beïnvloed door een ongezonde leefstijl en ongezond gedrag. We gaan ons de komende periode inzetten om Heemsteedse kinderen uit te nodigen tot een gezonde leefstijl en tot gezond gedrag. Dit doen we door samen met partijen een goed preventief aanbod in te zetten. Hierbij gaan we uit van een integrale benadering en versterking van het aanbod.

In gevallen waarin dit preventieve aanbod niet voldoende is, willen we dat problemen en risico's zo snel mogelijk worden gesignaleerd en dat zo nodig wordt doorverwezen naar de reguliere zorg. Bijvoorbeeld in het geval van taal- en motorische achterstanden, obesitas en psychische problematiek.

5.2 Trends en ontwikkelingen

Wettelijk kader

De reguliere gezondheidszorg houdt zich hoofdzakelijk bezig met de behandeling van zieken. De verantwoordelijkheid voor het voorkomen dat mensen ziek worden, ligt op grond van de Wet Publieke Gezondheid (PG)¹² bij gemeenten. Zo zijn gemeenten op het gebied van jeugd verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar. En voor het op systematische wijze volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van jeugdigen.

Voor de uitvoering van de preventieve taken van de Wet PG dienen gemeenten zorg te dragen voor de instelling en instandhouding van een GGD (gemeentelijke, gewestelijke of gezamenlijke gezondheidsdienst). Ook andere instellingen kunnen taken op het terrein van de collectieve preventie uitvoeren. Zo verzorgt de Jeugdgezondheidszorg Kennemerland - via consultatiebureaus - de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0 tot 4 jaar in de regio's Midden- en Zuid-Kennemerland.

In de Wet PG is de verplichting opgenomen een digitaal dossier in te voeren in de jeugdgezondheidszorg. Een digitaal dossier is bedoeld om de gegevens over de gezondheid en de ontwikkeling van een kind te registreren ten behoeve van een goede overdracht bijvoorbeeld bij verhuizing. Zowel de Jeugdgezondheidszorg Kennemerland (0-4 jarigen) als de GGD (4-19 jarigen) werken met een digitaal dossier. Hierbij was de Jeugdgezondheidszorg Kennemerland landelijk gezien één van de koplopers.

Leefstijl

¹¹ Scholierenonderzoek E-MOVO 2009, regio Kennemerland, december 2010

¹² De Wet publieke gezondheid (Wet PG) vervangt drie wetten op het terrein van de publieke gezondheid: de Infectieziektewet, de Quarantainewet en de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv). De wet is op 1 december 2008 in werking getreden.

De dit jaar vastgestelde landelijke nota gezondheidsbeleid 'Gezondheid dichtbij' geeft aan dat overgewicht, diabetes, depressie, roken en schadelijk alcoholgebruik belangrijke aandachtspunten zijn en blijven om de gezondheid te verbeteren. Roken is daarbij nog steeds volksgezondheidsvijand nummer één. Op de voet gevolgd door overgewicht, circa 45% van de volwassenen in Nederland is te zwaar. De gevolgen van overmatig drankgebruik staan op de derde plaats van gezondheidsbedreigingen.

Voor wat betreft psychische en psychosociale problemen heeft jaarlijks circa 7% van de bevolking een depressie, circa 12% heeft een angststoornis. Hiermee leveren psychische en psychosociale problemen een aanzienlijke bijdrage aan de ziektebelasting van de bevolking - dat is het totaal van korter en minder goed leven door ziekten -.

De genoemde aandachtsgebieden spelen ook een rol als we kijken naar de leefstijl van jongeren. Juist voor hen is het bevorderen en aanleren van een gezonde leefstijl van belang. En als het gaat om de leefstijl van jongeren is ook beweging van belang. Landelijk wordt door het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen campagne gevoerd om mensen te motiveren om te voldoen aan de internationale norm voor gezond bewegen. Voor kinderen en jongeren is de norm 1 uur matig intensieve lichaamsbeweging per dag.

Kern rijksbeleid

Het rijksbeleid is gericht op de aanpak van deze bedreigingen van de volksgezondheid door middel van voorlichting en door regelgeving. Immers, voorkomen is beter dan genezen. Dat geldt vooral als het gaat om de gezondheid van kinderen en jongeren.

Het rijksbeleid gaat hiernaast uit van een integrale aanpak om positieve effecten te bereiken voor de gezondheid en het persoonlijk welzijn van jongeren. Maatschappelijke participatie en vooral sport en bewegen worden hierbij gezien als belangrijke middelen. Vanuit deze gedachte wordt in de dit jaar verschenen rijksnota "Gezondheid Dichtbij" de nadruk gelegd op het aanwezig zijn van goede en voldoende zorg- en sportvoorzieningen in de eigen omgeving.

Kindermishandeling

Uit recente studies naar de aard en omvang van kindermishandeling blijkt dat er in Nederland meer kindermishandeling voorkomt dan gedacht werd. Vermoed wordt dat jaarlijks tenminste 107.000 kinderen en jongeren thuis worden mishandeld. Ofwel 3% van minderjarigen in Nederland. Mishandeling kan ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid en lichamelijke ontwikkeling van een kind. Ook bij vormen van verwaarlozing blijven jonge kinderen in veel gevallen achter in lichamelijke ontwikkeling, in de ontwikkeling van de motoriek en in hun cognitieve en spraakontwikkeling.

Landelijk is er veel aandacht voor de aanpak van kindermishandeling via publiekscampagnes, scholing van beroepskrachten, een meldcode kindermishandeling en kortere doorlooptijden bij de Advies en Meldpunten Kindermishandeling (AMK's). En via de implementatie van de RAAK-methode.

RAAK staat voor Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling. Het gaat hierbij om het bereiken van de volgende drie doelen:

- Een dekkend aanbod van opvoedingsondersteuning voor alle ouders dat leidt tot het voorkomen van kindermishandeling;
- Een systeem van signalering waardoor (vermoedens) van kindermishandeling vroegtijdig worden opgevangen.
- Een adequaat aanbod voor gesignaleerde gevallen van kindermishandeling, waardoor de opvoedingsondersteuning in en rond mishandelende gezinnen ondersteund en begeleid kan worden.

In Noord-Holland is een protocol voor kindermishandeling vastgesteld. In de regio Zuid-Kennemerland wordt via de CJG's uitvoering gegeven aan de ontwikkeling van de RAAK-aanpak.

5.3 Voorgenomen beleidsmaatregelen gemeente Heemstede

De gezondheidstoestand van de Heemstedse jeugd wordt vanaf de geboorte tot en met de 19-jarige leeftijd op verschillende momenten gescreend en vastgelegd. Dit onderzoek is gericht op de fysieke en geestelijke gezondheid van

kinderen en jongeren en wordt uitgevoerd door de consultatiebureaus (Jeugdgezondheidszorg Kennemerland) voor de 0 tot 4 jarigen en de GGD voor de 4 tot 19 jarigen. De beleidsmaatregelen die we voorstellen zijn gebaseerd op de resultaten van deze onderzoeken.

Alcohol, drugs en roken

Uit het E-MOVO onderzoek van de GGD Kennemerland blijkt dat in 2009 48% van Heemstedse scholieren in klas 2 en klas 4 van het voortgezet onderwijs in de maand voorafgaand aan het onderzoek alcohol gebruikt; dit percentage "actuele drinkers" is hoger dan het gemiddelde percentage in Kennemerland (44%). Het verschil wordt vooral veroorzaakt door de groep havo/vwo scholieren.

Actueel drinken gebeurt meer door vierde- dan door tweedeklassers (73% tegenover 24%).

Overmatig drankgebruik (5 of meer drankjes per gelegenheid ("binge drinking") komt voor bij 30% van de Heemstedse jongeren die aan het EMOVO onderzoek hebben meegedaan. Hierbij is opvallend dat het percentage Heemstedse vmbo-leerlingen dat binge-drinker is, lager is dan het regionale percentage (29% ten opzichte van 37%) en het percentage Heemstedse havo/vwo-leerlingen juist hoger dan het regionale gemiddelde (30% ten opzichte van 24%). Ook hier wijken de havo/vwo-scholieren dus negatief af. Vergeleken met de resultaten van het E-MOVO onderzoek uit 2005¹¹ toont het in 2009 gehouden onderzoek wel een aanzienlijke afname

(voor de 2^e klassers met 50% en de 4^e klassers met 20%) van het gebruik van alcohol. Deze lijn willen we voortzetten door te blijven inzetten op preventieve activiteiten. Hier gaan we in het onderstaande nader op in.

Nieuw instrument bij de aanpak van drankgebruik door jongeren

Slijterijen kunnen sinds kort een nieuw apparaat, de Ageviewer, inzetten om te voorkomen dat zij alcohol verkopen aan te jonge mensen. Het apparaat scant het gezicht van de persoon die alcohol wil kopen. Via de ageviewer wordt leeftijdscontrole uitgevoerd door een operator op afstand. Bij twijfel wordt het legitimatiebewijs verzocht en wordt via de operator gecontroleerd of het legitimatiebewijs hoort bij de koper. Ook in Heemstede is de Ageviewer sinds kort in gebruik.

Uit het E-MOVO onderzoek blijkt dat in 2009 13% van Heemstedse scholieren in klas 2 en klas 4 van het voortgezet onderwijs in de maand voorafgaand aan het onderzoek hasj/wiet heeft gebruikt. Dit is meer dan het regionale gemiddelde van 8%. Zowel het percentage Heemstedse vmbo-leerlingen als havo/vwo-leerlingen wijkt negatief af van de regio, respectievelijk 15% - 10% en 12% - 6%. Vergeleken met de resultaten van het E-MOVO onderzoek uit 2005¹¹ blijkt uit het in 2009 gehouden onderzoek dat het gebruik van hasj/wiet door Heemstedse scholieren nagenoeg ongewijzigd is.

Verder blijkt uit het E-MOVO onderzoek dat in 2009 14% van de Heemstedse scholieren in klas 2 en klas 4 wekelijks roken. Onder de vmbo scholieren is het percentage roken hoger dan onder havo/vwo-leerlingen respectievelijk 24% en 12%. Dit is net zo veel als regionaal. Ook deze percentages verschillen nauwelijks van de resultaten van het E-MOVO onderzoek uit 2005.

De afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan het terugdringen van roken, drinken en drugsgebruik door jongeren. De GGD Kennemerland heeft jaarlijks een nieuwsbrief uitgebracht over genotmiddelen gericht op jongeren uit het voortgezet onderwijs. De Brijderstichting heeft op ouderavonden informatie gegeven over het gebruik van genotmiddelen en heeft in het project Unity¹³ uitgevoerd. Hiernaast zijn de afgelopen jaren - en sinds kort vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin - themabijeenkomsten over dit onderwerp (drugs, drank, uitgaan) georganiseerd, waarbij we ouders van jongeren persoonlijk hebben uitgenodigd. Deze bijeenkomsten zijn zeer goed bezocht. Dit willen we voortzetten, waarbij we gelet op de onderzoeksresultaten, voor roken en het gebruik van hasj/wiet nadrukkelijk ook het accent willen leggen op het vmbo en voor alcoholgebruik op havo/vwo.

¹³ In dit project wordt gewerkt via de inzet van leeftijdsgenoten die binnen het uitgaanscircuit met jongeren in gesprek gaan over middelengebruik en gezondheidsrisico's.

"Sportverenigingen kunnen veel betekenen bij voorlichting en een voorbeeldrol vervullen"

(citaat klankbordgroep)

Met het oog op de jonge leeftijd waarop veel scholieren met gemiddelden beginnen te experimenteren, vinden we het van belang dat al in het basisonderwijs met

preventieactiviteiten wordt gestart. We zullen vanuit het CJG in nauwe samenwerking met de professionals (bijvoorbeeld de Brijderstichting, de GGD en HALT) deze preventie nader vorm geven. We zullen ook de theaterprojecten op het gebied van voorlichting over middelengebruik voor basis- en voortgezet onderwijs voortzetten.

Veel jongeren zijn lid van sportverenigingen. Wij zullen het Sportloket van Sportservice Noord-Holland vragen om samen met de GGD gerichte informatie te verstrekken aan medewerkers van sportverenigingen over het belang van een gezonde leefstijl van jongeren.

Verder dragen we zorg voor goede, betrouwbare en toegankelijke kennis- en informatievoorziening voor alle betrokkenen. Dit gaan we doen via de CJG-website en de nog te ontwikkelen site/link voor jongeren. Zie paragraaf 4.3.1.

Middelengebruik door hun kinderen roept bij ouders veel vragen en behoefte aan ondersteuning op. Deze ondersteuning wordt door verschillende partijen aangeboden. Wij willen via het CJG ouders daarin ondersteunen door oudercursussen aan te bieden.

Welke activiteiten worden al aangeboden?

- Sporthackers
- Jeugd sportpas
- Projecten gericht op sportstimulering Jeugd
- Hardloopenement
- Schoolzwemmen
- Vakleerkrachten gymnastiek
- Naschoolse sportactiviteiten

Overgewicht

Uit gegevens van de Jeugdgezondheidszorg Kennemerland blijkt dat circa 5% van de kinderen van 0 tot 4 jaar overgewicht heeft. Van de kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs heeft gemiddeld 12% overgewicht, waarvan 3% ernstig overgewicht. Deze percentages zijn de afgelopen jaren stabiel gebleven. In vergelijking met het landelijke en regionale percentage (respectievelijk 14% en 14,4%) vertoont Heemstede weliswaar een positief beeld, maar ook het Heemsteedse percentage vormt een bedreiging voor de gezondheid. Overgewicht wordt enerzijds veroorzaakt door een verkeerd eetpatroon, anderzijds door een tekort aan beweging. In het kader van lokaal gezondheidsbeleid zijn per 2009 instrumenten ingezet om overgewicht bij kinderen en jongeren tegen te gaan, zoals het aanbieden van een combinatie van sport en het verbeteren van het eetpatroon aan kinderen in het basisonderwijs.

Voor jongeren in het voortgezet onderwijs gaan we in het schooljaar 2011-2012 uitvoering geven aan het project 'De gezonde kantine'. Dit project richt zich op het faciliteren van een goed kantinebeleid op scholen voor voortgezet onderwijs.

Bewegen

Van de Heemsteedse jongeren is 86% lid van een vereniging. In de regio is dit 72%. Dit is een situatie waar wij blij mee zijn en die we graag zo houden en waar mogelijk nog willen verbeteren. Ondanks de hoge sportparticipatiecijfers voldoet het merendeel van de Heemsteedse jongeren niet aan de landelijke beweegnorm van

"Voor alle kinderen is een combinatie van bewegen en aandacht van groot belang".

(citaat startconferentie jeugd en onderwijs)

minimaal 1 uur bewegen per dag. De afgelopen jaren is sterk geïnvesteerd in sport en bewegen in Heemstede. Zowel voor wat betreft de projecten als de accommodaties zijn de randvoorwaarden gerealiseerd om te komen tot een situatie waarin alle jeugd in Heemstede in de gelegenheid

wordt gesteld te bewegen en te sporten. Er is daarbij een grote meerwaarde te halen bij een integrale aanpak en uitvoering. Wij willen dan ook de komende periode het samenwerken tussen alle partijen die zich bezighouden met jeugd en bewegen verder stimuleren. Zodat het sporten van de jeugd, zowel in verenigingsverband als in het kader van een verbreding van het sportaanbod in en na schooltijd en in wijken, optimaal wordt gestimuleerd. Natuurlijk maken we hierbij gebruik van de mogelijkheden die de combinatiefuncties bieden. En van het aanbod van de naschoolse opvang.

Psychisch welbevinden

Bijna de helft van de Nederlanders krijgt gedurende zijn/haar leven te maken met een psychisch probleem. Voorbeelden zijn eetstoornissen (zoals anorexia nervosa), persoonlijkheidsstoornissen (zoals borderline), angststoornissen (bijvoorbeeld fobieën) en stemmingsstoornissen (zoals depressies).

In Nederland heeft circa 15% van alle jeugdigen psychische en/of psychosociale problemen. Ook in Heemstede wordt aandacht gevraagd voor deze problematiek: uit het EMOVO-onderzoek komt naar voren dat Heemstede niet afwijkt van de landelijke cijfers. In het in 2009 gehouden E-MOVO onderzoek heeft 14% van de jongeren aangegeven zich psychisch niet gezond te voelen. In de regio is dit percentage 18. Psychische problematiek in de jeugd vormt een risicofactor voor psychische problematiek in de volwassenheid.

De behandeling van en de ondersteuning bij psychische stoornissen bij jongeren valt onder de noemer Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) en wordt nu nog gefinancierd vanuit de Awbz. Dit gaat bij de decentralisatie van de Jeugdzorg over naar de gemeenten. Zie hiervoor hoofdstuk 4.3.

Gemeenten zijn nu wel al verantwoordelijk voor de collectieve Preventie van de GGZ. Doel hiervan is om begrip en herkenning van (ernstig) psychische klachten te bevorderen, de burger bewust te maken van wat hij zelf aan deze klachten kan doen en hem wegwijs te maken naar instanties die hem zo nodig verder kunnen helpen. Het Jeugd-RIAGG verzorgt de GGZ-preventie in Zuid-Kennemerland gericht op jeugd.

Wij willen dat de inzet voor Heemstede is gericht op het meer onder de aandacht brengen van het aanbod, het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten (onder andere aan leerlingen van het voortgezet onderwijs en hun docenten) en het verzorgen van deskundigheidsbevordering (onder andere voor docenten van het voortgezet onderwijs en de medewerkers van het Centrum voor Jeugd en Gezin).

Logopedie

Spraak- en taalproblematiek is met een landelijk gemiddelde van 15% een van de meest voorkomende aandoeningen bij jonge kinderen. Een niet goed verloopende spraaktaalontwikkeling kan een negatieve uitwerking hebben op meerdere ontwikkelingsgebieden. Sinds augustus 2009 voert Stichting OnderwijsAdvies logopedische werkzaamheden uit op de Heemstedse basisscholen. Deze werkzaamheden zijn gericht op signalering in groep 2 en bestaan uit preventieve logopedie, onder andere screenings, controles en oudergesprekken.

Soms hebben kinderen die naar de basisschool gaan, al een taalachterstand. Door vroeger in te grijpen kan worden voorkomen dat hierdoor een ontwikkelingsachterstand ontstaat. Daarom vinden we het van belang dat, aanvullend op genoemde screening in groep 2, de mogelijkheid van een logopedische screening in het CJG aan te bieden.

5.4 Wat gaan we de komende periode doen?

In het onderstaande treft u samengevat aan wat we, aanvullend op het reeds ingezette beleid, de komende periode van plan zijn.

- ❖ We geven de preventie over genotmiddelen aan de leerlingen van de basisscholen vanuit het CJG vorm.
- ❖ We laten het project de Gezonde kantine op het Voortgezet Onderwijs uitvoeren.
- ❖ Vanuit het CJG bieden we oudercursussen, mede gericht op middelengebruik door kinderen.
- ❖ We dragen zorg voor goede, betrouwbare en toegankelijke kennis- en informatievoorziening over het gebruik van genotmiddelen. Dit gaan we doen via de CJG-website en de nog te

- ontwikkelen site/link voor jongeren.
- ❖ Wij zullen het Sportloket van Sportservice Noord-Holland vragen om samen met de GGD informatie te verstrekken aan medewerkers van sportverenigingen over het belang van een gezonde leefstijl van jongeren.
 - ❖ Vanuit het CJG bieden we, in aanvulling op de reguliere screening in groep 2, de mogelijkheid van een logopedische screening voor kinderen. Deze screening is bedoeld voor kinderen die nog niet het basisonderwijs bezoeken.
 - ❖ Wij willen dat de inzet van het Jeugd RIAGG voor Heemstede is gericht op het meer onder de aandacht brengen van het aanbod, het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten (onder andere aan leerlingen van het voortgezet onderwijs en hun docenten) en het verzorgen van deskundigheidsbevordering (onder andere voor docenten van het voortgezet onderwijs en de medewerkers van het Centrum voor Jeugd en Gezin).

6. Onderwijs en opvang

6.1 Inleiding

Het Nederlandse onderwijsbeleid is erop gericht de bevolking kansen voor een optimaal opleidingsniveau te geven. En zo een bijdrage te leveren aan het welzijn en de welvaart van de Nederlandse bevolking.

Onderwijs in Heemstede

- **Basisscholen:**
 - Valkenburgschool
 - Jacobaschool
 - De Ark
 - De Evenaar
 - Bosch en Hovenschool
 - Nicolaas Beetsschool
 - Prinses Beatrixschool
 - De Icarus
 - Crayenesterschool
 - Voorwegschool
- **Scholen voor voortgezet onderwijs**
 - Haemstede Barger
 - Atheneum College Hageveld

Ook de gemeente wil de voorwaarden scheppen voor een zo optimaal mogelijke schoolloopbaan voor de Heemsteedse kinderen en jongeren. In dit kader geven we invulling aan onze wettelijke taken, zoals de handhaving van de leerplicht en het zorgen voor voldoende, adequate onderwijs-huisvesting. Daarnaast hebben ook met name de schoolbesturen eigen taken en verantwoordelijkheden.

Onze inzet beperkt zich niet tot het voldoen aan gemeentelijke wettelijke taken: we zien onderwijs als een onderdeel van de hele keten van voorzieningen voor de jeugd en willen via een integrale benadering van het onderwijsbeleid en andere beleidsvelden kinderen en jongeren optimale opgroei- en leermogelijkheden bieden. Zo kunnen in en rondom Brede Scholen diverse voorzieningen bij elkaar komen, op elkaar worden afgestemd én in samenhang worden aangeboden.

Ook knelpunten die de reikwijdte van een individuele school of instelling te boven gaan, kunnen aanleiding zijn voor de gemeente om bij te dragen aan een oplossing. Hierbij willen we een faciliterende rol spelen.

6.2 Trends en ontwikkelingen

De afgelopen jaren heeft het rijk verschillende ontwikkelingen ingezet die het onderwijs en de opvang raken. Bijvoorbeeld met betrekking tot passend onderwijs, dagarrangementen, duurzaamheid, maatschappelijke stages en buitenschoolse opvang.

Deze ontwikkelingen dragen bij aan de versterking van de Pedagogische civil society. Scholen en andere instellingen, zoals kinderopvangorganisaties, worden steeds meer betrokken bij de opvoeding. In het volgende geven we een korte toelichting op deze ontwikkelingen.

Andere van belang zijnde ontwikkelingen - zoals de inwerkingtreding van de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (voor- en vroegschoolse educatie) en de kwalificatieplicht, de invoering van combinatiefuncties - leiden tot beleidsvoorstellen. Hierop gaan we in paragraaf 6.3 nader in.

6.2.1 Passend onderwijs

Een belangrijke ontwikkeling in het onderwijs is de invoering van Passend onderwijs naar verwachting per 1 augustus 2012. Passend onderwijs staat voor de verantwoordelijkheid van schoolbesturen om alle leerlingen, met en zonder beperkingen, een passend onderwijs(zorg)aanbod te bieden. Voor elk kind en iedere jongere dient onderwijs op maat te worden aangeboden dat, ongeacht de extra zorgbehoefte, aansluit bij zijn of haar mogelijkheden en talenten.

Enkele onderdelen van het nieuwe stelsel zijn:

- Scholen krijgen een zorgplicht: leerlingen moeten een zo goed mogelijk passend onderwijsaanbod krijgen op de school van aanmelding of een andere school in de regio.
- Ouders mogen verwachten dat de school een zo passend mogelijke plek voor hun kind vindt. Van ouders wordt hierbij verwacht dat zij ook zelf meedenken over hoe zij hun kind het beste kunnen ondersteunen.
- Scholen richten zich zo veel mogelijk op hun kerntaak: goed onderwijs geven. De extra ondersteuning voor leerlingen met een beperking of met een extra zorgbehoefte moet goed afgestemd zijn met het (jeugd)zorgdomein. Hiervoor dienen scholen onder andere samen te werken met de instellingen voor jeugdgezondheidszorg en jeugdzorg en met de leerplicht. Vóór 1 maart 2013 dienen scholen een zorgplan te hebben opgesteld voor de Inspectie van Onderwijs. Deze zorgplannen dienen door de schoolbesturen voor indiening met gemeenten te zijn afgestemd in een Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO).

6.2.2 Dagarrangementen

De behoefte aan aansluitende opvang aan het onderwijs is een trend die zich landelijk verder doorzet. Veel ouders combineren werk en zorg voor kinderen en zowel ouders als kinderen zijn gebaat bij goede dagarrangementen bestaande uit een programma van onderwijs en vrije tijdsbesteding.

Op verzoek van de besturen van de Heemstedse basisscholen is in het najaar van 2010 een enquête onder alle Heemstedse ouders gehouden over de schooltijden. De uitslag van de enquête laat zien dat een overgrote meerderheid van de ouders, 73%, tevreden is over de huidige schooltijden. Een meerderheid van de ondervraagden is ook voorstander van een aaneengesloten programma van onderwijs, opvang, sport en ontspanning.

Het vaststellen van de schooltijden is een bevoegdheid van schoolbesturen en het is dus aan de scholen om de resultaten van het onderzoek met hun docententeam en ouders te bespreken. Voor de gemeente biedt de uitslag van het onderzoek aanleiding voor het streven naar goede samenwerking en verbindingen tussen onderwijs, opvang, cultuur en sport. Met de inzet van de combinatiefuncties kan hier een bijdrage aan worden geleverd. Ook willen we de combinatiefuncties inzetten voor activiteiten in de schoolvakanties (zie hiervoor verder paragraaf 6.3.1).

Wat doen we m.b.t. Natuur- en milieu educatie?

Samen met de basisscholen worden NME-projecten uitgevoerd. Per school is € 1.000 beschikbaar. Vorig schooljaar hebben 5 scholen hiervan gebruik gemaakt.

De projecten betreffen o.a. excursies naar bezoekerscentra in de omgeving zoals het Pieter Vermeulen museum, de Zandwaaier, de Oranjekom, de Hoep in het PWN gebied en boerderij Zorgvrij in Spaarnwoude.

6.2.3 Duurzaamheid

Het rijk heeft recent een subsidiemogelijkheid geboden om het binnenklimaat van scholen te verbeteren en energiebesparende maatregelen te stimuleren. Hiermee onderstreept het rijk het belang dat wordt gehecht aan het realiseren van duurzame scholen. Ook door de provincie Noord-Holland wordt dit thema inhoud gegeven. Om energiebesparing een extra impuls te geven en zichtbaar te maken is de provinciale subsidieregeling 'Zonnestroom voor Scholen' in het leven geroepen. Het is gericht op het plaatsen van zonnepanelen op schoolgebouwen in basis- en voortgezet onderwijs. Deze regeling sluit aan bij het programma 'Duurzame scholen Noord-Holland', dat scholen ondersteunt bij het duurzaam en gezond maken van hun schoolgebouw. Niet alleen door technische en financiële maatregelen, maar ook door aandacht voor educatie en gedrag. In Heemstede zijn de Prinses Beatrixschool en de Crayenesterschool deelnemers aan het programma.

Wettelijk kader onderwijs en opvang

- Wet op het primair onderwijs
- Wet op het voortgezet onderwijs
- Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE)
- Wet Kinderopvang en kwaliteitsregels peuterspeelzalen
- Leerplichtwet
- Verordening Financiële Materiële Gelijkstelling Heemstede
- Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Heemstede
- Verordening Maatschappelijke stages

6.2.4 Maatschappelijke stages

Met ingang van het schooljaar 2011-2012 wordt de maatschappelijke stage een wettelijk verplicht onderdeel van het lesprogramma van het voortgezet onderwijs. Jongeren die vanaf het schooljaar 2011-2012 in het voortgezet onderwijs instromen, volgen tijdens hun middelbare schooltijd een maatschappelijke stage van minimaal 30 uur. De stage houdt in dat jongeren vrijwilligerswerk gaan doen. En zo tijdens hun schooltijd kennismaken met aspecten van de samenleving (bijvoorbeeld zorginstellingen) en daaraan een onbetaalde bijdrage leveren. Het rijk heeft gelden ter beschikking gesteld aan scholen en gemeenten om tot het schooljaar 2011-2012 te experimenteren met de stages. Na de experimenteerfase stelt het rijk structureel gelden beschikbaar.

De gemeente Heemstede stelt via de Verordening Maatschappelijke Stages een incidentele subsidie beschikbaar voor organisaties die maatschappelijke stages aanbieden. Op deze manier worden instellingen ondersteund in de kosten die

gemaakt worden voor de begeleiding van de betreffende jongeren.

6.2.5 Buitenschoolse opvang

Schoolbesturen van primair onderwijs zijn sinds enkele jaren verplicht (als ouders daarom vragen) óf zelf buitenschoolse opvang (dat wil zeggen voor- en naschoolse opvang) te verzorgen op schooldagen tussen 7.30 uur en 18.30 uur, óf faciliteiten te bieden waarbinnen andere partijen dat doen. De Onderwijsinspectie ziet er op toe dat scholen deze verplichting nakomen. Alle Heemstedse basisscholen voldoen aan deze verplichting.

Om de kwaliteit te borgen en duidelijk onderscheid te maken tussen onderwijs en opvang, dient de buitenschoolse opvang te worden verzorgd door een kinderopvangorganisatie in de zin van de Wet Kinderopvang. Ook wanneer scholen de buitenschoolse opvang zelf verzorgen, moeten zij een kinderopvangorganisatie in de zin van de Wet kinderopvang oprichten. Ouders betalen voor de buitenschoolse opvang en kunnen daarvoor een wettelijke tegemoetkoming ontvangen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de handhaving van de kwaliteit van de opvang.

Wij willen de professionele naschoolse opvang ondersteunen in het ook stimuleren om een uitdagend aanbod voor kinderen te ontwikkelen door toe te staan dat locaties zoals sportclubs en scouting voor naschoolse activiteiten kunnen worden gebruikt. Uiteraard dienen de locaties te voldoen aan de van toepassing zijnde eisen.

6.3 Voorgenomen beleidsmaatregelen gemeente Heemstede

Op het gebied van lokaal onderwijsbeleid biedt de gemeente Heemstede al veel voorzieningen en activiteiten aan. We verwijzen hiervoor naar het op pagina 28 opgenomen kader. Aanvullend en ter actualisering van het beleid stellen we voor de komende periode het volgende voor.

6.3.1 Combinatiefuncties

Met de Impuls brede scholen, sport en cultuur stimuleert het rijk gemeenten om samen met scholen en verenigingen op het gebied van sport en cultuur combiatiefuncties te realiseren.

Een combiatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever, maar werkzaam is in of ten behoeve van twee sectoren (bijvoorbeeld onderwijs en sport of cultuur).

Hiermee beoogt het rijk:

- Het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod uit te breiden.
- Sportverenigingen te versterken ten behoeve van het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk.
- Een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen te stimuleren.
- Te bevorderen dat de jeugd vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en wordt aangezet tot actieve kunstbeoefening.

Als de school uitgaat, blijven veel kinderen op school voor naschoolse activiteiten of gaan naar een kinderopvanglocatie. Voor met name de oudere kinderen is er behoefte aan een meer divers aanbod aan activiteiten. Niet alleen tijdens de schoolweken, maar ook in de vakanties. Door de inzet van combinatiefunctionarissen kunnen gemeenten samen met de scholen kinderen meer sport en cultuur na schooltijd bieden.

Heemstede doet met ingang van 2010 een beroep op de genoemde Impulsregeling. Dit betekent dat de gemeente rijkssubsidie ontvangt voor het - gefaseerd - realiseren van 3 fte combinatiefuncties per 31-12-2012. Als dit wordt gerealiseerd, wordt de jaarlijkse rijkssubsidie per 2013 structureel van aard.

Voor de projectleiding en aanstelling (formeel werkgeverschap) van de combinatiefunctionarissen zijn we een overeenkomst aangegaan met de Stichting Sportsupport Kennemerland. In nauw overleg met de scholen is gerealiseerd dat met ingang van het schooljaar 2011-2012 4 combinatiefunctionarissen in drie clusters aan de slag gaan (elk cluster omvat een aantal scholen). Binnen een cluster vervult de combinatiefunctionaris de volgende taken:

- samenwerken met vakleerkrachten gymnastiek;
- organiseren van naschools aanbod aanvullend op de gymles (doorgaande lijn creëren: op school, na school, bij de vereniging);
- motoriek van kinderen monitoren (en mogelijk Motorische Remedial Teaching geven);
- sportdagen organiseren;
- organiseren Nationale Sportweek;
- wijkspecifieke activiteiten organiseren, bijv. activiteiten bij/ namens verenigingen;
- specifieke naschoolse activiteiten organiseren op het Sportpark (o.a. op de skatebaan);
- begeleiden van scholieren die een maatschappelijke stage lopen.

Voor de invulling van de combinatiefunctie ten behoeve van cultuur-onderwijs zullen wij zelf in 2012 een cultuurinstelling benaderen. In totaal zullen er eind 2012 3 fte aan combinatiefunctionarissen voor sport en cultuur worden ingezet.

De rijkssubsidie voor combinatiefuncties is een vervolg op de Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport (BOS) die vanaf 2006 in verschillende gemeenten is ingezet voor de ontwikkeling van brede scholen. Ook Heemstede heeft in de afgelopen jaren met inzet van de BOS-gelden de brede schoolontwikkeling gestimuleerd. In augustus 2010 heeft er een evaluatie plaatsgevonden. Drie scholen, de Voorwegschool, de Valkenburgschool en de Bosch en Hovenschool, hebben met subsidie van de gemeente de ontwikkeling tot een Brede School ingezet. Op basis van de genoemde evaluatie en ter overbrugging van de periode dat er nog geen combinatiefunctionarissen aan de slag waren, zijn de Brede School-activiteiten op de Voorwegschool en de Valkenburgschool nog één schooljaar (2010-2011) gesubsidieerd. De Bosch en Hovenschool heeft de activiteiten per schooljaar 2010-2011 zonder subsidie van de gemeente voortgezet in samenwerking met een kinderopvangorganisatie. Vanaf het schooljaar 2011-2012 maken ook deze scholen gebruik van de inzet van een combinatiefunctionaris. Voor de Brede Scholen betekent dit dat zij met de inzet van de combinatiefunctionarissen invulling kunnen blijven geven aan brede school activiteiten.

6.3.2 Onderwijsbegeleiding

Van oudsher biedt de gemeente aan de basisscholen onderwijsbegeleiding aan. In aanvulling op de bijdrage die de scholen hiervoor rechtstreeks van het rijk ontvangen, verlenen wij hiervoor een subsidie aan OnderwijsAdvies (voorheen Stichting Drielanden). De activiteiten die in dit kader aan de scholen worden aangeboden, bestaan uit begeleiding bij leer- en/of gedragsmoeilijkheden zoals dyslexie, discalculie of sociaal-emotionele problematiek, en zijn gericht op het optimaliseren van de schoolontwikkelingen van individuele kinderen.

De markt voor onderwijsbegeleiding heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld. Waar voorheen sprake was van gedwongen winkelnering, is er nu keuze. Er zijn nieuwe partijen op de markt gekomen die een kwalitatief goed aanbod hebben. En soms een specifieke expertise hebben opgebouwd en/of zich positief onderscheiden in prijs. Om de scholen in staat te stellen keuzes te maken, willen we hen vanaf 2012 gefaseerd meer vrijheid

geven bij de besteding van de middelen voor onderwijsbegeleiding. Dit willen we doen door de Verordening materiële en financiële gelijkstelling aan te passen.

Welke voorzieningen bieden we al aan m.b.t. lokaal onderwijsbeleid?

- **Materiële financiële gelijkstelling:**
 - a. Schoolzwemmen (groepen 4 en 5)
 - b. Incidenteel zwemmen (groepen 3, 6,7, 8)
 - c. Muziekonderwijs (alle groepen)
 - d. Bijdrage vakleerkrachten gymnastiek
 - e. Milieu-educatie
 - f. Verkeerseducatie (computerprogramma)
 - g. Gebruik sportpark Groenendaal
 - h. Schoonmaakvergoeding
 - i. Schoollogopedie (groep 2)
 - j. Abonnement doorschakeling alarm
 - k. Bijdrage bij onderwijsachterstanden
- **Kunstmenu (basisonderwijs)**
- **Cultureel Jongeren Paspoort (voortgezet onderwijs)**
- **Jeugdsportpas (basisonderwijs)**
- **Subsidiëring verkeersbrigadiers**
- **Onderwijsbegeleiding**

In dit verband merken we het volgende op. Gemeenten mogen alléén op de in de onderwijswetgeving voorgeschreven manieren schoolbesturen subsidiëren. Concreet betekent dit dat de subsidiëring plaatsvindt via de Verordening financiële materiële gelijkstelling onderwijs. Op grond van deze verordening subsidiëren we activiteiten op het gebied van het lokaal onderwijsbeleid, zoals het schoolzwemmen en het muziekonderwijs.

6.3.3 Muziek- en cultuuronderwijs

Op dit moment hebben scholen geen keuzevrijheid op het gebied van het muziek- en cultuuronderwijs. Zij zijn verplicht het aanbod van het Muziekcentrum Zuid-Kennemerland en H'art (Kunstmenu) af te nemen. Ook bij de besteding van deze middelen willen we de schoolbesturen meer keuzevrijheid bieden. We zullen de Verordening materiële en financiële gelijkstelling hierop aanpassen.

Zoals eerder aangegeven zal tevens in 2012 een combinatiefunctionaris worden aangesteld gericht op cultuur-onderwijs.

6.3.4 Voor- en vroegschoolse educatie

De Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) is recent in werking getreden. De wet heeft als doel onderwijsachterstanden (vooral taalachterstanden) bij kinderen te voorkomen via een versterking van voor- en vroegschoolse educatie. Voorschoolse educatie wordt aangeboden in peuterspeelzalen of kinderdagverblijven en is gericht op twee- en driejarigen. Vroegschoolse educatie is bedoeld voor de groepen 1 en 2 van de basisschool (vier- en vijfjarigen). Hoewel in Heemstede de doelgroep hiervoor klein is, zijn er ook in onze gemeente peuters die in groep 1 van de basisschool met een (taal)achterstand starten¹⁴.

Gemeenten hebben op grond van de Wet OKE de opdracht om zorg te dragen voor:

- ❖ Afdoende kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk.
- ❖ Een dekkend en hoogwaardig aanbod van voor- en vroegschoolse educatie.
- ❖ Toezicht en handhaving op de kwaliteit van peuterspeelzalen en voorschoolse educatie.
- ❖ Het voeren van jaarlijks overleg binnen de gemeente en het maken van afspraken over kernpunten van voor- en vroegschoolse educatie.

In de Wet OKE wordt een eerste stap gezet in de samenwerking tussen voorschoolse voorzieningen (kinderopvang en peuterspeelzalen). De gemeente is de aangewezen partij om het proces van samenwerking of integratie van voorschoolse voorzieningen aan te sturen. Deze rol nemen we graag op ons.

Bezuinigingstaakstelling peuterspeelzaalwerk

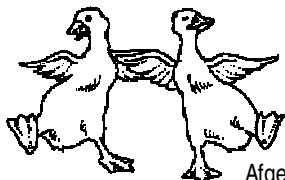
Gesubsidieerde peuterspeelzalen in Heemstede

- Peuterspeelzaal "De Pluizebol" (CASCA)
- Peuterspeelzaal "De Paddestoel" (CASCA)
- Peuterspeelzaal "De Klimappel"
- Peuterspeelzaal "Pinkeltje"
- Peuterspeelzaal "t'Meerlnest", Voorweg
- Peuterspeelzaal "t'Meerlnest", Reggelaan

¹⁴ In Heemstede de afgelopen jaren gemiddeld 13 kinderen

In het kader van de bezuinigingen heeft de raad bij de vaststelling van de Kadernota 2010 besloten om de subsidie ten behoeve van het peuterspeelzaalwerk gefaseerd te verlagen met € 50.000 in 2012 tot structureel € 125.000 per jaar per 2013.

In de conceptnota Jeugd en Onderwijs hebben we aangegeven dat we, om deze bezuinigingen te realiseren, nieuwe subsidievoorwaarden wilden formuleren. De uitgangspunten die we hiervoor in de conceptnota opnamen¹⁵, sluiten tevens aan bij de uitgangspunten van de Wet OKE. In de commissie Samenleving is namens de peuterspeelzalen in reactie aangegeven dat dit zou betekenen dat 2 van de 4 organisaties niet meer aan de subsidievoorwaarden zouden voldoen.

Aansluitend op de behandeling van de conceptnota Jeugd en Onderwijs heeft intensief overleg plaatsgevonden tussen de gemeente en de betreffende (4) peuterspeelzaalorganisaties. Dit heeft geleid tot de totstandkoming van een werkgroep bestaande uit de besturen van de peuterspeelzalen.

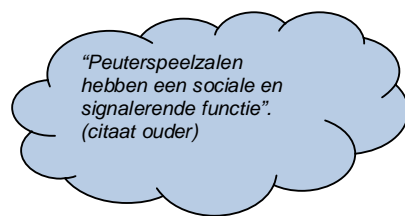
Afgesproken is dat deze werkgroep een alternatief voorstel zou formuleren voor de vormgeving van het toekomstige peuterspeelzaalwerk in Heemstede, gebaseerd op de door ons in de conceptnota neergelegde uitgangspunten.

Op 7 oktober jl. heeft de werkgroep haar voorstel in concept aan ons gepresenteerd. Het plan van de gezamenlijke peuterspeelzaalorganisaties omhelst het volgende:

- De 4 gesubsidieerde organisaties willen met ingang van 2013 een samenwerkingsverband oprichten dat gaat functioneren onder professionele (betaalde) aansturing. Hiermee wordt gestreefd naar het waarborgen van de nieuwe kwaliteitseisen van de Wet OKE. De vorm van het samenwerkingsverband zal door de besturen in de eerste helft van 2012 nader uitgewerkt worden.

Er zullen in 2012 afspraken worden gemaakt over personeel (bijvoorbeeld herplaatsbaarheid, sociaal plan), huisvesting (multifunctioneel gebruik van ruimtes), financieel plan en de invulling van de kwaliteitseisen. Tevens wordt er gezamenlijk een plan gemaakt ter verbetering van de samenwerking met de scholen.

- De organisaties geven aan in 2014 over te gaan tot een vermindering van het aantal groepen van 12 naar 8 (een groep heeft maximaal 16 peuterplaatsen). Een vermindering van het aantal zalen/locaties van 6 naar 4. De locaties die overblijven, zullen zich in of nabij scholen bevinden. Het jaar 2013 wordt hierbij gebruikt als voorbereidingsjaar voor deze wijzigingen. De organisaties geven aan op dit moment geen zicht te hebben op de omvang van de transitiekosten die de wijzigingen met zich meebrengen.
- Naast de besparing die vanaf 2014 wordt gerealiseerd als gevolg van de vermindering van het aantal groepen/locaties, wordt vanaf 2012 overgegaan tot een gefaseerde verhoging van de ouderbijdrage. Doel hiervan is de ouderbijdrage voor midden en hogere inkomens in 2015 op het niveau te brengen van de ouderbijdrage van de niet-gesubsidieerde peuterspeelzalen.

¹⁵ **Uitgangspunten conceptnota:**

"1. Peuterspeelzalen zijn professionele organisaties aangesloten bij school, welzijn of kinderopvang;
2. Peuterspeelzalen zijn gevestigd in scholen of geïntegreerd met naschoolse opvang. Multifunctioneel gebruik van ruimtes is uitgangspunt;
3. De ouderbijdrage voor midden en hogere inkomens wordt op gelijk niveau getrokken met ouderbijdrage bij niet-gesubsidieerde peuterspeelzalen.;
4. De gemeentelijke exploitatiesubsidie wordt getransformeerd tot een subsidie per peuterplaats;
5. Alleen ten behoeve van Heemstedse peuters wordt gesubsidieerd."

In reactie op het bovenstaande willen we onze waardering uitspreken over de inzet van de gezamenlijke optredende peuterspeelzaalorganisaties en het neergelegde concept. We stellen voor de werkgroep van peuterspeelzaalorganisaties de gelegenheid te geven om het door haar voorgelegde plan nader uit te werken. Dit plan houdt in de eerste plaats in het komen tot een samenwerkingsverband; dit wordt door de organisaties gezien als de basis voor de verdere veranderingen. De organisaties hebben aangegeven de resultaten van hun uitwerking hiervan medio 2012 te kunnen presenteren. Vervolgens zullen de hierboven genoemde acties uitgewerkt kunnen worden. Indien de organisaties er onverhoopt niet in slagen dit samenwerkingsverband vorm te geven, is met hen afgesproken dat het traject verder vorm gegeven zal worden via het door ons in de conceptnota neergelegde voorstel.

Financiële gevolgen: bezuinigingstaakstelling

Gelet op het feit dat het alternatieve plan van de peuterspeelzalen eerst recent is opgesteld en aan ons verstrekt, willen wij de komende periode gebruiken voor een exacte doorberekening van het plan.

Wel kan nu reeds worden opgemerkt dat de bezuinigingstaakstelling via de verhoging van de ouderbijdragen en via het (deels) inzetten van de door het rijk aan de gemeente ter beschikking gestelde extra middelen ten behoeve van de Wet OKE¹⁶ in 2012 volledig wordt gerealiseerd.

Financiële gevolgen: incidentele kosten

De vermindering van het aantal zalen/locaties per 2014 kan leiden tot transitiekosten. De rijksmiddelen die in het kader van de Wet OKE in 2010 en 2011 zijn ontvangen kunnen (deels/voor zover nodig) ter dekking hiervan worden ingezet. Hetzelfde geldt voor het gedeelte van deze gelden dat in 2012 niet wordt ingezet.

Integrale kindcentra

Bij de toekomstige ontwikkeling van het peuterspeelzaalwerk willen we met de scholen, peuterspeelzalen en kinderopvangorganisaties tevens onderzoeken of er mogelijkheden zijn om integrale kindcentra te realiseren. Integrale kindcentra, die worden bezocht door kinderen met én zonder werkende ouders, werken nauw samen met scholen. Op deze manier wordt niet alleen de voorschoolse educatie goed vorm gegeven, maar is tevens sprake van samenhang met het onderwijs en vroegschoolse educatie.

6.3.5 Leerplicht en kwalificatieplicht

De leerplicht begint op de eerste schooldag van de maand volgend op de maand waarin een kind 5 jaar wordt. De leerplicht duurt tot en met het schooljaar waarin een jongere de leeftijd van 16 jaar bereikt of tot aan het einde van het schooljaar na afloop waarvan een jongere tenminste twaalf volledige schooljaren de school heeft bezocht. Nadat de leerplicht is afgelopen, is een jongere nog kwalificatieplichtig totdat hij de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Dit betekent dat de jongere gehouden wordt aan verplichtingen die voortvloeien uit de Leerplichtwet totdat hij een diploma op MBO-niveau 2, HAVO of VWO niveau, de zogenaamde startkwalificatie, heeft gehaald.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet en moet ervoor zorgen dat alle Heemsteedse kinderen en jongeren die het betreft ook daadwerkelijk aan het onderwijs deelnemen. Hiervoor zijn leerplichtambtenaren benoemd.

Als er sprake is van schoolverzuim blijkt dit vaak niet op zichzelf te staan. De volgende onderliggende problemen spelen vaak een rol:

- gedragsproblematiek (zoals agressie, gebrek aan

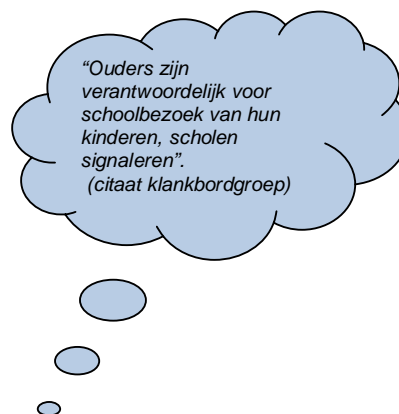
- sociale vaardigheden);
- psychische problemen (zoals depressiviteit, minderwaardigheidscomplex, verslaving);
- problemen in de gezinssituatie (onder andere echtscheiding of zieke ouders);
- verkeerde schoolkeuze/richting;

¹⁶ De gemeente ontvangt ten behoeve van de uitvoering van de Wet OKE en teneinde te voldoen aan de hieraan verbonden kwaliteitseisen op het vlak van voor- en vroegschoolse educatie (waarvan het peuterspeelzaalwerk één van de onderdelen is) jaarlijks een extra bijdrage van het rijk ad circa € 50.000.

Het spreekt voor zich dat het belangrijk is eventuele (onderliggende) problemen zo vroeg mogelijk te signaleren. De uitvoering van de leerplicht vindt daarom plaats in nauwe samenwerking met onder andere de scholen, het Centrum voor Jeugd en Gezin en instanties als Bureau Jeugdzorg, Kinderbescherming, Veiligheidshuis en bureau Halt.

In veel gevallen leidt deze inzet ertoe dat leerlingen terug naar school kunnen, vaak in combinatie met een passend hulpaanbod. Ook wordt soms geopteerd voor de inzet van een passend leer/werktraject of een Herstart traject (traject van 4 maanden om leerlingen die thuis zitten weer naar school te laten gaan). Of biedt het project Nieuwe Kansen van de Stichting Kontext. Hiernaast staan de volgende (handhavings-)instrumenten ter beschikking: melding in de Verwijsindex risicjongeren en/of melding bij het Advies- en Meldpunt Kinder mishandeling en/of het opstellen van een proces-verbaal tegen de jongere en/of de ouder.

Ook de komende periode blijft ons streven erop gericht dat Heemstedse jongeren een zo optimaal mogelijke schoolloopbaan hebben die leidt tot het behalen van een startkwalificatie. We streven in dit verband naar een verdere afname van het aantal voortijdig schoolverlaters.¹⁷ Het is recent mogelijk geworden om in het kader van de handhaving van de Leerplichtwet de kinderbijslag stop te laten zetten door de Sociale Verzekeringsbank. Deze mogelijkheid om een financiële prikkel in te zetten zien we als een goede aanvulling op onze (handhavings-)instrumenten. We zullen beleidsregels opstellen voor de situaties waarin we hiervan gebruik willen maken.

Aparte vermelding verdient het luxe verzuim. Hiervan is sprake als ouders met leerlingen op vakantie gaan zonder toestemming; dit gebeurt veelal op de dag voordat een schoolvakantie aanvangt. De meeste scholen hebben de ouders in nieuwsbrieven geïnformeerd over de regels rond vakantie-aanvragen en de af- en aanwezigheid op school. En stimuleren hiermee het voorbeeldgedrag dat ouders op dit vlak voor hun kinderen hebben. De afgelopen jaren hebben de leerplichtambtenaren de dag voor aanvang van vakanties steekproefsgewijs controles uitgevoerd op de scholen. We zullen deze werkwijze voortzetten.

Daarnaast zijn we in overleg met de schoolbesturen of de studiedagen voor onderwijzers rondom de schoolvakanties kunnen worden gepland. Ook hiermee kan wellicht het luxe verzuim nog verder teruggebracht worden.

Ten aanzien de organisatie van de leerplicht merken wij op dat regionaal een onderzoek is gestart naar de mogelijkheden van regionale samenwerking. Dit teneinde te komen tot een uniforme, efficiënte uitvoering in de regio. We zien dit als een goede ontwikkeling. Hierbij gaan we er vanuit dat, indien het onderzoek resulteert in een vorm van regionale samenwerking, de lokale aansluiting van de leerplicht bij het Centrum voor Jeugd en Gezin, de Zorg- en adviesteams en andere lokale overleggenia gewaarborgd blijft. Vooruitlopend op de uitkomsten van het onderzoek is de samenwerking met de gemeente Haarlem geïntensiveerd.

6.3.6 Onderwijshuisvesting

Onderwijs speelt een belangrijke rol in de samenleving en schoolgebouwen zijn daarbij onmisbaar.

Het is de wettelijke taak van gemeenten om te zorgen voor voldoende en adequate huisvesting van het onderwijs. In dit kader kunnen de schoolbesturen, indien zij een voorziening in de huisvesting wensen, jaarlijks een aanvraag indienen bij de gemeente. De aanvragen worden beoordeeld aan de hand van een verordening gericht op onderwijshuisvesting. Hier staat tevens de verantwoordelijkheidsverdeling qua huisvesting tussen de schoolbesturen en de gemeente in. Zo is de gemeente bijvoorbeeld niet verantwoordelijk voor het binnenonderhoud van scholen. Scholen ontvangen hiervoor rechtstreeks een vergoeding van het rijk. Na beoordeling van de jaarlijkse aanvragen stelt de gemeente het programma huisvestingsvoorzieningen op, na overleg met de schoolbesturen. Hiervoor dient het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO).

Eigendom schoolgebouwen

¹⁷ Percentage Heemstedse voortijdig schoolverlaters 2008-2009: 2,9% (regionaal percentage: 4,1%)

De Heemsteedse scholen zijn op grond van de onderwijswetgeving het eigendom van de betreffende schoolbesturen. De gemeente heeft wel het zogenoemde economische claimrecht. Dit betekent dat het schoolgebouw (of een deel ervan), op het moment dat het schoolbestuur besluit dat het onderwijs in gebouw wordt beëindigd, “om niet” eigendom wordt van de gemeente. Achtergrond van dit wettelijke uitgangspunt is dat de schoolgebouwen met overheidsgeld zijn bekostigd. Met het “teruggeven” van het schoolgebouw aan de gemeente ontvangt de gemeente compensatie voor de tot op dat moment betaalde investeringskosten.

Leerlingenprognoses

De gemeente stelt regelmatig leerlingenprognoses op om inzicht te krijgen in de toekomstige ruimtebehoefte van scholen. Tevens dienen de prognoses om uitbreidingsverzoeken van scholen te beoordelen¹⁸. Dit jaar is een nieuwe prognose opgesteld aan de hand van de landelijk gestelde eisen. Voor zover sprake is van een (toekomstig) overschot van lokalen kunnen deze worden ingezet ten behoeve van bijvoorbeeld naschoolse opvang (verhuur), of niet-commerciële culturele of recreatieve activiteiten (medegebruik).

Onderzoek Rekenkamercommissie

In 2009 is de onderwijshuisvesting het thema geweest voor een onderzoek van de Rekenkamercommissie. Conclusie van de rekenkamer was dat de algemene kwaliteit van de onderwijshuisvesting, de tevredenheid van de schoolbesturen en de ontwikkeling van de Brede Schoolactiviteiten aantonen dat het resultaat van het gemeentelijk beleid en handelen positief genoemd kan worden. De door de rekenkamercommissie gedane aanbevelingen hadden betrekking op de opstelling van een Integraal Huisvestingsplan, het gebruik door derden en het accommodatiebeleid. Naar aanleiding hiervan wordt het volgende opgemerkt.

- Dit jaar is, conform het advies van de Rekenkamercommissie, een concept Meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Na overeenstemming hierover met de schoolbesturen, zijnde de juridisch eigenaren van de schoolgebouwen, zal een Integraal huisvestingsplan kunnen worden vastgesteld gericht op een langere periode. Op dit moment is intensief overleg met de schoolbesturen gaande om te komen tot een definitief MOP. We verwachten in november 2011 tot overeenstemming met de schoolbesturen te kunnen komen, waarna het Integraal huisvestingsplan voor besluitvorming zal worden voorgelegd. Hiermee verkrijgen we inzicht in de relatie tussen de omvang van de beschikbare middelen voor onderwijshuisvesting en de toekomstige financiële vraag.
- De onderwijshuisvestingswetgeving regelt het in gebruik geven door het schoolbestuur van een gedeelte van het schoolgebouw aan derden. De wet maakt daarbij een onderscheid tussen verhuur en medegebruik.

Medegebruik door het schoolbestuur kan plaatsvinden als er sprake is van leegstand. Voorwaarde voor medegebruik is dat het gaat om het gebruik door andere onderwijsinstellingen of door instellingen die gericht zijn op culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden. Als dit niet het geval is, dan is sprake van verhuur. Medegebruik vindt plaats om niet of tegen een voor de school kostendekkend exploitatietarief. Het schoolbestuur heeft geen toestemming nodig van de gemeente om ruimte in medegebruik te geven. Wel kan de gemeente een ruimte van de school vorderen in het geval een andere school ruimte behoeft: het huisvesten van een andere school gaat voor het medegebruik door een niet-school.

Is sprake van verhuur, dan dient dit door het schoolbestuur te geschieden tegen een commercieel tarief. Bij verhuur is, in tegenstelling tot medegebruik, wél toestemming van de gemeente vereist. Wij hebben - conform de aanbeveling van de Rekenkamercommissie – geïnventariseerd welke schoolruimten verhuurd worden en tegen welke tarieven. Gebleken is dat er 5 schoolruimten/lokalen verhuurd worden tegen een huurprijs van circa € 4.000 (reguliere lokalen) a € 9.000 (grotere ruimten) per jaar. Zie hiervoor Bijlage 4. In totaliteit is hiemee een bedrag gemoeid van circa € 30.000.

Over de hoogte van de huurbedragen heeft in het verleden afstemming plaats gevonden met de scholen. Gebleken is dat deze bedragen soms inclusief, soms exclusief energiekosten en/of gebruik van buitenspeelruimte zijn. We

¹⁸ Voor het maken van de prognoses maken we gebruik van het model G4Pro van Pronexus. Dit model voldoet aan de eisen die worden gesteld door het ministerie van OCW.

willen de komende periode streven naar het komen tot eenduidige (financiële) afspraken over de verhuur van leegstaande schoolruimten in Heemstede.

De genoemde inkomsten van verhuur komen op dit moment volledig ten gunste van de betreffende schoolbesturen. Gesteld kan worden dat dit reëel is gelet op het feit dat de kosten van de onderwijshuisvesting van de binnenkant van de school, de kosten van meubilair etc. en de kosten van schoonmaak, energie etc. voor rekening komen van de schoolbesturen.

- Voor een volledig beeld hebben we tevens geïnventariseerd welke andere ruimten in Heemstede (niet zijnde eigendom van de schoolbesturen) worden verhuurd ten behoeve van de naschoolse opvang. Deze inventarisatie treft u aan in Bijlage 4. In sommige gevallen betreft dit ruimten die door de gemeente bij scholen/op schoolterreinen zijn geplaatst ter uitvoering van de rol die de gemeente voor de invoering van de Wet Kinderopvang per 2005 vervulde¹⁹. De huurprijs die we daarvoor vragen bedraagt circa € 9.000 per jaar per locatie.

In sommige gevallen is de functie van onderwijshuisvesting van een gedeelte van een school gehaald, ten behoeve van de naschoolse opvang. Ook de inkomsten van deze verhuur (totaal circa € 170.000 komen ten gunste van de gemeente. De inkomsten uit verhuur worden ingezet ten behoeve van de betreffende afschrijvings- en onderhoudskosten.

6.3.7 Toezicht en handhaving kinderopvang

In de Wet kinderopvang staan kwaliteitseisen waaraan de kinderopvang moet voldoen. Sinds de inwerkingtreding van deze wet per 2005 zijn gemeenten verantwoordelijk voor toezicht op en handhaving van de kwaliteit van kinderopvangorganisaties. Sinds kort is hieraan toegevoegd dat gemeenten ook verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van gastouders en peuterspeelzalen.

De GGD Kennemerland houdt in opdracht van de gemeente toezicht op de kwaliteit van dit aanbod. Wordt niet voldaan aan de kwaliteitseisen, dan bepaalt de GGD-inspecteur samen met de gemeente of, en zo ja welke, maatregelen nodig zijn. De gemeente Heemstede heeft in 2010 hiervoor een lokaal handhavingsbeleid vastgesteld.

Handhaving heeft soms een lange doorlooptijd waardoor goede vastlegging en monitoring van het proces van belang is. Om gemeenten bij dit handhavingsproces te ondersteunen is landelijk een applicatie ontwikkeld, GIR Handhaven, waarin GGD-inspecties en handhavingsacties van gemeenten worden opgenomen. Het systeem volgt vervolgens de stappen in het handhavingsproces, inclusief waarschuwingen bij overschrijding van zienswijzentermijnen en behandeltermijnen. Voordat dit systeem in werking treedt is er in 2011 een landelijke pilot met 8 gemeenten (van verschillende omvang), die leidt tot de uiteindelijke vormgeving van het GIR Handhaven. De gemeente Heemstede is één van de pilotgemeenten.

6.3.8 Brand- en inbraakbeveiliging basisscholen

Schoolbesturen hebben als gebruiker van een schoolgebouw een gebruiksvergunning nodig. In dat kader worden ten aanzien van de brandbeveiliging eisen gesteld waaraan het schoolbestuur dient te voldoen. Inbraakbeveiliging is een keuze van het schoolbestuur zelf. Het herstel van schade aan schoolgebouwen is een (wettelijke) verantwoordelijkheid van de gemeente. Tegen de risico's hiervan heeft de gemeente zich verzekerd.

Om een korting te krijgen op de premie voor deze verzekering heeft de gemeente enkele jaren geleden de beveiligingssystemen op de scholen laten installeren door ADT en de kosten daarvan betaald. Sindsdien betaalt de gemeente de aansluiting van de beveiligingssystemen op de alarmcentrale van ADT en betalen de scholen de kosten van de doorschakeling van de alarmcentrale van ADT naar de NVD beveiligingsgroep.

6.3.9 Overlegstructuur

We zien onderwijs als een onderdeel van de hele keten van voorzieningen voor de jeugd en willen, via een integrale benadering van het onderwijsbeleid en andere beleidsvelden (zoals het jeugdbeleid, sport, cultuur, kinderopvang en zorg),

¹⁹ Vóór 1 januari 2005 lag de verantwoordelijkheid voor (het realiseren van) kinderopvang(plaatsen) bij gemeenten.

kinderen optimale opgroei- en leermogelijkheden bieden. Vooral nog vindt overleg hierover op ad hoc basis plaats. We zijn echter van mening dat hiervoor een goede structurele overlegstructuur van belang is en willen dit graag vormgeven via de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Het LEA is een overleg waarin deze partijen, op basis van gelijkwaardigheid, proberen te komen tot gezamenlijke afspraken over het onderwijs- en jeugdbeleid.

In het onderstaande staan beleidsthema's genoemd waarbij verbinding en samenwerking een belangrijke meerwaarde kunnen bewerkstelligen. We merken op dat geen sprake is van een limitatieve opsomming:

- Voor- en vroegschoolse educatie
- Integrale kindcentra
- Vroegsignalering
- Zorg in en om de school
- Voortijdig schoolverlaten
- Schoolmaatschappelijk werk
- Veiligheid in de school
- Maatschappelijke stages
- Brede scholen en combinatiefuncties
- Passend onderwijs
- Pilots vaste aanmeldmomenten
- Integraal huisvestingsplan

6.4 Wat gaan we de komende periode doen?

In het onderstaande treft u samengevat aan wat we de komende periode op het vlak van onderwijs en opvang van plan zijn.

- ❖ We gaan beleidsregels opstellen voor het stopzetten van de kinderbijslag als instrument om schoolverzuim tegen te gaan.
- ❖ We treden in overleg met schoolbesturen over de planning van studiedagen.
- ❖ We doen mee aan een regionaal onderzoek naar de mogelijkheden van regionale samenwerking op het vlak van de handhaving van de leerplicht.
- ❖ We stellen, in overleg met de schoolbesturen, in 2012 een Integraal Huisvestingsplan op.
- ❖ We streven naar het komen tot uniforme (financiële) afspraken over de verhuur van leegstaande schoolruimten in Heemstede.
- ❖ We gaan per 31 december 2012, met inzet van de Stichting Sportsupport Kennemerland, 3 fte combinatiefuncties realiseren.
- ❖ We gaan scholen meer vrijheid geven bij de inzet van middelen voor onderwijsbegeleiding, muziekonderwijs en cultuuraanbod.
- ❖ We geven de werkgroep van peuterspeelzaalorganisaties de gelegenheid om het door haar voorgelegde plan gericht op de toekomst van het peuterspeelzaalwerk nader uit te werken. Dit plan houdt in de eerste plaats in het komen tot een samenwerkingsverband; dit wordt door de organisaties gezien als de basis voor de verdere veranderingen. De resultaten van deze eerste fase worden door de werkgroep medio 2012 gepresenteerd.
- ❖ We gaan de mogelijkheden voor integrale kindcentra verkennen.
- ❖ We participeren in de kinderopvangpilot voor het GIR Handhaven.
- ❖ We gaan het overleg met schoolbesturen en andere instellingen structureel vorm geven via de Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

7. Vrijtijdsbesteding

7.1 Inleiding

Een positieve vrijetijdsbesteding kan in belangrijke mate bijdragen aan de fysieke, psychosociale en emotionele ontwikkeling en gezondheid van jongeren. In hun vrije tijd kunnen jongeren doen wat ze leuk vinden en ontdekken waar ze goed in zijn en ontwikkelen ze vaardigheden als omgaan met anderen, plannen, organiseren et cetera.

De gemeente onderschrijft het belang dat jongeren hun vrije tijd op een positieve en constructieve manier doorbrengen en opgroeien tot evenwichtige en betrokken burgers. We willen de voorwaarden scheppen voor deelname van jongeren aan vrijetijdsactiviteiten. En die deelname verder bevorderen.

7.2 Trends en ontwikkelingen

Invulling vrije tijd

De manier waarop kinderen en jongeren hun vrije invullen, is de afgelopen jaren aan verandering onderhevig. De landelijke jeugdmonitor²⁰ geeft aan dat de meeste jongeren 10 tot 20 uur per week voor de bus doorbrengen. Dat is minder dan in 2008. Deze afname wordt deels veroorzaakt door de toegenomen populariteit van Internet. Jongeren besteden tegenwoordig veel tijd aan chatten en gamen. Door een toenemende individualisering wordt steeds meer tijd ongeorganiseerd ingevuld en neemt de virtuele wereld een groter aandeel in.

Sport en beweging

Onder jongeren is de deelname aan teamsporten hoog: van de Nederlandse kinderen en jongeren van 5 tot 18 jaar is ruim 75 procent lid van tenminste één vereniging. Heemstede steekt hier gunstig bij af. Van de Heemsteedse kinderen en jongeren is 86 procent lid van tenminste één sportvereniging. Hiermee is ook voor de sportverenigingen een belangrijke rol weggelegd bij de door ons voorgestane versterking van de sociale opvoedomgeving, de Pedagogische civil society.

Sport is sterk in beweging. Was vroeger de wedstrijd sport een vanzelfsprekend gegeven, nu is hiernaast de recreatieve sport en de sportieve recreatie sterk ontwikkeld. Ook voor kinderen en jongeren geldt dat er sprake is van een toename van sportieve recreatie en recreatieve sport, bijvoorbeeld fitness, skeeleren, skaten en hardlopen. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor het gebruik van accommodaties en het gebruik en de inrichting van openbare ruimte. Het rijk benadrukt dit verband dat de

inrichting van buurten en wijken grote invloed hebben op het sport- en beweeggedrag en daarmee op de gezondheid van mensen en de cohesie en leefbaarheid van buurten. Belangrijke determinanten voor het sport- en beweeggedrag van bewoners zijn (onder andere) de aanwezigheid van groen, speelplekken en parken met trimbanen en oefenvoorzieningen ²¹.

In paragraaf 6.3.1 hebben we aangegeven dat het rijk met de ondersteuning van combinatiefuncties de verbinding tussen het onderwijs en sport wil bevorderen. Dit onder andere ter versterking van de sportverenigingen ten behoeve van het

²⁰ Landelijke jeugdmonitor, rapportage 2^e kwartaal 2010, CBS

²¹ Beleidsbrief Sport: "Sport en bewegen in Olympisch perspectief" (mei 2011).

onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk. En in hoofdstuk 5 zijn we nader ingegaan op het belang van bewegen en sporten voor een gezonde leefstijl.

Vrijwilligerswerk door en voor jongeren

Ook vrijwilligerswerk vormt een invulling van de vrije tijd van jongeren. Circa 40% van de Nederlanders tussen de 18 en 25 jaar doet vrijwilligerswerk, vooral voor sport- en jeugdverenigingen. Dit percentage is sinds 2000 nauwelijks veranderd. Hierbij speelt onder andere een rol dat jongeren om iets anders vragen dan het 'ouderwetse' vrijwilligerswerk: hun vrijwillige inzet moet aansluiten bij hun (directe) leefwereld en kortdurend en afwisselend zijn. Het rijk heeft ervoor gekozen het vrijwilligerswerk onder jongeren vanaf 18 jaar te stimuleren door hen al in een eerder stadium - tijdens de middelbare schooltijd - ermee bekend te maken en voor te interesseren. Dit gebeurt via maatschappelijke stages.

Om het vrijwilligerswerk door jongeren te bevorderen wordt met ingang van het schooljaar 2011-2012 de maatschappelijke stage een wettelijk verplicht onderdeel van het lesprogramma van het voortgezet onderwijs. Zie hiervoor paragraaf 6.2.4.

Welke vrijetijd-activiteiten voor alle kinderen en jongeren worden door de gemeente financieel ondersteund?

- Kinderwerk
- Jongerenwerk (ambulant en Plexat)
- Naschoolse activiteiten
- CJP
- Activiteiten voor kinderen en jongeren in bibliotheek (incl. gratis abonnement)
- Hardloopevenement
- Projecten in het kader van
- Sportstimulering
- Scouting
- Jeugdorkesten
- Activiteiten op het gebied van Breedtesport (zoals Sporthackers, Jeugdsportpas en WhoZnext)

7.3 Voorgenomen beleidsmaatregelen gemeente Heemstede

7.3.1 Aanbod voor alle Heemstedse kinderen en jongeren

In de gemeente is een breed aanbod van activiteiten op het gebied van sport, cultuur, kind- en jongerenwerk en scouting voor kinderen en jongeren aanwezig. Niet alleen op school en in de opvang worden allerlei activiteiten aangeboden, maar ook in de vrije tijd maken veel kinderen gebruik van het aanbod. De oudere jeugd maakt ook gebruik van voorzieningen in de regio, vooral als het gaat om uitgaansgelegenheden. Uit het gevoerde jongerenparticipatietraject blijkt dat voor de leeftijdsgroep tussen 10 en 18 jaar mogelijk behoefte is aan extra activiteiten. We zullen in overleg treden met de jongeren om deze behoefte te concretiseren.

Zo mogelijk willen we de deelname van jongeren aan het activiteitenaanbod bevorderen door in te spelen op hun behoeften. Het jongerenwerk biedt niet alleen allerlei activiteiten aan in bijvoorbeeld Plexat, maar is ook op straat aanwezig. Met jongeren wordt via dit ambulante jongerenwerk contact gelegd. Jongerenwerk leidt vervolgens toe naar het begeleide reguliere vrijetijdsaanbod.

We denken tevens dat het bekend zijn met het aanbod hierbij een belangrijke rol kan spelen. Daarom willen we gebruikmaken van een, samen met jongeren te ontwikkelen, website/link. We sluiten hiervoor aan bij de website/link die we voor het CJG zullen gaan ontwikkelen (zie hiervoor paragraaf 4.3). Maar niet alleen de bekendheid van het aanbod is van belang, ook dient het aanbod aan te sluiten bij de vraag van jongeren. Hiervoor zullen wij veel meer dan nu inzetten

op jeugdparticipatie. Met behulp van jeugdparticipatie kan beleid steviger worden onderbouwd. Of worden bijgesteld. Door jongeren te laten meedenken op lokaal niveau blijkt waarom zij wel of niet maatschappelijk participeren. En welke opties er zijn om dit te bevorderen. In het volgende hoofdstuk treft u onze voorstellen voor invulling van jeugdparticipatie aan.

Voor de jongeren in de middelbare schoolleeftijd zijn voor een aantal voorzieningen aangewezen op de omliggende gemeenten als Haarlem en Haarlemmermeer. Het gaat dan bijvoorbeeld om voorzieningen als bioscopen en poppodia. Wij zien geen mogelijkheden om binnen Heemstede aan deze vraag van de jongeren te voldoen. Wel gaan we bij de ontwikkelingen rondom de huisvesting van de bibliotheek onderzoeken of een mogelijkheid gecreëerd kan worden voor bijvoorbeeld het vertonen van films voor onder meer jongeren.

Voor het zwemmen in een buitenbad geldt ook dat de jongeren zijn aangewezen op voorzieningen buiten Heemstede. Hier zien we evenmin een mogelijkheid om te voldoen aan de vraag van de jongeren. Wel is in Heemstede voor de kleinere kinderen het bij de speelweide van het zwembad gelegen peuterbad beschikbaar.

Spelen en ontmoeten

Buitenspelen heeft een grote meerwaarde voor de ontwikkeling van het kind en speelplekken bevorderen de sociale cohesie in de wijk. Het kind leert tijdens het spelen motorische en sociale vaardigheden. En door de aanwezigheid van spelende kinderen in een wijk nemen de sociale contacten tussen buurtbewoners toe. Ook wordt een wijk hierdoor levendiger. In dit verband zijn ook de sport- en spelactiviteiten van de Stichting CASCA in straten van belang. Bij het buitenspelen kunnen kinderen naast de directe woonomgeving met informele speelplekken (zoals stoepen, groenstroken en bijvoorbeeld het Groenendaalse bos) ook de daarvoor aangelegde speelplekken gebruiken. In de nota "Speelvisie" is het beleid ten aanzien van de aanleg en het onderhoud van speelplekken vastgelegd. Omdat wij grote waarde hechten aan goede en voldoende speelruimte moet bij elk groot nieuwbouwproject met gezinswoningen speelruimte en/of hang/ontmoetingsplekken worden gecreëerd.

In de nota "Speelvisie" is tevens voorgesteld om iedere 5 jaar de wijken qua leeftijdsopbouw te monitoren en waar nodig de speellocaties aan te passen op basis van die leeftijdsopbouw. Die monitoring willen wij ter hand gaan nemen, waarbij wij zo nodig de speellocaties aanpassen aan de leeftijdsopbouw en behoefte. Ook hierbij willen we goed inspelen op de vraag van kinderen en jongeren. Zodat we de mogelijkheden voor jeugd om in de openbare ruimte te spelen en sporten kunnen verbeteren.

Welke gemeentelijke voorzieningen zijn aanwezig voor kinderen en jongeren?

- gemeentelijk sportpark
- zwembad
- muziekschool
- bibliotheek
- Plexat
- Blue Moon-cafe
- Openbare speellocaties: 48
- Informele openbare speellocaties: 5
- Aantal speeltoestellen: circa 190

Aanvullend op de Speelvisie gaan we de komende periode enkele nieuwe voorzieningen aanleggen voor jongeren zoals de skatebaan op het gemeentelijk sportpark én het speelbos in

Park Meermond. Ook het beoogde multifunctionele gebruik van het sportpark (inclusief de trimroute en de fitnessstoestellen) zullen de mogelijkheden voor jongeren om in de openbare ruimte te sporten stimuleren.

Daarnaast willen wij onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de scholen te ondersteunen bij de verplichte inspectie van hun speeltoestellen.

Combinatiefuncties

In paragraaf 6.3.2 hebben we aangegeven dat we, met inzet van de door het rijk verstrekte middelen, de komende periode combinatiefunctionarissen zullen aanstellen. En dat we voor hun aanstelling een overeenkomst zijn aangegaan met de Stichting Sportsupport Kennemerland. We zijn van mening dat hiermee verenigingen versterkt kunnen worden en het sport- en cultuuraanbod voor kinderen kan worden uitgebreid. Zowel op en rond scholen als in de wijken. En bijvoorbeeld op het gemeentelijk sportpark.

Ontmoetingsplekken

Jongeren willen niet alleen buitenspelen en deelnemen aan begeleide activiteiten, maar ook graag gewoon samenkomen. Soms doen ze dat thuis, bij vrienden of bij Plexat, maar vaak ook in de openbare ruimte. Ook als er geen sprake is van overlast worden ze echter vaak weggestuurd. Hierbij speelt mee dat er niet altijd sprake is van een tolerante houding van volwassenen jegens de jeugd.

"het feit dat er jongeren zijn op een plek maakt buurtbewoners soms boos en dan willen ze dat de jongeren weggaan"

(citaat jeugdparticipatietraject)

Om aan de behoefte om in de openbare ruimte samen te komen tegemoet te komen, willen we jongeren drie ontmoetingsplekken bieden. Met een voorziening, zodat zij ook bij slecht weer droog en beschermd kunnen staan of zitten. We zullen de komende periode onderzoeken welke mogelijke locaties geschikt zijn om een dergelijke ontmoetingsplek te realiseren én welke voorziening daarbij aanwezig dient te zijn.

Natuurlijk gaan we dit samen doen met jongeren en houden we hierbij rekening met de mening van omwonenden.

Vrijwilligerswerk voor en door jongeren

Vrijwilligerswerk door jongeren draagt bij aan hun sociale competenties en hun maatschappelijke betrokkenheid. We streven er dan ook naar het uitvoeren van vrijwilligerswerk door jongeren de komende periode verder te stimuleren.

Om het vrijwilligerswerk door jongeren te bevorderen wordt met ingang van het schooljaar 2011-2012 de maatschappelijke stage een wettelijk verplicht onderdeel van het lesprogramma van het voortgezet onderwijs. In de voorbereiding hierop hebben we besloten de instellingen die een maatschappelijke stage aanbieden te subsidiëren per jeugdige die een stage vervult. Zodat zij enige financiële steun krijgen voor de begeleiding van jongeren. Van deze subsidieregeling wordt door instellingen veelvuldig gebruik gemaakt.

Ook subsidiëren we het Steunpunt Vrijwilligerswerk van de Stichting CASCA in het geven van voorlichting aan organisaties die maatschappelijke stages willen aanbieden. Het ligt in de rede dat dit verder vorm gaat krijgen vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Jaarlijks vindt in Heemstede een feest plaats als waardering voor alle vrijwilligers. Hierbij wordt tevens de prijs voor de 'vrijwilliger van het jaar' uitgereikt. Deze feestelijke bijeenkomst wordt georganiseerd door de Stichting CASCA en is bedoeld voor alle vrijwilligers, jong en oud. We vinden het echter van belang dat de uitvoering van vrijwilligerswerk door jongeren extra aandacht krijgt. Daarom willen wij jaarlijks voor de jongeren binnen de gemeente die zich hebben ingezet als vrijwilliger ook apart een feestelijke bijeenkomst organiseren waar zijzelf en hun activiteiten in het zonnetje worden gezet. In overleg heeft de Rotaryclub Heemstede aangegeven hierbij een rol te willen spelen, bijvoorbeeld via de beschikbaarstelling van een jaarlijkse trofee. De Rotaryclub Heemstede heeft aangegeven op korte termijn met concrete voorstellen te zullen komen.

Wat bieden we al aan voor kwetsbare kinderen en jongeren?

- activiteiten van De Baan voor jeugdigen met een verstandelijke beperking
- activiteiten van De Baan bij CASCA (combinatie met regulier sociaal cultureel werk)
- subsidiëring paardrijden voor gehandicapten
- ondersteuning bij de uitoefening van sportactiviteiten (Sportsupport Kennemerland)
- minimabeleid
- projecten in het kader van het Sportstimuleringsfonds
- Streetcornerwerk

Hiernaast kunnen vrijwilligersorganisaties vrijwilligerswerk door jongeren interessant maken en stimuleren door de inzet te waarderen in de vorm van het verstrekken van getuigschriften. We zullen het Steunpunt Vrijwilligerswerk van de Stichting CASCA verzoeken hier, samen met vrijwilligersorganisaties, vorm aan te geven.

7.3.2 Aanbod voor kwetsbare Heemstedse kinderen en jongeren

Naast het aanbod op het gebied van vrije tijd, dat er is voor alle Heemstedse kinderen en jongeren, is er voor kinderen in een kwetsbare positie vaak een aanvullend aanbod nodig. Bijvoorbeeld voor kinderen met een verstandelijke of fysieke beperking. Of voor kinderen die om financiële redenen niet kunnen participeren. Terwijl juist de maatschappelijke participatie van deze kinderen en jongeren voor hen van groot belang is. Het huidige aanbod voor de kinderen met een beperking willen we continueren. Voor de kinderen voor wie het reguliere aanbod van sport of cultuur als gevolg van financiële omstandigheden moeilijk bereikbaar is, biedt het minimabeleid mogelijkheden (bijvoorbeeld voor de betaling van de contributie van een vereniging of voor de aanschaf van sportmateriaal).

Daarnaast willen we kinderen en jongeren voor wie maatschappelijke participatie kan bijdragen aan de oplossing van hun problemen laten kennis maken met sportactiviteiten. Dit geldt bijvoorbeeld voor kinderen en jongeren in jeugdzorgtrajecten. We zullen dit betrekken bij de pilot op het gebied van jeugdzorg die in 2012 in Heemstede zal starten (zie hoofdstuk 4).

7.3.3 Jeugdproblematiek

Heemstede heeft te maken met groepen jongeren die - veelal in hun eigen buurt - op straat samenkomen en rondhangen, de zogenoemde "hangjongeren". Dit is geen nieuw en specifiek Heemsteeds verschijnsel. Dit is van alle tijden. Heemstede kent circa 10 á 15 van deze groepen. In veel gevallen geeft dit rondhangen geen problemen. In sommige gevallen echter leidt het tot overlast. Hierbij kan worden gedacht aan het veroorzaken van rommel en geluidsoverlast, het plegen van lichte vernielingen en het (beperkt) gebruik van alcohol. Soms signaleert de jongerenwerker beginnende problemen en pakt die, in samenwerking met verschillende andere partijen, aan. Zo wordt bijgedragen aan het voorkomen van overlast. Soms is er echter geen sprake van overlast, maar is er te weinig tolerantie van buurtbewoners. Daarom kan het van belang zijn dat bij klachten over overlast buurtbewoners en jongeren met elkaar in gesprek gaan. Wij zien in dat geval een rol weggelegd voor het CJG (waaronder de Stichting Streetcornerwork).

"Er is een groot verschil tussen jong en oud in Heemstede. Mensen vinden groepjes beangstigend/intimiderend, is dat wel nodig? De beeldvorming is het probleem"
(citaat jeugdparticipatietraject)

In 2008 zijn we gestart met de inzet van jeugdinterventiewerkers van de Stichting Streetcornerwork. Dit zijn specialisten die zich bij overlast richten op het bieden van een maatschappelijk toekomstperspectief aan de jongeren behorend tot de harde kern en het voorkomen dat de meelopers naar voorbeeld van de harde kern afglijden. Dit gebeurt via:

- Het betrekken van de buurt bij de aanpak van de problematiek.
- Het organiseren van activiteiten voor deze groep jongeren, gericht op het stimuleren van positief gedrag en het versterken van de sociale vaardigheden. Dit in samenwerking met het reguliere jongerenwerk.
- Het in voorkomende gevallen aanbieden van/doorgeleiden naar begeleidingstrajecten of leerwerktrajecten.

De medewerkers van de Stichting Streetcornerwork, die beschikken over expertise over groepsaanpak, zijn ondertussen bij veel jongeren bekend. In verband met de door ons gewenste verbinding met de preventieve, meer zorggerelateerde inzet

"Jongerenoverlast is naast een probleem ook een signaal"

(citaat klankbordgroep)

voor jeugd, participeert de stichting ook in de frontoffice van het CJG. Streetcornerwork participeert samen met politie, gemeente (leerplicht/openbare orde en veiligheid), jongerenwerk en HALT in de Peilstokgroep. In dit overleg, dat is geïnitieerd en wordt voorgezeten door het jongerenwerk, wordt informatie uitgewisseld over alle hanggroepen in Heemstede. Als er sprake is van overlast spreken de partijen in onderling overleg hun standaardacties af. Hiernaast is echter in verschillende gevallen behoefte aan aanvullende acties van partijen die geen deel uitmaken van het Peilstokoverleg. Zodat vanuit verschillende disciplines ((verslavings)zorg, veiligheid (reclassering),

maatschappelijk werk, ruimtelijke inrichting) tot een gezamenlijke, integrale aanpak wordt gekomen. We willen komen tot goede afspraken over informatie-uitwisseling, de inzet van standaardacties en aanvullende acties, zodat een meer integrale, gecoördineerde aanpak van overlast door jongeren wordt gerealiseerd. In dit kader willen we gaan werken volgens de procedure overlast jeugd die u op pagina 42 aantreft en hierover de komende periode afspraken maken met partijen.

Hierbij willen we de Peilstokgroep omvormen tot een breder Jeugd Groepen Overleg (JGO) onder regie van de gemeente, conform de werkwijze van omringende gemeenten (Haarlem en Haarlemmermeer). Hierbij gaan we uiteraard uit van behoud van de expertise die de afgelopen jaren door de Peilstokgroep is opgebouwd.

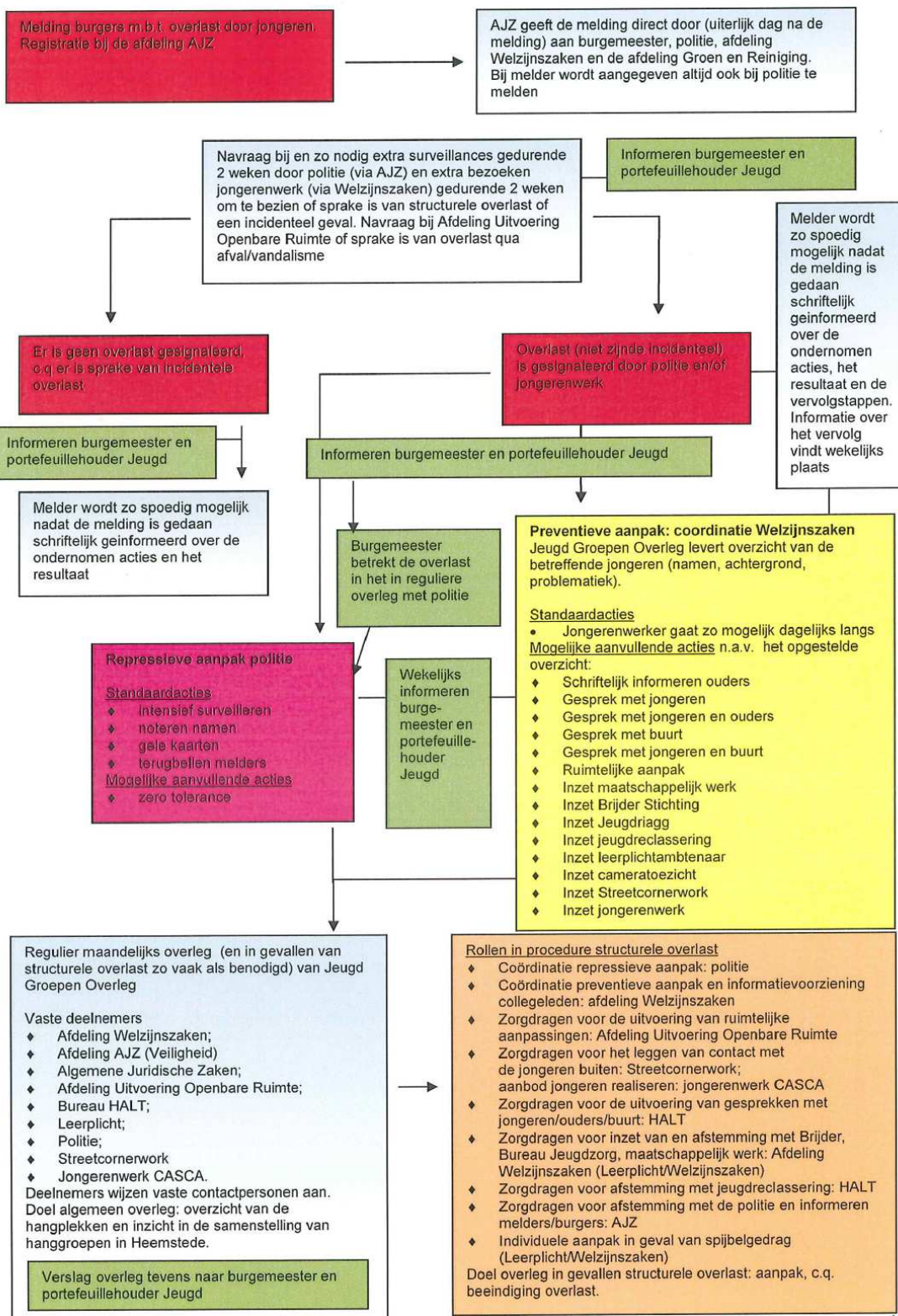
7.4 Wat gaan we de komende periode doen?

Concreet gaan we op het gebied van vrije tijdsbesteding het volgende doen:

- ❖ We zullen in overleg treden met de jongeren om de behoefte aan extra activiteiten te concretiseren.
- ❖ We gaan de bekendheid van het activiteiten aanbod op het gebied van sport, cultuur, kinder- en jongerenwerk en scouting vergroten door gebruik te maken van een, samen met jongeren, te ontwikkelen website/link.
- ❖ We gaan de in de nota 'Speelvisie' voorgestelde monitoring ter hand nemen waarbij zo nodig de speellocaties worden aangepast aan de leeftijdsopbouw en behoefte.
- ❖ We gaan samen met jongeren onderzoeken welke mogelijke locaties geschikt zijn om een ontmoetingsplek voor jongeren te realiseren en welke voorzieningen daarbij aanwezig dienen te zijn.
- ❖ We gaan vanuit het CJG voorlichting geven aan organisaties die maatschappelijke stages willen aanbieden. Hiervoor maken we gebruik van het Steunpunt Vrijwilligerswerk.
- ❖ We organiseren jaarlijks een feestelijke bijeenkomst voor jongeren die zich binnen de gemeente hebben ingezet als vrijwilliger en we gaan voor de concrete uitvoering hiervan in nader overleg met de Rotaryclub Heemstede.
- ❖ We onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de scholen te ondersteunen bij de verplichte inspectie van hun speeltoestellen
- ❖ We verzoeken het Steunpunt Vrijwilligers om samen met vrijwilligersorganisaties een getuigschrift te ontwikkelen als blijk van waardering voor de inzet van een jongere.
- ❖ Het bieden van de mogelijkheid aan kinderen en jongeren waarvoor maatschappelijk participatie in de vorm van bijvoorbeeld een kennismakingsaanbod op het gebied van sport kan bijdragen aan de oplossing van problemen waar zij mee geconfronteerd worden.
- ❖ We starten in 2012 met breder Jeugd Groepen Overleg (JGO), onder regie van de gemeente.
- ❖ Bij ervaren overlast door jongeren gaan we werken volgens de "procedure overlast jeugd". We maken hierover de komende periode afspraken met betrokken partijen.

PROCEDURE OVERLAST JEUGD

8. Jeugdparticipatie

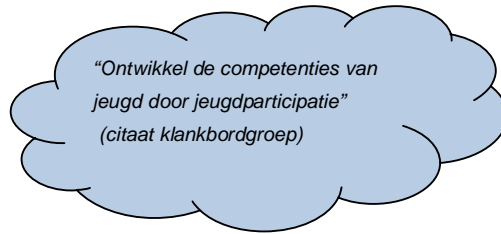
8.1 Inleiding

In deze nota hebben we het beleid voor de komende jaren, gericht op het opvoeden en het opgroeien van kinderen en jongeren, beschreven. In het traject om te komen tot deze nota hebben we zowel jongeren als ouders en instellingen betrokken. Natuurlijk willen we die betrokkenheid houden. Zodat we op ons beleid zonodig kunnen aanpassen en verbeteren. Het contact met en de participatie van de instellingen vindt plaats via reguliere en nog te initiëren overleggen. De betrokkenheid van ouders en opvoeders zullen we vooral vanuit het Centrum van Jeugd en Gezin laten plaatsvinden; vanuit dit centrum zullen we de dialoog verder vorm geven.

Aparte aandacht verdient jeugdparticipatie. We willen niet alleen beleid voor jongeren maken, we willen dat ook graag samen met hen doen. De jeugdparticipatie waar we het in dit verband over hebben betreft de participatie van kinderen en jongeren die erop gericht is om hun inspraak, invloed en initiatief te stimuleren. Dit ter onderscheid van de eerder genoemde maatschappelijke participatie, dat wil zeggen de deelname aan de samenleving.

In de volgende paragraaf geven we aan hoe we dit de komende jaren nader vorm willen geven.

8.2 Voorgenomen beleidsmaatregelen

Jeugdparticipatie betekent het actief betrekken van kinderen en jongeren bij beslissingen. Zowel bij beleidsvorming als bij beleidsuitvoering. Daarbij gaat het om alle beleidsterreinen op lokaal niveau die voor jongeren relevant zijn. Met behulp van jeugdparticipatie kan beleid steviger worden onderbouwd. Of worden bijgesteld. Door jongeren te laten meedenken op lokaal niveau blijkt waarom zij wel of niet maatschappelijk participeren. En welke opties er zijn om dit te bevorderen.

Participatie kan op verschillende niveaus plaatsvinden²²:

- Informeren: jongeren informeren over belangrijke thema's
 - Raadplegen: jongeren raadplegen over zaken die hen aangaan;
 - In dialoog gaan met jongeren: daadwerkelijk in contact komen met jongeren;
- Inspraak hebben: jongeren daadwerkelijk inspraak geven
 - Eigen initiatief: jongeren stimuleren om eigen initiatieven te ontplooiën en om ongevraagd advies te geven.

Tot heden is ervoor gekozen om hier invulling aan te geven door jongeren te raadplegen (o.a. via enquêtes), met ze in dialoog te gaan en ze inspraak te geven (te betrekken bij de uitvoering) bijvoorbeeld bij de aanleg van speelvoorzieningen. Daarnaast gaat de wethouder een- of tweemaal per schooljaar met een klankbordgroep van

²² Bron: participatieladder van Hart (1992) en medezeggenschapsmodel van De Winter et alia (2003)

leerlingen uit groep 8 in gesprek over (actuele) onderwerpen die jongeren betreffen. De scholen en de leerlingen zijn zeer positief over deze vorm van participatie.

Wij willen dit dan ook continueren en daarnaast een jeugdraad in het leven roepen voor de jongeren in de middelbare schoolleeftijd. We zullen de Stichting CASCA vragen hierbij een coördinerende en voorbereidende rol te vervullen. Dit in nauwe samenwerking met het onderwijs.

Om ook de participatie van jongeren die geen deel uitmaken van een jeugdraad mogelijk te maken gaan we de komende periode inzetten op het gebruik van de sociale media (Hyves, Facebook etcetera) voor dit doel. We zullen kijken of dit kan worden betrokken bij de samen met de jongeren op te zetten website/link voor het CJG (zie paragraaf 7.3).

Het zal de lezer niet zijn ontgaan dat er veel voorzieningen en activiteiten zijn op het terrein van jeugd. Toch ervaren veel jongeren dat niet als zodanig. Om ervoor te zorgen dat het aanbod zo goed mogelijk aansluit bij de vraag gaan we in de toekomst jongeren meer betrekken bij de programmering van het aanbod.

Het informeren van jongeren willen we vorm geven via de jeugd raad en klankbordgroep en via de sociale media en op te zetten website/link. Daarnaast willen we het in deze nota neergelegde beleid op een voor de doelgroep aantrekkelijke wijze presenteren. We denken hierbij aan de uitgave van een lokale jeugdkrant in 2012. En dit te laten uitvoeren via de inzet van maatschappelijke stages.

Periodiek willen we een digitale nieuwsbrief uitgeven waarin de actuele ontwikkelingen, evenementen en nieuwtjes rondom het jeugd beleid staan. Inhoud, lay out en thema's worden bepaald in overleg met de jeugd raad en klankbordgroep. Door deze nieuwsbrief zijn ook instellingen op de hoogte van elkaars activiteiten.

Hiernaast willen we het eigen initiatief van jongeren ondersteunen. We stellen vooralsnog jaarlijks een budget beschikbaar (€ 1.500) voor de uitvoering van een activiteit die wordt geïnitieerd en georganiseerd door en voor jongeren. De criteria hiervoor zullen samen met jongeren (klankbordgroep en jeugd raad) worden opgesteld. Ook de keuze voor de uit te voeren activiteit willen we bij de jongeren zelf neerleggen.

8.3 Wat gaan we de komende periode doen?

- ❖ Wij continueren de klankbordgroep voor kinderen van groep 8 van het basisonderwijs. Daarnaast gaan we een jeugd raad in het leven roepen voor de jongeren in de middelbare schoolleeftijd.
- ❖ We gaan sociale media inzetten voor jeugdparticipatie.
- ❖ Om het activiteiten aanbod zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de vraag gaan we in de toekomst jongeren meer betrekken bij de programmering van het aanbod.
- ❖ We denken hierbij aan de uitgave van een lokale jeugdkrant in 2012. En dit te laten uitvoeren via de inzet van maatschappelijke stages.
- ❖ Wij brengen periodiek een digitale nieuwsbrief uit over de actuele ontwikkelingen rondom jeugd.
- ❖ We zullen jaarlijks een budget beschikbaar stellen (€ 1.500) voor de uitvoering van een activiteit die wordt geïnitieerd en georganiseerd door en voor jongeren.

9. Financiën en planning

9.1 Financiën

Onderstaand treft u aan een weergave van de financiële gevolgen van de *nieuwe* beleidsvoornemens uit deze nota per 2012. Wij constateren dat het beschikbare budget in de jaren 2012 tot en met 2015 naar verwachting toereikend zal zijn om daaruit de kosten, die de nieuwe voorstellen met zich meebrengen, te dekken.

Brede doeluitkering Centrum Jeugd en Gezin

De gemeenten ontvangen sinds 2008 een brede doeluitkering (BDU CJG) ten behoeve van de jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning, het realiseren van een Centrum voor Jeugd en Gezin en de daarin aan te bieden opvoedingsondersteuning. Op termijn zal de BDU CJG opgaan in een nieuwe uitkering waaraan ook de middelen voor de decentralisatie van de Jeugdzorg toegevoegd worden.

Uitgaven t.i.v. de BDU CJG

Bij het vaststellen van de begroting voor het Centrum voor Jeugd en Gezin in februari 2010 is binnen de BDU Jeugd rekening gehouden met een structureel bedrag voor opvoedingsondersteuning en ondersteuning van de Zorgadviesteams van € 168.000 per jaar. Hier staan op dit moment voor 2012 structurele uitgaven tegenover van in totaliteit € 124.250. Deze uitgaven zijn in onderstaand schema weergegeven.

	Opvoedingsondersteuning		2012 e.v.
	Beschikbaar budget		168.000
1	Nieuwe Kansen (uitvoering in CJG)	13.000	
2	OOK (Vriendenproject en Maatwerktraining)	34.000	
2	Schoollogopedie	14.500	
3	JeugdLinq	7.000	
4	Website CJG	8.750	
5	Themabijeenkomsten in CJG	5.000	
6	Facilitering Zorgadviesteams basisonderwijs en voortgezet onderwijs	42.000	
	Af: uitgaven		124.250
	Resteert		43.750

De kosten van de nieuwe beleidsvoornemens uit deze nota hebben we volgens onderstaand schema begroot op € 43.000 structureel vanaf 2012. Op basis hiervan constateren we dat de beschikbare middelen naar verwachting toereikend zijn om daaruit de kosten van de nieuwe beleidsvoorstellen met financiële gevolgen te dekken.

	Beleidsvoornemens mét financiële gevolgen	2012	2013	2014	2015
4	Opvoeden en Opgroeien				
4.4	Er zal, naast de aanwezige website voor ouders en professionals, een speciale website/link met informatie voor jongeren worden ontwikkeld.	4.000	2.000	2.000	2.000
4.7	We continueren het huidige aanbod op het gebied van opvoedingsondersteuning en onderzoeken de mogelijkheden om de volgende projecten in te zetten: het bieden van ondersteuning aan kinderen die te maken hebben met een echtscheiding (KIES), het bieden van ondersteuning aan gezinnen (Home-Start en Stevig Ouderschap), het versterken van het netwerk van gezinnen (Eigen Kracht-methodiek en wraparound-methodiek).	20.000	22.500	22.500	22.500
4.9	We zullen - in navolging van de implementatie van de ZAT's voor het basis- en voortgezet onderwijs - een casusoverleg opzetten voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar	5.000	5.000	5.000	5.000
5	Gezondheid				
5.3	Vanuit het CJG bieden we oudercursussen, mede gericht op middelengebruik door kinderen. We dragen zorg voor goede, betrouwbare en toegankelijke kennis- en informatievoorziening over het gebruik van genotmiddelen. Dit gaan we doen via de CJG-website en de nog te ontwikkelen site/link voor jongeren	1.500	1.500	1.500	1.500
5.5	Vanuit het CJG bieden we de mogelijkheid van een logopedische screening voor kinderen	9.000	6.000	6.000	6.000
7	Vrijtijdsbesteding				
7.6	We organiseren jaarlijks een feestelijke bijeenkomst voor jongeren die zich binnen de gemeente hebben ingezet als vrijwilliger en nagaan op welke wijze de Rotaryclub Heemstede een rol kan spelen.	1.000	1.000	1.000	1.000
7.8	Het bieden van de mogelijkheid aan kinderen en jongeren waarvoor maatschappelijk participatie - in de vorm van bijvoorbeeld een kennismakingsaanbod op het gebied van sport - kan bijdragen aan de oplossing van problemen waar zij mee geconfronteerd worden.		3.000	3.000	3.000
8	Jeugdparticipatie				
8.4	Het uitgeven van een lokale jeugdkrant via bijvoorbeeld de inzet van maatschappelijke stages.	3.000	2.500	2.500	2.500
	Totaal	43.500	43.500	43.500	43.500

9.2 Planning

In onderstaand overzicht is de planning opgenomen voor de uitvoering van alle in de nota opgenomen beleidsvoornemens. We hebben ervoor gekozen om uit te gaan van een periode van 4 jaren.

	Beleidsvoornemens per hoofdstuk	2012	2013	2014	2015
4	Opvoeden en Opgroeien				
4.1	We geven in nauwe samenwerking met jongeren, ouders en partners vorm aan de invulling en uitvoering van themabijeenkomsten. Deze nemen we per 2012 op in een jaarkalender.	x	x	x	x
4.2	Met de planning van activiteiten en thema-bijeenkomsten sluiten we waar mogelijk aan bij landelijke en regionale	x	x	x	x

	activiteiten				
4.3	Het CJG zal extra aandacht blijven besteden aan het informeren van professionals (inclusief het bieden van deskundigheidsbevordering) die direct contact hebben met ouders en jeugd.	x	x	x	x
4.4	De samenwerking met de partners in het CJG zullen we verder intensiveren: we streven ernaar alle opvoed- en opgroei-activiteiten voor Heemstedse ouders en jeugd onder de noemer van het CJG te kunnen aanbieden.	x	x	x	x
4.5	Er zal, naast de aanwezige website voor ouders en professionals, een speciale website/link met informatie voor jongeren worden ontwikkeld.	x	x	x	x
4.6	Periodiek zullen we de mening van ouders en jongeren peilen over het aanbod van het CJG.	x	x	x	x
4.7	We blijven investeren in de deskundigheidsbevordering van het CJG-team. Hierbij streven we naar een outreachende werkwijze uitgaande van één gezin, één plan.	x	x	x	x
4.8	We continueren het huidige aanbod op het gebied van opvoedingsondersteuning en onderzoeken de mogelijkheden om de volgende projecten in te zetten: het bieden van ondersteuning aan kinderen die te maken hebben met een echtscheiding (KIES), het bieden van ondersteuning aan gezinnen (Home-Start en Stevig Ouderschap), het versterken van het netwerk van gezinnen (Eigen Kracht-methodiek, wrap-around methodiek).	x	x	x	x
4.9	We zullen - in navolging van de implementatie van de ZAT's voor het basis- en voortgezet onderwijs - een casusoverleg opzetten voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar	x			
4.10	Er zal, in nauwe samenwerking met de regio, een nieuwe werkwijze voor de uitvoering van de bemoeizorg voor jongeren worden ontwikkeld en geïmplementeerd, waarbij wordt uitgegaan van de centrale rol van het CJG.	x			
4.11	We geven uitvoering aan een pilot in het CJG gericht op overdracht van jeugdzorgtaken. Ook in dit kader blijven we investeren in de deskundigheidsbevordering van het CJG-team. Hierbij streven we naar een outreachende werkwijze uitgaande van één gezin, één plan.	x	x		
4.12	We implementeren, met ondersteuning van de provincie en in een gezamenlijk project met de regiogemeenten een registratiesysteem in het CJG.	x	x		
5	Gezondheid				
5.1	We geven de preventie over genotmiddelen aan de leerlingen van de basisscholen vanuit het CJG vorm.	x	x	x	x
5.2	We laten het project de Gezonde kantine op het Voortgezet Onderwijs uitvoeren	x			
5.3	Vanuit het CJG bieden we oudercursussen, mede gericht op middelengebruik door kinderen. We dragen zorg voor goede, betrouwbare en toegankelijke kennis- en informatievoorziening over het gebruik van genotmiddelen. Dit gaan we doen via de CJG-website en de nog te ontwikkelen site/link voor jongeren	x	x	x	x
5.4	We dragen zorg voor goede, betrouwbare en toegankelijke kennis- en informatievoorziening over het gebruik van genotmiddelen. Dit gaan we doen via de CJG-website en de nog te ontwikkelen site/link voor jongeren.		x	x	x

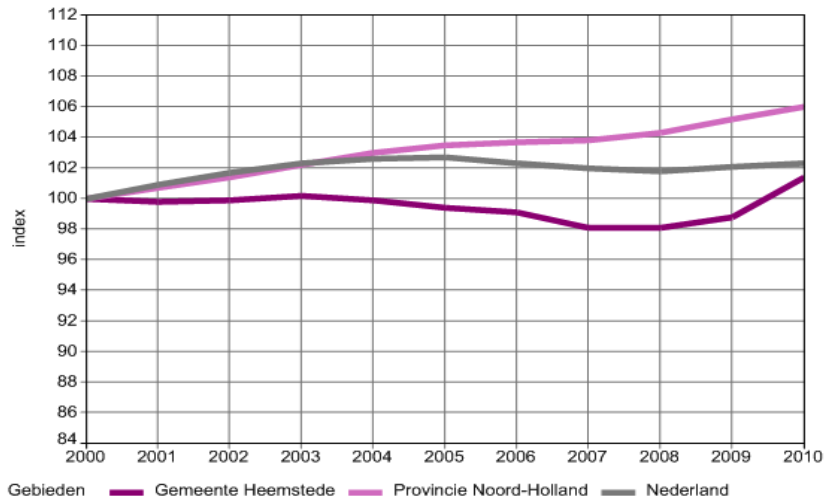
5.5	Wij zullen het Sportloket van Sportservice Noord-Holland vragen medewerkers van sportverenigingen te informeren over het belang van een gezonde leefstijl van jongeren.	x	x	x	x
5.6	Vanuit het CJG bieden we de mogelijkheid van een logopedische screening voor kinderen	x	x	x	x
5.7	Wij willen dat de inzet van het Jeugd RIAGG voor Heemstede is gericht op het meer onder de aandacht brengen van het aanbod, het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten (onder andere aan leerlingen van het voortgezet onderwijs en hun docenten) en het verzorgen van deskundigheidsbevordering (onder andere voor docenten van het voortgezet onderwijs en de medewerkers van het Centrum voor Jeugd en Gezin).		x	x	x
6 Onderwijs en Opvang					
6.1	We gaan beleidsregels opstellen voor het stopzetten van de kinderbijslag als instrument om schoolverzuim tegen te gaan.	x	x		
6.2	We treden in overleg met schoolbesturen over de planning van studiedagen.	x			
6.3	We geven de werkgroep van peuterspeelzaalorganisaties gelegenheid om per 2013 te komen tot een samenwerkingsverband. Medio 2012 worden de resultaten door de werkgroep gepresenteerd.	x			
6.4	We doen mee aan een regionaal onderzoek naar de mogelijkheden van regionale samenwerking op het vlak van de handhaving van de leerplicht.		x		
6.5	We stellen, in overleg met de schoolbesturen, aanvullend op het Meerjarenonderhoudsplan een Integraal Huisvestingsplan op.	x			
6.6	We gaan in overleg met de scholen om te komen tot uniformiteit voor wat betreft de verhuur van schoolruimten.	x			
6.7	We gaan per 31 december 2012, met inzet van de Stichting Sportsupport Kennemerland, 3 fte combinatiefuncties realiseren.	x			
6.8	We gaan scholen meer vrijheid geven bij de inzet van middelen voor onderwijsbegeleiding.	x	x	x	x
6.9	We gaan scholen meer vrijheid geven bij de inzet van middelen voor muziek- en cultuuronderwijs en passen de Verordening Financiële en Materiële Gelijkstelling hierop aan.	x			
6.10	We participeren in de kinderopvangpilot voor het GIR Handhaven.	x			
6.11	We gaan het overleg met schoolbesturen en andere instellingen structureel vorm geven via de Lokaal Educatieve Agenda (LEA)	x	x	x	x
7 Vrijtijdsbesteding					
7.1	We zullen in overleg treden met de jongeren om de behoefte aan activiteiten te concretiseren.	x			
7.2	We gaan de bekendheid van het activiteitenaanbod op het gebied van sport, cultuur, kinder- en jongerenwerk en scouting onder kinderen en jongeren vergroten door gebruik maken van een samen met jongeren te ontwikkelen website/link.	x	x	x	x
7.3	We gaan de in de nota 'Speelvisie' voorgestelde monitoring ter hand nemen waarbij zo nodig de speellocaties worden aangepast aan de leeftijdsopbouw		x		x

	en behoefte.				
7.4	We gaan samen met jongeren onderzoeken welke mogelijke locaties geschikt zijn om een ontmoetingsplek voor jongeren te realiseren en welke voorziening daarbij aanwezig dienen te zijn en hierbij rekening houden met de mening van omwonenden.	x	x		
7.5	We gaan vanuit het CJG voorlichting geven aan organisaties die maatschappelijke stages willen aanbieden door het Steunpunt Vrijwilligerswerk.	x	x	x	x
7.6	We organiseren jaarlijks een feestelijke bijeenkomst voor jongeren die zich binnen de gemeente hebben ingezet als vrijwilliger en nagaan op welke wijze de Rotaryclub Heemstede een rol kan spelen.	x	x	x	x
7.7	We verzoeken het Steunpunt Vrijwilligers om samen met vrijwilligersorganisaties een getuigschrift te ontwikkelen als blijk van waardering voor de inzet van een jongere.	x	x		
7.8	Het bieden van de mogelijkheid aan kinderen en jongeren waarvoor maatschappelijk participatie -in de vorm van bijvoorbeeld een kennismakingsaanbod op het gebied van sport - kan bijdragen aan de oplossing van problemen waar zij mee geconfronteerd worden.		x	x	x
7.9	We onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de scholen te ondersteunen bij de verplichte inspectie van hun speeltoestellen				
7.10	Bij klachten over overlast werken we volgens het opgestelde schema. We maken hierover afspraken met betrokken partijen.	x	x	x	x
7.11	We starten een Jeugd Groepen Overleg onder regie van de gemeente. Partijen die hierbij betrokken worden zijn in ieder geval Bureau HALT, Streetcornerwork, politie en jongerenwerk.	x			
8	Jeugdparticipatie				
8.1	Wij continueren de klankbordgroep voor kinderen van groep 8 van het basisonderwijs. Daarnaast gaan we een jeugdraad in het leven roepen voor de jongeren in de middelbare schoolleeftijd.	x	x	x	x
8.2	We gaan sociale media inzetten voor jeugdparticipatie.	x	x	x	x
8.3	Om het activiteiten aanbod zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de vraag gaan we in de toekomst jongeren meer betrekken bij de programmering van het aanbod.	x	x	x	x
8.4	We geven een lokale jeugdkrant uit. En laten dit uitvoeren via de inzet van maatschappelijke stages.	x	x	x	x
8.5	We stellen jaarlijks € 1.500 (budget jongerenparticipatie) beschikbaar voor de uitvoering van een activiteit die wordt geïnitieerd en georganiseerd door en voor jongeren.	x	x	x	x

Bijlage 1 lokale jeugdspiegel

Het Centraal Bureau voor de Statistiek registreert en verzamelt veel informatie over jongeren. Deze gegevens worden gepresenteerd in de Jeugdmonitor. ABF Research heeft op basis van de Jeugdmonitor, de Lokale jeugdspiegel ontwikkeld. De Lokale jeugdspiegel is nog in ontwikkeling, maar biedt op dit moment al diverse indicatoren die zijn uitgesplitst naar gemeenten. De huidige indicatoren zijn vooral beschikbaar voor de thema's: jongeren en gezin, onderwijs en arbeidsmarkt. Hieronder staan de gegevens over Gemeente Heemstede in vergelijking tot de Provincie Noord-Holland en Nederland.

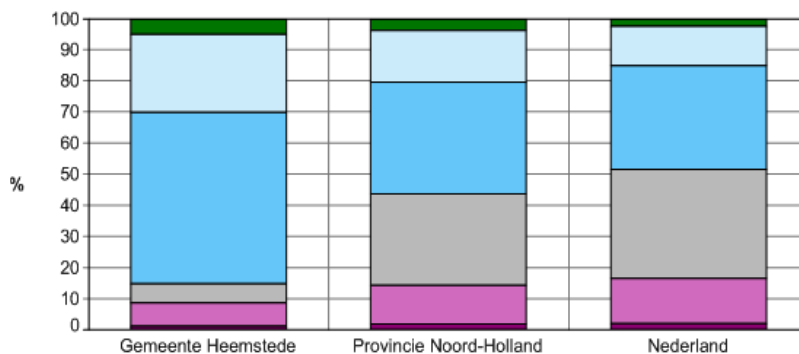
Jongeren en gezin: Ontwikkeling van het aantal jongeren (2000-2010, index 2000=100)

Bron: CBS bevolkingsstatistiek, bewerking ABF Research

In Heemstede is het aantal jongeren in de leeftijdsklasse 0 tot 25 jaar tussen 2000 en 2010 met 1,4% toegenomen en bedraagt nu 7.105 personen.

Eerstgeborenen naar leeftijd moeder

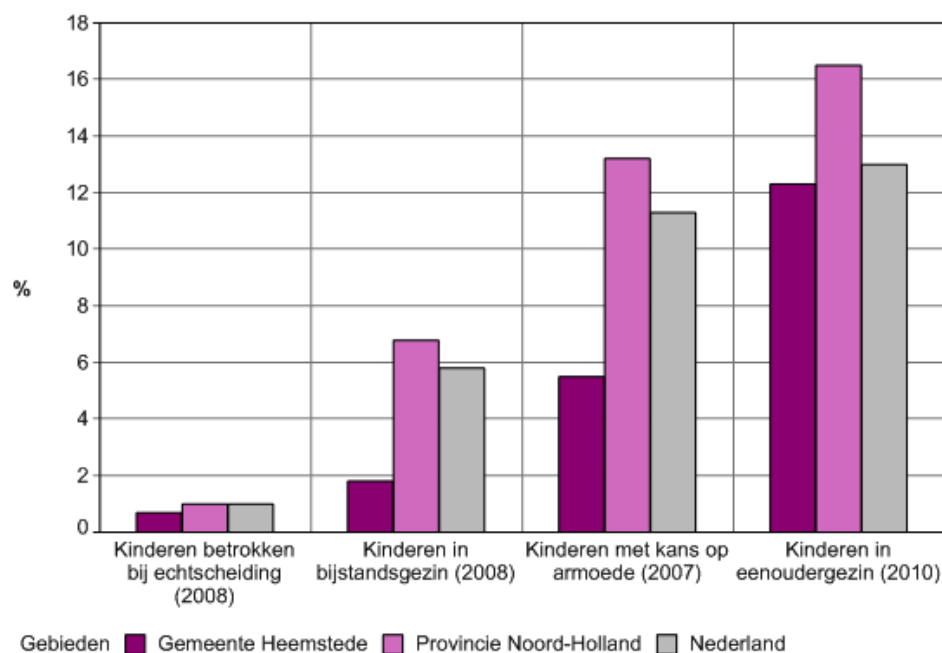

Onderwerpen

- % eerstgeborenen: lft. moeder 19 jaar of jonger
- % eerstgeborenen: lft. moeder 20 tot 25 jaar
- % eerstgeborenen: lft. moeder 25 tot 30 jaar
- % eerstgeborenen: lft. moeder 30 tot 35 jaar
- % eerstgeborenen: lft. moeder 35 tot 40 jaar
- % eerstgeborenen: lft. moeder 40 jaar en ouder

Bron: CBS bevolkingsstatistiek, bewerking ABF Research

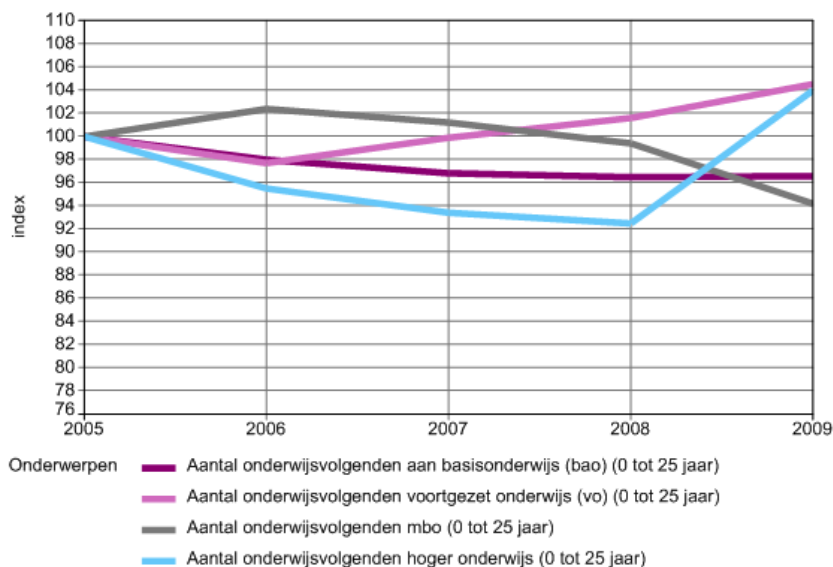
Kinderen in specifieke gezinssituaties

Bron: CBS bevolkingsstatistiek, bewerking ABF Research

Deelname onderwijs naar schooltype (Index, 2005=100)

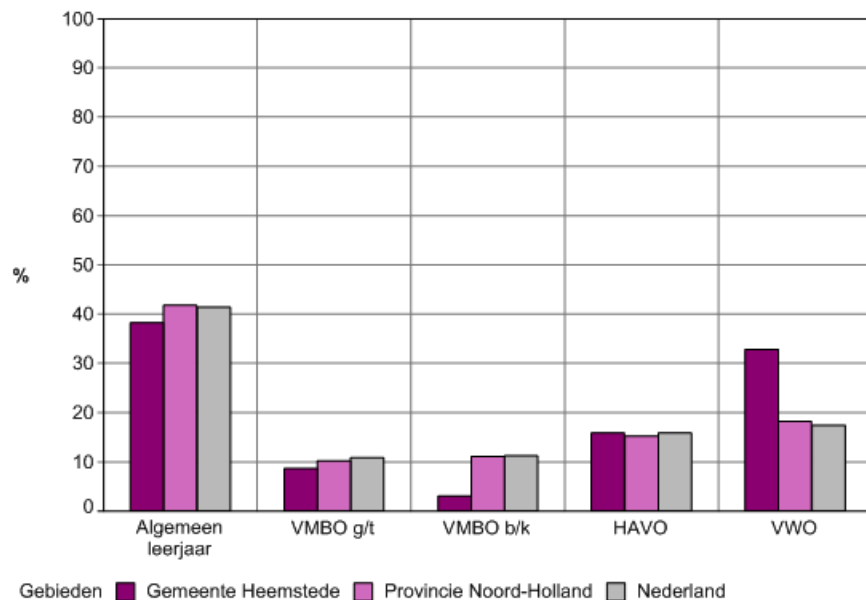
De statistieken met betrekking tot onderwijs hebben betrekking op schooljaren in plaats van kalenderjaren. Zo staat bijvoorbeeld het jaar 2003 gelijk aan het schooljaar 2003/2004.

Bron: CBS Onderwijsstatistieken, bewerking ABF Research

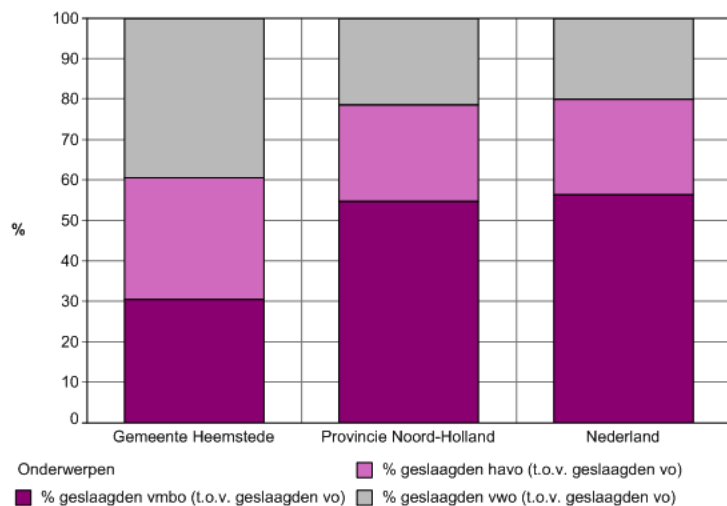
Het aantal leerlingen in Gemeente Heemstede heeft zich tussen 2005 en 2009 voor de vier grootste onderwijstypen niet hetzelfde ontwikkeld. Het aantal scholieren in het basisonderwijs is in deze periode met 3% afgenomen. Tegelijkertijd groeide het aantal scholieren in het voortgezet onderwijs met 5%, nam het aantal mbo-leerlingen af met 6% en is het aantal leerlingen in het hoger onderwijs met 4% gestegen.

Deelname voortgezet onderwijs naar type (% van totaal aantal jongeren, 2009)

Bron: CBS Onderwijsstatistieken, bewerking ABF Research

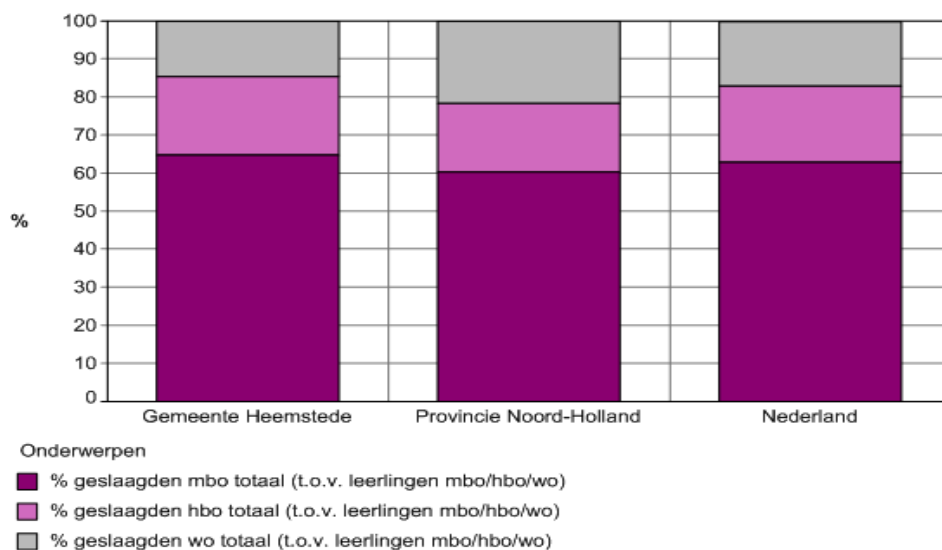
Geslaagden voortgezet onderwijs naar type (% van totaal aantal geslaagden, 2008)

Bron: CBS Onderwijsstatistieken, bewerking ABF Research

In 2008 slaagden 280 leerlingen uit Gemeente Heemstede voor hun examen aan het voortgezet onderwijs. Van deze leerlingen behaalde 31% een vmbo diploma, 30% een havo diploma en 39% ontving een vwo diploma.

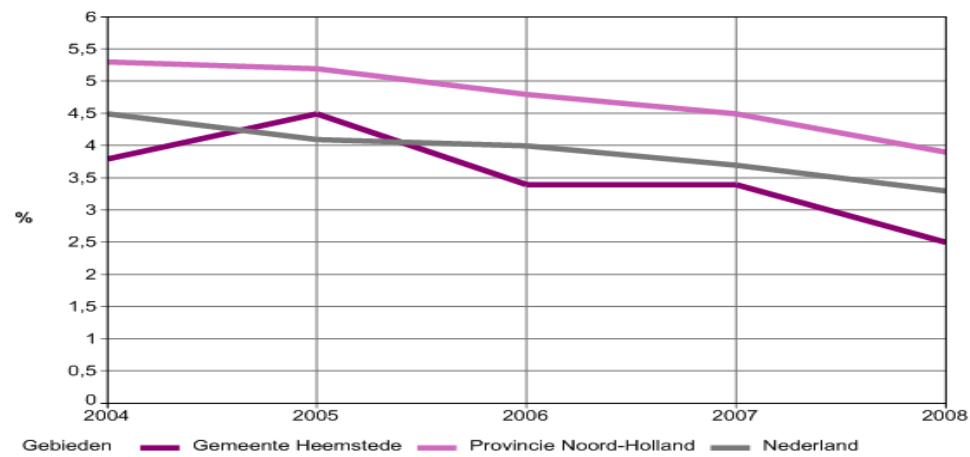
Geslaagden mbo, hbo en wo naar type (% van totaal aantal geslaagden, 2008)

Bron: CBS Onderwijsstatistieken, bewerking ABF Research

Naast de leerlingen die een diploma behaalden aan het voorgezet onderwijs, waren er in 2008 130 leerlingen uit Gemeente Heemstede die een diploma hebben behaald aan een vervolgopleiding. Van deze jongeren behaalde 64,9% een mbo diploma, 20,6% een hbo diploma en 14,5% rondde een universitaire opleiding af.

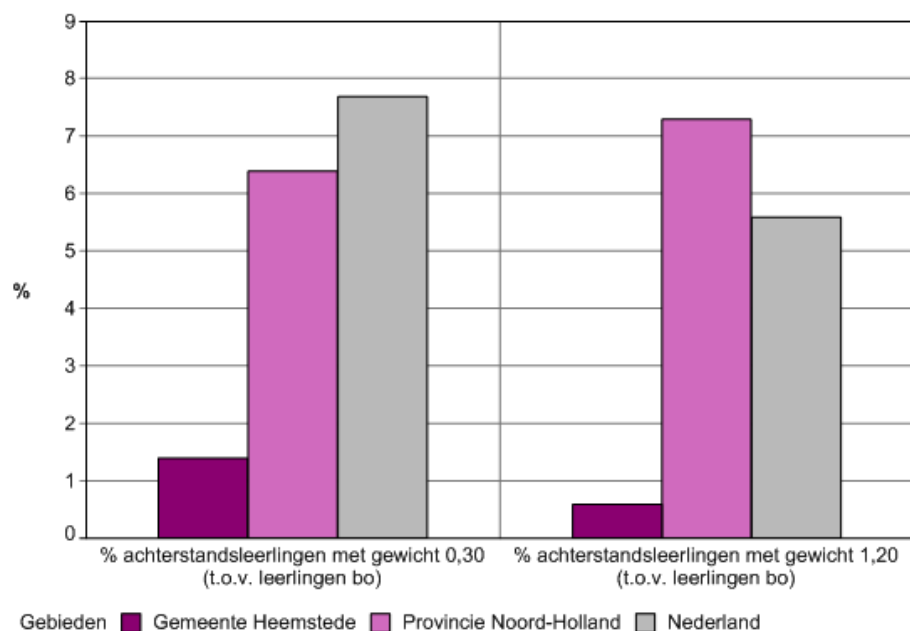
Ontwikkeling voortijdig schoolverlaters (2004 - 2008)

Bron: CBS Onderwijsstatistieken.

In 2004 waren er in Gemeente Heemstede 80 jongeren die zonder diploma van school gingen, oftewel 3,8% van de jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. Vier jaar later is dit aantal afgenomen tot 2,5%.

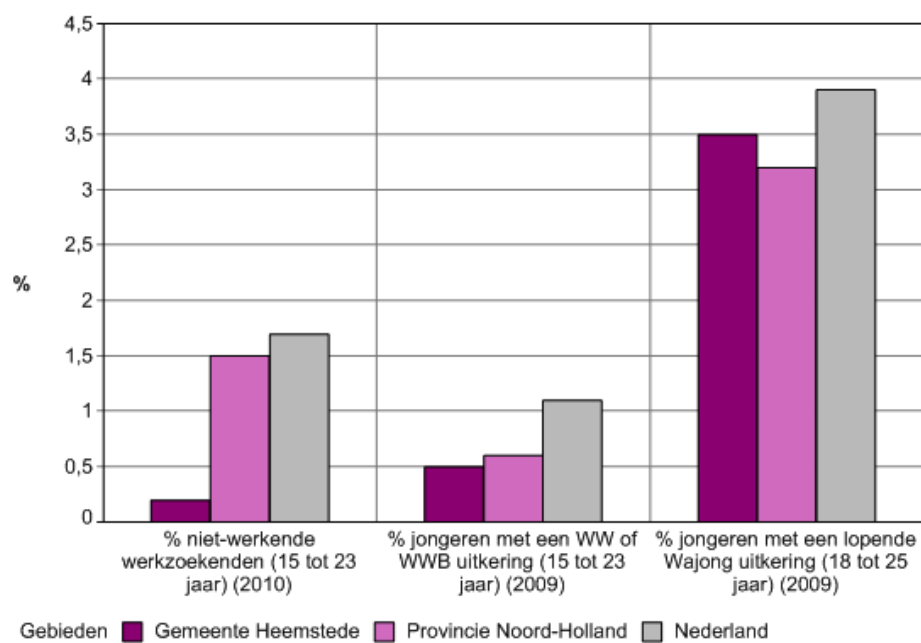
Achterstandsleerlingen naar gewicht (% van leerlingen in basisonderwijs, 2009)

Bron: CBS Onderwijsstatistieken, bewerking ABF Research

Arbeid

Werkzoekenden en uitkeringen (% , meest recente periode)

Bron: CBS SSB, UWV WERKbedrijf, bewerking ABF Research

Bijlage 2 Overzicht organisaties en instellingen

Jeugdgezondheidszorg

- **JGZ Kennemerland (uitvoerder jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar)**

De Jeugdgezondheidszorg Kennemerland verzorgt de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Dit gebeurt via het Consultatiebureau. Na de geboorte van het kind vinden in de eerste 2 weken 2 bezoeken thuis plaats. In het eerste levensjaar volgen 8 bezoeken aan het Consultatiebureau.

Daarna gemiddeld 2 maal per jaar.

De consultatiebureauarts kijkt vooral naar de gezondheid van het kind, onderzoekt en beoordeelt de groei en ontwikkeling en adviseert als er problemen zijn. De wijkverpleegkundige besteedt vooral aandacht aan de verzorging en opvoeding. Zij volgt samen met de ouders de ontwikkeling van taal en spel en ouders kunnen bij haar terecht met vragen over de opvoeding.

Ook vinden onderzoeken (gehoorscreening en ogentest) en inentingen plaats (hiel prik en infectieziekten).

- **GGD Kennemerland (uitvoerder jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar)**

De GGD Kennemerland verzorgt de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 4 tot 19 jaar. Tijdens de periode dat het kind het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs volgt, worden 5 preventieve onderzoeken aangeboden. De Jeugdgezondheidszorg begeleidt de gezondheid, groei en ontwikkeling van kinderen van 4 tot 19 jaar. Door preventieve gezondheidsonderzoeken moeten ziektes en problemen op latere leeftijd voorkomen worden. Bekeken wordt of het kind gezond is, hoe het zich ontwikkelt en of het zich prettig voelt. Ouders kunnen bij de Jeugdgezondheidszorg terecht met vragen over zaken als opvoeding, leerproblemen, voeding etc. Ook vinden inentingen plaats tegen DTP (Difterie, Tetanus en Polio) en tegen BMR (Bof, Mazelen, Rode Hond).

Hulpverlening

- **Brijderstichting**

De Brijderstichting biedt hulp aan mensen met problemen met alcohol, drugs, medicijnen en gokken. De hulpverlening kan bestaan uit kortdurende individuele behandeling (gericht op het stoppen of minderen van het gebruik en voorkomen van terugval), een groepsgerichte intensieve behandeling (gericht op het onder controle krijgen van het middelengebruik en het verbeteren van de lichamelijke toestand en het psychisch functioneren met aandacht voor dagbesteding en het sociale netwerk) of gebruikmaking van online programma's (deze kunnen gericht zijn op zowel stoppen als minderen met alcohol en drugs). De Brijderstichting werkt in de gehele provincie Noord-Holland en heeft o.a. vestigingen in Haarlem en Hoofddorp.

- **Bureau Jeugdzorg**

Bij Bureau Jeugdzorg kunnen kinderen, ouders, beroepskrachten en andere betrokkenen terecht als er problemen zijn met opgroeien en opvoeden. BJZ verleent hulp op vrijwillige basis, vormt de toegang tot intensieve vormen van jeugdzorg en is de uitvoerende instantie voor jeugdbescherming (gezinsvoogdij en voogdij) en jeugdreclassering. Daarnaast wordt, naar aanleiding van vragen en melding over kindermishandeling, advies en consultatie gegeven en onderzoek verricht. Tevens ondersteunt het BJZ beroepskrachten van gezondheidszorg, onderwijs en kinderopvang en voert het diverse projecten uit voor risicojeugd.

- **Jeugdriagg**

De Jeugdriagg Noord-Holland Zuid biedt hulp aan kinderen, jongeren en jongvolwassenen met psychische of psychiatrische klachten, die zo ernstig zijn dat zij daardoor in hun ontwikkeling bedreigd worden. Het kind of de jongere wordt aangemeld via Bureau Jeugdzorg of een medische verwijzer (arts).

Het doel van de hulp is ervoor zorgen dat het probleem minder wordt of dat problemen in de toekomst vermeden worden. Vaak wordt het kind of de jongere geleerd om meer zelfvertrouwen te hebben, om beter met problemen in het algemeen om te gaan en sterke kanten meer te ontwikkelen. Afhankelijk van de aard van de problemen worden de ouders bij de behandeling betrokken. De Jeugdriagg heeft drie vestigingen in Haarlem, Hoofddorp en Amstelveen. Het Jeugdriagg verzorgt daarnaast activiteiten gericht op collectieve preventie geestelijke gezondheidszorg. Hiervoor verleent de gemeente jaarlijks een subsidie aan het Jeugdriagg.

CHOICE is een ICT project van het Jeugdriagg Noord Holland Zuid. Het project heeft als doel bestaande chathulpverlenings-, zelfhulp- en informatiesites uit te bouwen tot een volwaardige online omgeving waar jongeren op een veilige en vertrouwde manier worden geholpen op psychosociaal gebied. Het project heeft recent een rijkssubsidie ontvangen, opdat het kan worden ingericht voor grootschaliger gebruik.

- **MEE Noordwest-Holland**

MEE Noordwest-Holland staat voor maatschappelijk integratie en optimale mogelijkheden voor mensen met beperkingen. De organisatie biedt ondersteuning aan mensen met een handicap, beperking of chronische ziekte, gericht op individuele ontwikkeling en ontplooiing en maatschappelijke participatie en integratie. Doel is om mensen met een beperking zo maximaal mogelijk te laten participeren in de samenleving. MEE Noordwest-Holland heeft meerdere vestigingen in de regio waaronder een vestiging in Haarlem.

- **Orthopedagogisch Centrum Kennemerland het Spalier**

Orthopedagogisch Centrum Kennemerland (OCK) het Spalier is een specialistische organisatie voor jeugdzorg in Kennemerland. Het centrum biedt behandeling, begeleiding en opvang aan kinderen en jongeren van 0-18 jaar die te maken hebben met psychosociale problemen (bijvoorbeeld agressief of moeilijk gedrag, traumagedrag als gevolg van mishandeling, hyperactiviteit, problemen als gevolg van een ernstige ontwrichting in het gezin). Het aanbod van het Spalier bestaat onder andere uit: hulp aan huis, dagbehandeling, 24-uurs zorg, crisisopvang en pleegzorg. Ook worden ouders en verzorgers thuis ondersteund bij de opvoeding en verzorging, c.q. bij de aanpak van problemen die een gezonde ontwikkeling van een kind in de weg staan.

- **Stichting Kontext**

Stichting Kontext biedt eerstelijns hulpverlening op het terrein van sociaalmateriële en psychosociale vragen en problemen. Dit doen zij zoveel mogelijk vanuit het perspectief van de klant met aandacht voor verschillende levensgebieden als wonen, zorg, werk, financiën en welzijn. Stichting Kontext biedt in Algemeen Maatschappelijk Werk, Sociaal Maatschappelijk Werk, School Maatschappelijk Werk Sociaal Raadslieden werk en Schuldhulpverlening. Daarnaast is het Steunpunt Huiselijk Geweld bij Stichting Kontext onder gebracht.

- **Triversum**

Triversum is een centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie. Het is gespecialiseerd in onderzoek en behandeling van kinderen en jeugdigen waarbij sprake is, of het vermoeden bestaat, van een psychiatrische stoornis. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende problematiek: angststoornissen, stemmings- stoornissen, dwangstoornissen, psychotische stoornissen, contactstoornissen, gedragsstoornissen, persoonlijkheids- stoornissen. Het centrum is in de vorm van dagklinische plaatsen en poliklinieken verspreid over heel Noord-Holland, onder andere in Hoofddorp.

Onderwijs

▪ **Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)**

Het RMC is een centraal meldpunt dat jongeren in beeld brengt die voortijdig met school stoppen. Met advies en begeleiding helpt het RMC hen alsnog een startkwalificatie te halen, bijvoorbeeld via herplaatsing op school. Het RMC richt zich op jongeren van 17 tot 23 jaar. Heemstede valt onder het RMC West Kennemerland dat is onder gebracht bij de gemeente Haarlem.

▪ **OOK Pedagogische Expertise Groep**

OOK pedagogische expertise groep biedt pedagogische preventieactiviteiten binnen de school. OOK richt zich op pedagogische ondersteuning, stimulering en ontwikkeling van kinderen, ouders en beroepskrachten. OOK traint kinderen op scholen voor basis- en vervolgonderwijs die problemen hebben met hun ontwikkeling. Daar worden leerkrachten (onderwijs) en ouders (opvoeding) altijd bij betrokken. Door de training worden de kinderen weerbaarder en socialer, wordt de sfeer op school positiever en veiliger, en hebben de leerkrachten meer plezier in hun werk. OOK staat voor: - Onderwijs, - Opvoeding - Kinderen.

▪ **Weer Samen Naar School**

In Nederland heeft ongeveer één op de vijf kinderen op de basisschool voor korte of langere tijd extra zorg en begeleiding nodig. Ze hebben bijvoorbeeld moeite met leren of hebben gedragsproblemen. Om te realiseren dat kinderen de benodigde zorg en begeleiding zo veel mogelijk op de basisschool krijgen, werken basisscholen regionaal samen in samenwerkingsverbanden die uitvoering geven aan het project "Weer Samen Naar school". Zo ook in de regio Zuid-Kennemerland. Basisscholen worden via dit project (financieel) in staat gesteld om zorgleerlingen extra aandacht te geven. Pas als blijkt dat het op de basisschool toch niet goed lukt, gaan kinderen naar een speciale school.

Samenwerkingsverbanden en netwerken

▪ **Loket Heemstede**

Het Loket Heemstede biedt cliënten en hun mantelzorgers informatie, advies en ondersteuning op het brede terrein van wonen, zorg en welzijn. Het Loket is tevens de toegang tot de individuele Wmo-voorzieningen. Het Loket is een samenwerkingsverband van de gemeente Heemstede, Stichting Kontext, Stichting Welzijn Ouderen Heemstede (WOH), Zorgbalans en Tandem.

▪ **Peilstokgroep**

De Peilstokgroep is een overleg waarin onder voorzitterschap van het jongerenwerk (Stichting CASCA), de politie, Bureau HALT, Streetcornerwork de hanggroepen in Heemstede in kaart brengen (en houden) en mogelijke knelpunten signaleren.

- **Sociaal Team**

Het Sociaal Team is een breed overleg, onder voorzitterschap van de gemeente, waarin afstemming plaatsvindt over de wijze waarop wordt omgegaan met overlastgevende situaties veroorzaakt door sociaal kwetsbare mensen, meestal zonder duidelijk hulpvraag. Voorbeelden zijn sterk vereenzaamde ouderen, mensen met een psychiatrische achtergrond, mensen met woningvervuiling of ernstige schuldenproblematiek. In het Sociaal Team worden indien mogelijk afspraken worden gemaakt over hulp en dienstverlening. Aan het overleg nemen deel de gemeente (afdeling Sociale Zaken), Loket Heemstede, GGD Kennemerland, de woningbouwverenigingen, de politie (wijkagenten), In Geest (voorheen Stichting Buitenamstel De Geestgronden), de Brijderstichting, Draagnet (project van Zorgbalans voor ondersteuning van beginnende dementerenden in de thuissituatie), Stichting MEE en Stichting Kontext.

- **Vangnet Jeugd**

Indien sprake is van een OGGZ-situatie waarbij kinderen betrokken zijn, vindt afstemming plaats tussen het Sociaal Team/CJG en het regionale team Vangnet Jeugd. Dit team is op dit moment/tijdelijk onderdeel van de GGD Kennemerland. De provincie Noord-Holland verstrekt aan regio's subsidie voor het vormgeven van een structurele organisatie van deze bemoeizorg voor kinderen en voor het tot stand brengen van een goede afstemming van de bemoeizorg voor jongeren en de bemoeizorg voor volwassenen.

- **Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)**

Iedereen met vragen over opgroeien en opvoeden kan terecht bij de Centra voor Jeugd en Gezin. In het CJG werken diverse instanties samen die zich bezighouden met jeugd en gezin. Participanten zijn Streetcornerwerk, Stichting MEE, Stichting Kontext, GGD en Jeugdgezondheidszorg Kennemerland. De coördinatie vindt plaats door de gemeente Heemstede. De medewerkers weten de weg naar de juiste instantie en helpen bij het vinden van het antwoord op alle vragen. Doordat de medewerkers een brede kijk op het totale aanbod hebben kan het CJG meedenken, gericht informeren en adviseren. Het CJG heeft samenwerkingsafspraken met organisaties die zich richten op jeugd en gezin, zodat indien nodig gerichte hulp geboden kan worden.

- **Zorgadviesteams (ZAT)**

In het schooljaar 2010-2011 zijn de Zorg- en adviesteams (ZAT's) op de Heemsteedse scholen gestart. In het ZAT werken zorgprofessionals en scholen samen om problemen van jongeren vroegtijdig te signaleren, te bespreken en passende hulp in te schakelen. De gemeente faciliteert de deelname van externe partijen aan de ZAT's. De twee scholen voor voortgezet onderwijs hebben elk een afzonderlijk ZAT en zijn zelf voorzitter van het ZAT. Voor wat betreft de basisscholen worden de ZAT's ondersteund vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Veiligheid

- **Stichting Halt Kennemerland**

Stichting Halt Kennemerland heeft als taak de preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit en werkt hiervoor samen met de relevante ketenpartners en maatschappelijke organisaties. Zij voeren zowel preventieve activiteiten als Halt-afdoeningen (12 t/m 17 jarigen) uit.

- **Veiligheidshuis**

Een veiligheidshuis is een lokaal of regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners gericht op een integrale, probleemgerichte aanpak om de objectieve en subjectieve sociale veiligheid te bevorderen. In het Veiligheidshuis Kennemerland werken verschillende organisaties samen om te komen tot een brede aanpak van overlastgevend en crimineel gedrag door bundeling van straf, zorg, preventie en hulpverlening. Het Veiligheidshuis Kennemerland richt zich op het verminderen van recidive en het creëren van kansen voor het individu, door de gecombineerde inzet van straf- en zorginterventies, het maken van persoonsgerichte afspraken en daarmee een snelle en effectieve aanpak van complexe zaken.

Bijlage 3 Deelnemers klankbordgroep

Crayenesterschool	Mevrouw M. Hool
Jacobaschool	Mevrouw H. Prins
Valkenburgschool	Mevrouw D. Schouten
Voorwegschool	Mevrouw M. van der Rijst
Stichting voor openbaar primair onderwijs Zuid-Kennemerland	De heer H. Rasch
Stichting Kontext	Mevrouw A. Kroes
Casca	De heer S. Struijf
OOK Pedagogische Expertise Groep	Mevrouw A. van Tienhoven en mevrouw J. van der Burg
Stichting MEE	Mevrouw N. Barnhoorn
Symfonisch Blaasorkest Heemstede	Mevrouw H. Jurrius Franssen
Harmonie St. Michael	Mevrouw A. Lammers-Spijker
WABO scouting	De heer E. Versteeg

Bijlage 4 Overzicht kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en buitenschoolse opvang

STATUS: 1-9-2011						
Kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en Buitenschoolse opvang						
Naam	Adres	Woonplaats	Geregistreerd in landelijk register kinderopvang?	Locatieinformatie	Huurinkomsten gemeente/schoolbestuur	Gemeentelijk eigendom?
Buitenschoolse opvang (19)						
BSO Bambino Heemstede	Overijssellaan 309	HEEMSTEDE	ja	Geen bijzonderheden		Nee
BSO Kids Plaza	Raadhuisstraat 10	HEEMSTEDE	ja	Geen bijzonderheden		Nee
BSO Casca Bronstee	Overboslaan 30	HEEMSTEDE	ja	Op schoolplein van dependance Crayenesterschool	Gemeente	Ja
BSO Casca Jacoba	Lanckhorstlaan 9	HEEMSTEDE	ja	Op schoolplein van Jacobaschool	Gemeente	Ja
BSO Casca Mambo 4+	Eykmanlaan 39A	HEEMSTEDE	ja	lokaal op schoolplein van de Ark (a) en in een lokaal van de Ark (b)	Gemeente (a) Schoolbestuur (b)	Ja (a) Nee (b)
BSO Casca Mambo 8+	Van der Waalslaan 33A	HEEMSTEDE	ja	lokaal op schoolplein van basisschool De Evenaar (vd Waalslaan 37)	Gemeente	Ja
BSO Casca Molenwerf	Molenwerfslaan 9	HEEMSTEDE	ja	In pand van brede school de Molenwerf (tussen Valkenburgerschool en KDV Pierewiet)	Gemeente	Ja
BSO Casca Nicolaas Beets	Sportparklaan 3	HEEMSTEDE	ja	Op schoolplein van basisschool Nicolaas Beets	Gemeente	Ja
BSO Casca Voorweg	Voorweg 24	HEEMSTEDE	ja	In noodlokaal op schoolplein van Voorweg basisschool	Schoolbestuur	Nee
BSO De Ruimte	Overboslaan 28	HEEMSTEDE	ja	Samen met KDV Bumme in voormalige Bronsteeschool	Gemeente	Ja
BSO Bosch en Hoven Op Stoom	Adriaan Pauwlaan 19	HEEMSTEDE	ja	In pand van basisschool Bosch en Hoven	Schoolbestuur	nee
BSO De Evenaar Op Stoom	Van der Waalslaan 33	HEEMSTEDE	ja	In pand van basisschool de	Schoolbestuur	Nee

STATUS: 1-9-2011						
Kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en Buitenschoolse opvang						
Naam	Adres	Woonplaats	Geregistreerd in landelijk register kinderopvang?	Locatieinformatie	Huurinkomsten gemeente/schoolbestuur	Gemeentelijk eigendom?
				Evenaar		
BSO Icarus	Kerklaan 90-92	HEEMSTEDE	ja	In pand van basisschool Icarus	Schoolbestuur	nee
BSO Kids-Topia	Sportparklaan 16	HEEMSTEDE	Aangemeld	Kantine RCH Heemstede		nee
BSO Les Petits Cruquiusweg 39B	Cruquiusweg 39B	HEEMSTEDE	ja	Op HBC Terrein		nee
BSO Les Petits Cruquiusweg 39C	Cruquiusweg 39D	HEEMSTEDE	ja	Op HBC terrein		nee
BSO Les Petits Pr. Beatrix	Von Brucken Focklaan 2	HEEMSTEDE	ja	In pand van basisschool Prinses Beatrix. In 2012 in fietsenstalling Prinses Beatrixschool	Schoolbestuur Per 2012: gemeente	nee
BSO Schuylenburght Locatie Camplaan (Villa Volta)	Camplaan 40	HEEMSTEDE	ja	Geen bijzonderheden		nee
BSO Sport*Kids*Wereld	Ringvaartlaan 4	HEEMSTEDE	ja	Op sportcomplex Groenendaal		nee
Kinderdagverblijven (10)						
KDV Bumme	Overboslaan 28	HEEMSTEDE	ja	Samen met BSO de Ruimte in voormalige Bronsteeschool	Gemeente	ja
KDV Club Bambino	Overijssellaan 197	HEEMSTEDE	ja	Geen bijzonderheden		nee
KDV De Elfentuin	Zandvoortselaan 2	HEEMSTEDE	ja	Geen bijzonderheden		nee
KDV Schuylenburght Hendrik de Keyserlaan	Hendrik de Keyserlaan 2a	HEEMSTEDE	ja	Geen bijzonderheden		nee
KDV Kidsplaza BV	Raadhuisstraat 49	HEEMSTEDE	ja	Geen bijzonderheden		nee
KDV Kindergarden Heemstede	Sportparklaan 8A	HEEMSTEDE	ja	Op sportpark Groenendaal		nee
KDV Les Petits Cruquiusweg 39A	Cruquiusweg 39A	HEEMSTEDE	ja	Op HBC terrein		nee
KDV Les Petits Cruquiusweg 39B	Cruquiusweg 39B	HEEMSTEDE	ja	Op HBC terrein		nee
KDV Schuylenburght Locatie Camplaan	Camplaan 40	HEEMSTEDE	ja	Geen bijzonderheden		nee
KDV Pierewiet	Molenwerfslaan 9	HEEMSTEDE	ja	Bij BSO Casca Molenwerf		
Peuterspeelzalen (7)						
KDV Peuterspeelzaal Les Petits Pinkeltje	Von Brucken Focklaan 2	HEEMSTEDE	Ja als KDV, wordt gesubsidieerd als	In pand van basisschool Prinses Beatrix.	Schoolbestuur	

STATUS: 1-9-2011						
Kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en Buitenschoolse opvang						
Naam	Adres	Woonplaats	Geregistreerd in landelijk register kinderopvang?	Locatieinformatie	Huurinkomsten gemeente/ schoolbestuur	Gemeentelijk eigendom?
			psz		Per 2012: gemeente	
Peuterspeelzaal de Pluizebol (Casca)	Herenweg 96	HEEMSTEDE	Nee, is gesubsidieerd	Geen bijzonderheden	Gemeente via budgetsubsidie	
Peuterspeelzaal de Paddestoel (Casca)	Glipperweg 57	HEEMSTEDE	Nee, is gesubsidieerd	Geen bijzonderheden	Gemeente via budgetsubsidie	
Peuterspeelzaal 't Meerlnest locatie Voorweg	Voorweg 49	HEEMSTEDE	Nee, is gesubsidieerd	Geen bijzonderheden		
Peuterspeelzaal de Klimappel	Franz Schubertlaan 37a	HEEMSTEDE	Nee, is gesubsidieerd	Geen bijzonderheden		
Peuterspeelzaal de Boschkabouter Op Stoom	Adriaan Pauwlaan 19	HEEMSTEDE	Nee	In pand Bosch en Hovenschool		
Peuterspeelzaal 't Meerlnest locatie Reggelaan	Reggelaan 14a	HEEMSTEDE	Nee, is gesubsidieerd	Geen bijzonderheden	Gemeente, verwerkt in subsidieering	